T.C.
SAKARYA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

ELİT SPORDA CİNSEL TACİZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mustafa NARİN

Enstitü Anabilim Dalı : SPOR YÖNETİCİLİĞİ

Tez Danışmanı : Prof. Dr. M. Tayfun AMMAN

Aralık 2019

T.C.
SAKARYA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

ELİT SPORDA CİNSEL TACİZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mustafa NARİN

Enstitü Anabilim Dalı : SPOR YÖNETİCİLİĞİ

Bu tez ...../...../2019 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oybirliği/oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. M. Tayfun AMMAN Jüri Başkanı	Prof. Dr. Hakan KOLAYİŞ Üye	Dr. Öğr. Üyesi Yıldız ÖZTAN ULUSOY Üye

BEYAN

Tez içindeki tüm verilerin akademik kurallar çerçevesinde tarafımdan elde edildiğini, görsel ve yazılı bütün bilgi ve sonuçların akademik ve etik kurallara uygun şekilde sunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, başkalarının çalışmalarından yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun bir şekilde atıfta bulunulduğunu, tezde yer alan verilerin bu üniversite veya başka bir üniversitede herhangi bir tez çalışmasında kullanılmadığını beyan ederim.

Mustafa Narin

09/08/2019

TEŞEKKÜR

Yüksek Lisans hayatımın en zorlu ve keyifli süreci bu tezle sona ermektedir. Öncelikle "Elit Sporda Cinsel Taciz" isimli, çalışması bir hayli zor olan bu araştırmada beni her zaman destekleyen, herhangi bir sorum olduğunda kapılarını açan, bilgi ve birikimini sabırla bana aktarmaya çalışan saygıdeğer tez danışmanım Prof. Dr. Mehmet Tayfun AMMAN hocama teşekkür ediyorum. Geçmişte yaşadıkları cinsel taciz olaylarını kapattıktan sonra bir kez de benim çalışmam için açarak o günleri tekrar hatırlayan çok kıymetli sporcu arkadaşlarıma da teşekkür ediyorum. Bugünlere gelmemde en büyük pay sahiplerinden birisi olan, üniversite hayatım boyunca bildiği her şeyi bana öğretmeye çalışan ve bu çalışma için bana fikirlerini sunan, spor psikoloğu ve manevi babam Hakan KOLAYİŞ'e teşekkür ediyorum. Hukuki olarak bir sorun yaşamamamız için çabalayan, çocukluk arkadaşım, kıymetli dostum Batman Cumhuriyet Savcısı Sayın Şahin Aydın'a teşekkür ediyorum. Kahrımı çeken, büyüten babaannem Hava NARİN ve maddi ve manevi desteğini esirgemeden üniversite hayatımda hep bir adım ötesini görmemde bana ışık olan dedem Mustafa NARİN'e sonsuz teşekkür ediyorum.

Ve son olarak çocukluğum, kanım, dünyalar güzeli ablama hayatımın her yerinde olduğu gibi tez aşamasındaki sorunlarımda da yanımda olduğu için teşekkür ediyorum.

KISALTMALAR

ABD	:	Amerika Birleşik Devletleri
akt	:	Aktaran
ark.	:	Arkadaşları
C.	:	Cilt
Çev.	:	Çeviren
FİFA	:	La Fédération Internationale de Football Association
HZ	:	Hazreti
IQ	:	Intelligence Quotient
K	:	Katılımcı
LGBT	:	Lezbiyen, Gay, Biseksüel, Transgender
LGBTİ	:	Lezbiyen, Gay, Biseksüel, Transgender, İnternseks
MÖ	:	Milattan Önce
NOC	:	National Olympic Committee
NSF	:	National Sport Federacion
NSPCC	:	Çocuklara Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Birliği
Orj.	:	Orijinal
s.	:	Sayfa
SAV	:	Sallalahu Aleyhi Vesellem
T.C.	:	Türkiye Cumhuriyeti
TCK	:	Türk Ceza Kanunu
TYC	:	Torneos y Competencias Sports
Vb.	:	Ve benzeri
vd.	:	Ve diğerleri
Vs.	:	Vesaire
Yy.	:	Yüzyıl

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR ..... **i**

KISALTMALAR ..... **ii**

İÇİNDEKİLER ..... **iii**

TABLOLAR LİSTESİ ..... **v**

ÖZET ..... **vi**

SUMMARY ..... **vii**

BÖLÜM 1.
GİRİŞ **1**
1.1. Araştırmanın Amacı 4
1.2. Araştırmanın Önemi 4
1.3. Araştırmanın Sınırlandırılması 5
1.4. Araştırmanın Sistematiği 5
1.5. Araştırmanın Problematiği 5

BÖLÜM 2.
KAVRAMSAL ve KURAMSAL ÇERÇEVE **6**
2.1. Toplumsal Cinsiyet ve Cinsellik 6
2.1.1.Toplumsal cinsiyet ve cinselliğin sosyal inşa biçimleri 11
2.1.1.1. Kültür ve cinsellik 15
2.1.1.2. Cinsellik biçimleri 17
2.1.2. Toplumsal cinsiyet kuramları 19
2.1.2.1. Feminist yaklaşımlar 19
2.1.2.2. Biyolojik yaklaşımlar 28
2.1.2.3. Evrimci yaklaşım 29
2.1.2.4. Psikanalitik yaklaşım 30
2.1.2.5. Bilişsel yaklaşım 31
2.1.2.6. Queer kuramı 32
2.2. Suç, Sapkınlık ve Cinsel Taciz 33
2.2.1. Suç ve sapkınlığı açıklamada sosyolojik kuramlar 36
2.2.1.1. İşlevselci kuram 36
2.2.1.2. Suç ve anomi 37
2.2.1.3. Sapkınlığın normalleşmesi 38
2.2.1.4. Etkileşimci kuram 38
2.2.1.5. Çatışma kuramı 39

2.2.1.6. Merton ve gerilim kuramı 40
2.2.1.7. Chicago ve sosyal ekoloji kuramları 42
2.2.3. Cinsel taciz 42
2.2.3.1. Cinsel taciz türleri 43
2.2.3.2. Kadınlara karşı suçlar 44
2.2.3.3. Eşcinsellere karşı suçlar 46
2.2.3.4. Erkeklere karşı suçlar 46
2.3.1. Ulusal ve uluslararası literatürdeki sporda cinsel taciz araştırmaları 47

BÖLÜM 3.
ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ 53
3.1. Evren ve Örneklem 53
3.2. Araştırma Tekniği 53
3.3. Mülakat Formunun Hazırlanması 54
3.4. Araştırmanın Uygulanması 55
3.5.Verilerin Değerlendirilmesi 55
3.6. Araştırma Sürecinde Yaşanan Zorluklar 55

BÖLÜM 4.
ARAŞTIRMA BULGULARI 57
4.1. Erkekten Erkeğe Cinsel Taciz (Görüşme 4, 6 ve 8) 58
4.2. Erkekten Kadına Cinsel Taciz (Görüşme 2,3 ve 5) 69
4.3. Kadından Erkeğe Cinsel Taciz (Görüşme 1) 73
4.4. Kadından Kadına Cinsel Taciz (Görüşme 7) 76

BÖLÜM 5.
DEĞERLENDİRME, SONUÇ ve ÖNERİLER 79

KAYNAKLAR 87

EKLER 95

ÖZGEÇMİŞ 96

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Katılımcıların cinsiyeti ve tacize uğradığı kişilerin cinsiyeti. 57

ELİT SPORDA CİNSEL TACİZ

ÖZET

Bu araştırmanın amacı hayatının bir döneminde elit olarak spor yapan ya da mevcut olarak spor yapmaya devam eden sporcuların yaşadıkları cinsel taciz olaylarının incelenmesidir. Çalışmanın verileri; literatür taraması, gözlem ve görüşme formuyla toplanmıştır. Nitel araştırma yönteminin esas alındığı çalışmada yarı yapılandırılmış mülakat tekniği 8 elit sporcunun gönüllü katılımıyla, onların sorunlarına yönelik derinlemesine görüşmelerle gerçekleştirilmiştir. Araştırma bulguları incelendiğinde erkekten kadına, erkekten erkeğe, kadından erkeğe ve kadından kadına sporda cinsel tacizin olduğu görülmüştür. Katılımcılardan elde edilen veriler 4 erkek sporcudan 1'inin kadın, 3'ünün erkek tarafından, 4 kadın sporcudan 3'ünün erkek, 1'inin kadın sporcu tarafından cinsel tacize uğradığı sonucunu vermiştir. Araştırma sonucuna göre elit sporda toplumsal, psikolojik ve hukuksal açıdan sorunların var olduğu görülmüştür. Elit sporcuların cinsel taciz hakkındaki görüşleri sonrasında güç ilişkilerinden dolayı cinsel tacizin olduğu anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Elit Spor, Cinsel Taciz, Cinsellik

SEXUAL HARRASMENT IN ELİTE SPORT

SUMMARY

The purpose of the study was to investigate the sexual harassment incidents experienced by athletes who do sports at an elite level in his/her life or who currently continue to do sports. The data of the study was collected by literature review, observation and interview form. In the study which is based on qualitative research method, semi-structured interview technique was conducted with voluntary participation of 8 elite athletes and in-depth interviews about their problems. When the findings of the study were examined, it was seen that there had been sexual harassment in sports from man to woman, man to man, woman to man and woman to woman. The data obtained from the participants revealed that 1 of 4 male athletes were sexually abused by women, 3 men by men, 3 of 4 women athletes by men and 1 by female athletes. According to the results of the research, it was revealed that social, psychological and legal problems exist in elite sports. Elite athletes' views on sexual harassment revealed that there was sexual harassment due to their power relations.

Keywords: Elite Sport, Sexual Assault, Sexuality

BÖLÜM 1. GİRİŞ

Uluslararası spor camiası 2012 Londra Yaz Oyunları sonrasında Amerika Birleşik Devletleri milli takımlar cimnastik branşı sporcusu Mc Kyla'nın cinsel taciz iddialarıyla sarsılmıştı. 21 yaşındaki sporcu milli takımlar doktoru Larry Nassar'ın kendisini 13 yaşındayken defalarca taciz ettiğini iddia ederek büyük bir gündem oluşturdu. Kyla'nın açıklamaları sporda cinsel taciz ile ilgili en büyük gündem oluşturan olaylarının başında gelse de daha sonra görüldü ki bu iddiaları aslında sadece buz dağının görünen kısmıydı. Kyla'nın ardından Olimpiyat tarihinin en başarılı genç sporcularından birisi olarak gösterilen, altın madalyalı cimnastikçi Simon Biles da Nassar'ın kendisini taciz ettiğini iddia ederek tartışmalara dâhil oldu. Genç yaşta iki kızın korkusuzca açıklamalarda bulunması önceki yıllarda cinsel tacize uğrayan sporculara cesaret örneği oldu ve onlar da yaşadıkları cinsel taciz olaylarını teker teker anlattılar. Olimpik düzeyde yaşanan cinsel taciz olaylarının büyük toplumsal kaosları meydana getirmesi gazetecilerin, yazarların ve genelini feminist ve toplumsal cinsiyet kuramcılarının oluşturduğu bilim insanlarının bu alanlarda çalışmalar yapmasına neden olmuştur.

Spor milyarlarca kişi tarafından takip edilen dev bir endüstridir. Bu büyük spor endüstrisinin dünyanın neredeyse tamamına ulaşıyor olmasının temelinde spor olgusunun toplumlarla iç içe geçmiş olması yatmaktadır. Spor profesyonelleşmeye başladığı ilk yıllarda toplumların ihtiyaçları doğrultusunda şekil almış ve toplumlar sporda kendilerine ait özellikler bularak onu daha fazla sahiplenmiş ve takip etmişlerdir. Sporda izleyici kitlesinin artması farklı branşlar ve ödül sisteminde de buna paralel olarak gelişmeler yaşanmasına neden oldu. Verilen büyük ödüllerin ardından spora katılım arttı ve sporcular daha büyük başarılar sağlayarak daha fazla gelir elde etmeyi arzuladılar. Büyük gelirler elde etmek ve başarı beraberinde şöhret ve toplumsal statü gibi örtük amaçlar da beraberinde getirdi. Sporun bu amaçlarla yapılıyor olmasını özellikle gelir düzeyi düşük olan ailelerin çocuklarını spora teşvik etmesi olayları takip etti. Aileler kısa yoldan çok paralar kazanıp rahat bir hayat sürmenin vizyonuyla

çocuklarını spora teşvik etmeye çalışırken, çocuklar da ileride bir şampiyon olarak anılabilmek adına yoğun mesai, sakatlıklar, doping, şiddet, cinsel taciz gibi çok büyük problemlerle karşı karşıya kalmışlardır.

Sporun toplumsal statü, şöhret ve yüksek gelir özelliklerinden yararlanmaya çalışan sporcular, bu özelliklerin yaptırımı ile meydana çıkan hedeflere ulaşmak için kendisini eğiten kişilere koşulsuz bağlılık göstererek onların etkisi altına girerler. Bu kişiler zaman zaman bir antrenör ve yönetici, hatta bazen takımın kaptanı, masörü ya da doktoru olabilir. Antrenör, yönetici vs…'nin elinde bulundurduğu gücün kendilerini bir şampiyon yapacağı bilinciyle hareket eden ve bu güçten korkan sporcular ağır antrenmanlar ve yetiştiği toplumlardan uzak kalarak birer yabancıya dönüşür. Belli hedefleri olan sporcuların kendilerine bağlılığını gören bireyler ise kötü niyetlerini ortaya çıkartmak için uygun bir zamanın ve mekânın hazır olmasını bekler. Bu uygun zaman ve mekân bir şampiyona öncesi, kamp, soyunma odası, tesislerin ücra köşeleri olabilir ve bütün şartlar bu kişinin istediği şekle geldiğinde sporcuları istismar etme eylemi gerçekleşmiş olur.

Cinsel taciz olayları bütün dünya üzerinde giderek artan toplumsal bir tehlikedir. Tacize uğrayan kişiler, failler tarafından çeşitli yollarla tehdit edilmekte, zor kullanılarak sessiz kalmaları sağlanmaktadır. Fiziksel bir tehdit oluşmasa dahi spordan şöhret, statü ve gelir elde etmeyi planlayan kişilere spor hayatının bitirmeye yönelik manevi tehditler, cinsel tacizin konuşulmasını engelleyen başlıca nedendir. Özellikle olimpiyat oyunlarında yarışmış, henüz reşit bile sayılmayan sporcuların kendi takımlarındaki yönetici, çalıştırıcı, doktor, masör, masöz vb… kişiler tarafından tacize uğraması toplumları büyük bir endişeye sürüklemiştir. Sadece olimpiyatlar değil, aynı zamanda birçok branşta da cinsel taciz olaylarının yaşandığı sporcularının yaptıkları açıklamalar ve taciz eden kişilerin taciz olaylarını kabul etmesi ile kesinleşmiştir. Ülkemizde ise çok az sayıda haber ve bilimsel araştırmalar olsa da sporda cinsel taciz olaylarının olduğu bilinmektedir.

Günümüz dünyasında sporda cinsel tacizin varlığı, ulusal ve uluslararası medyada çıkan haberlerde, bilimsel araştırmalarla ve de en önemlisi hukuksal süreçlerden elde edilen sonuçlarla kesin olarak bilinen bir olgudur. Hollanda Spor Federasyonu (NOC-NSF) tarafından spor kulüplerindeki cinsel istismar olaylarını araştırmak için eski içişleri

bakanları Klaas de Vries başkanlığındaki kurulan komisyona göre, spor branşlarında cinsel istismarın oldukça yaygın olduğu görüldü. Kurulan komisyonun araştırma sonuçlarına göre cinsel tacize uğrayan sporcuların büyük bir kısmı 16 yaşının altındaki çocuklar ve bu yaş grubunun altındaki sporcuların yüzde 75'i cinsel sınırı aşan davranışlara maruz kalmıştır. Saldırganların büyük bir çoğunluğu ise diğer sporcular ya da antrenörler. LGBT sporcular, engelli ve göçmen sporcular ise en fazla tacize uğrayan kesimler (www.bbc.com, 2018 (c)). Sporda cinsel taciz sporun aktif katılımcıları kadar pasif katılımcılarını da etkileyen önemli bir sorundur. Pasif katılımcılardan bir tanesi de spor spikerleridir. Öncülüğünü Avrupa ve Amerika ülkelerinin çektiği 'kadın spiker istihdamı' cinsel tacizlerin yönünü de bu alana çekmiş oldu. Daha önce spor kanalında spor spikerliği yapan Sol Perez, cinsel tacize uğradığı için TYC Sport kanalından istifa etmek zorunda kaldığı belirtmiştir (www.haber16.com, 2018).

Bütün bunlar sporda cinsel tacizin üzerinde çalışılması gereken bir konu olduğunu göstermektedir. Biz de "Elit Sporda Cinsel Taciz" konusunu bu nedenle belirledik.

Araştırmamız Giriş ve Sonuç dışında üç ana bölümden oluşmaktadır. Girişte; Konunun Amacı, Konunun Önemi, Araştırmanın Sınırlandırılması, Araştırmanın Sistematiği, Araştırmanın Problematiği anlatılmıştır. 1. Bölüm; Toplumsal Cinsiyet ve Cinsellik, Suç, Sapkınlık ve Cinsel Taciz, Sporda Cinsel Taciz Araştırması bölümlerinin yer aldığı kuramsal ve kavramsal çerçeve başlığından oluşmaktadır. 2. Bölüm araştırmanın metodolojisinin anlatıldığı bölümdür. Bu bölümde araştırmanın; evren ve örneklemlerinin nasıl belirlendiği, araştırma tekniklerinin neler olduğu, soru formunun nasıl hazırlandığı, araştırma uygulamasının nasıl yapıldığı, verilerin nasıl değerlendiği ve araştırma sürecinde ne takım zorluklar yaşandığı gibi bilgiler anlatılmıştır. Araştırmamızın 3. Bölümünde yer alan Bulgular dört ana başlık altında sunulmuştur. Bu başlıklar sporda cinsel tacizin görülme sıklığı esas alınarak hazırlanmıştır. Bu çerçevede sıralama; erkekten kadına, erkekten erkeğe, kadından erkeğe ve kadından kadına olarak oluşmuştur. Sonuç bölümünde ise konuyla ilgili uygulamalı ve teorik bilgiler değerlendirilmiş, sonuçlandırılmış ve çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

1.1. Araştırmanın Amacı

Spor, tarihi boyunca içerisinde barındırdığı sorunlar nedeniyle önemli tartışmalara neden olmuş ve toplumları doğrudan ya da dolaylı olarak etkilemiştir. Olimpik düzeydeki sporlarda doping, kulüpler, özellikle de futbolun popüler olması nedeniyle futbol kulüplerinde yaşanan şike, şiddet ve holiganizm gibi sorunlar en çok bilinenler ve toplumda kaoslara neden olanlarıdır. Ancak, özellikle ABD jimnastik takımında patlak veren cinsel taciz skandalı yeni bir sorunu daha gündeme getirdi. Son üç sene içerisinde Amerika Birleşik Devletleri Jimnastik takım doktorunun tacizine uğrayan kişiler birbiri ardına açıklamalar yaptılar. Bunun ardından diğer branşlarda da tacize uğrayan kişiler daha önce çalıştığı yönetici, antrenör, takım arkadaşı, kulüp çalışanları tarafından tacize uğradıklarını belirterek yeni tartışma konusu olan cinsel tacize yoğunlaşılması gerektiğini gösterdi.

Cinsel taciz olayları dünya üzerinde gündem olmuşken, uluslararası alanda yaşanan açıklamalar ve çalışmalar varken, cinsel tacizin bir ayağının da Türkiye'de olmaması düşünülemezdi. Toplumları bu kadar etkileyen sürecin irdelenmesi gerekliliği doğmuştur ve Türkiye'de bazı çalışmalar yapılmıştır. Biz de toplumları bu kadar etkileyen spor sorununa değinmek istedik. Bizim bu çalışma ile amacımız hayatının bir döneminde elit olarak spor yapan ya da mevcut olarak spor yapmaya devam eden sporcuların yaşadıkları cinsel taciz olaylarının incelemektir.

1.2. Araştırmanın Önemi

Sporda performans söz konusu olduğunda spor kendi değerlerini oluşturur. Elit sporda cinsel tacizin yaşanması konusunda yapılan araştırmalar, literatürler yeterli değildir. Çalışmamız literatür konusundaki eksikleri azaltmanın yanı sıra, örtük ve sır olarak kalmış cinsel taciz olaylarını yansıtma konusunda büyük öneme sahiptir.

Yapılan literatür taraması "Hangi spor branşında taciz daha fazladır? Erkekler mi yoksa kadınlar mı daha fazla tacize uğramakta? Tacize uğrayanların yaş aralıkları nedir?" gibi kalıplaşmış bilgileri paylaşmaktadır. Fakat bu bilgiler taciz edilen ve edenle ilgili bizlere net sosyolojik bilgiler vermediği gibi, cinsel tacizle mücadelede somut atılımlar yapılması için yeterli veriyi sağlamamaktadır. Sporda cinsel tacizle ilgili önlemlerin

alınması için nicel verilerden çok olayların çarpıcılığının göz önünde bulundurulması gereklidir.

1.3. Araştırmanın Sınırlandırılması

Araştırma, hayatının bir döneminde elit sporla ilgilenip emekli olmuş veya şu anda elit olarak spor yapan kişilerle sınırlandırılmıştır.

1.4. Araştırmanın Sistematiği

Araştırmamız üç bölümden meydana gelmektedir. Bunlar; araştırmanın kuramlarının açıklandığı Kavramsal ve Kuramsal Çerçeve, araştırmanın öncesi, sırası ve sonrası gelişmelerin anlatıldığı Araştırma Metodolojisi, son olarak ise elde edilen bilgiler doğrultusunda meydana gelen bulguların anlatıldığı Bulgular bölümleridir.

1.5. Araştırmanın Problematiği

a- Cinsel tacize uğrayan sporcular hangi sorunları yaşarlar?

a.1 Tacize uğrayan sporcu psikolojik sorunlar yaşamışlar mıdır?

a.2 Tacize uğrayan kişi sosyal çevresinin haberdar olduğu durumlarda hangi sorunları yaşarlar?

a.3. Cinsel tacize uğrayan kişi ailevi sorunlar yaşar mı?

a.4 Cinsel tacize uğrayan sporcular yargıya güvenirler mi?

b- Cinsel tacize neden olan etmenler nelerdir?

b.1. Cinsel taciz olaylarında faillerin eğitim ya da medeni durumları sporcuların cinsel tacize uğraması olaylarında etkili midir?

b. 2. Cinsel tacizin sporun uygulanması için giyilen kıyafetlerle bir ilişkisi var mıdır?

b.3. Sporcular kendilerine karşı yapılan cinsel tacizi tanımlarken spor branşının kültürünü dikkate alırlar mı?

BÖLÜM 2. KAVRAMSAL ve KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Toplumsal Cinsiyet ve Cinsellik

Cinsiyet farklı disiplinler tarafından incelemesi yapılan çok yönlü bir değişken olmakla birlikte psikolojiden sosyolojiye farklı disiplinlerarası çalışmaların ortak noktası olmuştur. Bunun nedenlerinden bir tanesi ise toplum içerisinde bu kadar fazla kişiyi içerisine alan bir başka yapının neredeyse olmamasıdır. Toplumsal düzenlemenin her şeklinde, her çeşidinde cinsiyetin etkisini ya da cinsiyete göre ortaya çıkmış bir farklılaşmayı görmek mümkündür (Dökmen, 2004; s.11).

Günümüz sosyal biliminde 'cinsiyet (sex) kadın ve erkeğin taşımış oldukları genetik biyolojik (Zehra, 2010) özellikleri tanımlanırken toplumsal cinsiyet terimi ise kadın ve erkeğe toplum tarafından öğretilen ve birey tarafından benimsenen cinsel kimlik olarak tanımlanmıştır (Amman, 2009; s. 58).

Cinsiyet psikolojik, biyolojik, sosyolojik ve antropolojik olarak araştırmaların yapıldığı bir konu alanı olmuştur. Bu nedenle de farklı disiplinlerin üzerinde araştırma yaptığı bir konudur (Noyan, 2006). Sosyal bilimlerde "cinsiyet" (sex) kavramı, insana dair biyolojik/doğal bir durumu, "toplumsal cinsiyet" ise bu biyolojik/doğal durum üzerinde yükselen cinsiyetle ilgili sosyal/kültürel edinimleri ifade etmek için kullanılmaktadır. Türkçeye "toplumsal cinsiyet" olarak tercüme edilen "gender", İngilizcede 1970'li yıllarda kullanılmaya başlayan ve yaygınlık kazanan bir kelimedir. 1960'lı yıllarda feminizmin kadınların kültürel haklarını savunan ikinci dalgasının hararetle benimsediği, De Beauvoir'ın "kadın doğulmaz, olunur" cümlesindeki anlamı özetleyen bir kavramdır (Amman, 2012; s.53, 62).

"Toplumsal cinsiyet" kavramından bahsederken birçok değişkenden söz edilebilir. Bir cinsiyetin ortaya çıkması veyahut kadın erkek ilişkileri, kadın ve erkeklere verilen roller gibi birtakım hareketler dâhilinde topluluklar içerisinde yer alması 'toplumsal cinsiyete' yani, cinsiyetin toplumsal, kültürel değerlendirmeler, anlamlandırmalar ve beklentilerle

şekillenmesine ihtiyaç duymakta, kendi içinde biyopsikososyal bağlamlarıyla değerlendirilmektedir (Aydın, 2010). Bu nedenle de cinsiyet ve cinsellik, hem biyolojik, hem de kültürel körlüklere düşülmeden incelenmesi gereken konulardır (Amman, 2012b; s. 38).

Havighurst (1983) toplumsal cinsiyet rollerini şu örnekleri vererek açıklamıştır: Erkek veya kadının belirli bir sosyal kategorideki üyeliğini belirleyen ve tanımlayan davranış ve özelliklerin birleşimidir. Bu davranışların ve özelliklerin altında genel olarak paylaşılan erkek ve kadınların toplumdaki performansıyla ilgili algıları ve inançları vardır (Havighurst, 1983). Örneğin erkeğin genellikle bağımsız, saldırgan, güçlü, rekabetçi ve aktif olduğu düşünülür. Öte yandan kadınlar, bağımlı, pasif, kırılgan, rekabetçi olmayan ve destekleyici olarak algılanabilmektedir (Herkowitz vd'den akt. Meaney, 2002).

Toplumsal cinsiyet kavramı temelinde cinsiyeti barındırır. Cinsiyet de bireyin kendisini 'kadın/erkek' olarak algılama temelinde ait oldukları topluma atıfta bulunur (Aydın, 2010). Yirminci yüzyılın sonuna kadar, Batılı toplumların büyük bir kısmı cinsiyetlerine göre, yani erkek veya kadın olarak kategorize ediliyordu. Ancak artık her zamankinden daha fazla insan cinsiyet değiştirme veya kendi cinsiyetinden ziyade cinsiyet kimliğine göre kategorize oluyor. Toplumun gelişen cinsiyet kimliklerine ayak uydurma çabalarının bir işareti popüler sosyal medya sitesi olan Facebook'ta görünür (Katz vd.. 2016). 2014 yılında Facebook'un Amerikalı kullanıcıları kendilerini elli cinsiyet kimliği kategorisinden biri olarak tanımlamaya, Birleşik Krallık kullanıcıları ise yetmiş farklı cinsel kimlik seçeneklerinden biri olarak tanımlamaya başladılar (William, 2014).

Kişilerin rolleri ve kimlikleri, onların sosyal çevrelerde uyguladıkları davranış biçimlerini geliştirmelerine yardım eder. İlk toplumlardan günümüze kadar meydana gelen en önemli ayrımcılık cinsiyetler arasında meydana gelmiştir (Balta, 2013). Cinsiyet ile toplumsal cinsiyet arasındaki fark ilk başlarda "biyoloji kaderdir" ifadesini reddetmek için kullanılmıştı. Fakat bununla beraber aynı zamanda da cinsiyet biyolojik olarak ne kadar geri çevrilemez görünürse görünsün toplumsal cinsiyetin kültürel açıdan meydana geldiğini, bu nedenle de ne cinsiyetin nedensel sonucu, ne de onun kadar durağan bir şey olduğu hakkındaki görüşleri için kullanılmaktadır (Butler, 2014; s.50).

Cannetti (2010), Kitle ve İktidar kitabındaki "Çifte Kitle: Kadınlar ve Erkekler. Canlılar ve Ölüler" başlığı altında şu sözlere yer vermiştir:

> *"Bir kitlenin kendi varlığını korumasının en emin yolu, kitlenin ilişkili olduğu ikinci bir kitlenin varlığıdır. Bu iki kitle bir oyunda rakip taraflar ya da birbirleri için ciddi bir tehlike olarak karşı karşıya gelseler de, ikinci kitlenin görüntüsü veya yalnızca güçlü bir imgesi birinci kitlenin dağılmasını engeller. Ancak bu iki kitlenin gücü birbirine eşitse veya ikinci kitlenin imgeleri birinci kitlenin imgeleri ile denkse bu gruplar birbirlerini canlı tutar. Bu da en önemli noktadır" (Canetti, 2010; s. 65).*

Canetti (2010) üç temel karşıtlıktan bahseder: Bunlar; kadın-erkek, ölüler ile diriler, sonuncusu ise dost ve düşman. Bizim üzerinde duracağımız bölüm 'kadınlar ile erkekler' arasındaki karşıtlıklardır.

Connel'in (akt. Giddens, 2014; s.116) toplumsal cinsiyet kuramı için genel kaygısı, cinsiyet eşitsizlikleri niçin var sorusunu yanıtlamak değil, bu eşitsizliklerin nasıl sürdürüldüğünü açıklamaktır (Connel'den akt. Giddens, 2014; s.116). Cinsiyet eşitsizliği anlayışı kazanmak için, bu kavramı uygun şekilde tanımlayan faktörlerin belirlenmesi hayati önem taşımaktadır. Bunlar arasında kast, sınıf, inanç, etnik köken, ırk, din ve sosyo-ekonomik geçmiş bulunmaktadır (Kapur, 2018). Kadın ve erkeklerin eğitimleri, görevleri, sorumlulukları ve hakları toplumsal cinsiyete göre belirlenir. Bu nedenledir ki kadınlar daha çok özel alanda çalışma imkânı bulurken erkekler kamusal alanlarda daha fazla çalışma olasılığı bulmuştur (Şentürk, 2006). Cinsiyet eşitsizliği sadece maddi kaynaklara farklı erişim ve kontrol yoluyla gerçekleşmez. Cinsiyet normları ve klişeler cinsiyet kimliklerini güçlendirir ve cinsiyet eşitsizliğine yol açabilecek şekilde kadın ve erkek davranışlarına kısıtlamalar getirir. Yaşlar ilerledikçe cinsiyet engelleri genişlemektedir. Para kazanma beklentileri erkekleri okulu bırakmaya zorlarken, ev işleri, kardeşlere bakım ve güvenlik sorunları kızları okuldan uzak tutmaktadır. Çocuklar 10 yaşına geldiğinde, erkeklerin dünyaları sıklıkla genişlemekte, kızların dünyaları daralmakta, bu da ömür boyu sürebilen olumsuz sonuçlara neden olmaktadır (www.unicef.org , 2019).

Toplumsal cinsiyet eşitsizliği kalkınma hedeflerine ulaşmada en büyük engel olarak gösterilebilir (Ferdaush vd. 2011; s.6). Modernleşme ve ekonomik gelişme, daha fazla cinsiyet eşitliği yaratmada açıkça önemli olsa da, uzun vadeli demokrasi ve kadınların demokrasiye katılımı, daha fazla cinsiyet eşitliği ile de güçlü bir şekilde ilişkilidir.

Modernleşme ve kalkınmanın etkilerini kontrol ettikten sonra bile, uzun vadeli demokrasi ve kadınların katılımı, kadınların erkeklere göre statüsünü iyileştirmede önemli bir etkiye sahiptir. Bu nedenle, düşük kamu harcaması, okuryazarlık, demokrasi ve kadınların katılımı düşük olan ülkelerde bile kadınların yaşamında bir fark yaratabilir (Beer, 2009). Kadınların güçlenmesi sadece kadınların sorunları değil aynı zamanda toplumdaki en büyük sorunların da yok olmasına neden olur. Bunlardan bir tanesi de cinsel tacizdir (Kishor vd. 2009; s. 126) (Scarborough vd. 2018).

Toplumsal cinsiyet çocuklarda küçük yaşta ve örtük olarak başlar. Örneğin okulda bütün oyuncaklara sahip olduktan sonra, ilerleyen dönemlerde onların yarısını kızlarla paylaşmaya dair kurallar daha fazla direnişle karşılaşır. İlkokul ve lisede spor programlarına katılan erkeklerin birçoğu spor programlarına yeni bir şey geldiğinde onu kızlardan daha fazla hak ettiği düşüncesiyle büyürler (Coackley, 1995; s.517).

Bazı feminist kuramcılar cinsiyet ile toplumsal cinsiyet ayrımını desteklemek ve açıklamak adına sorunsal doğa-kültür ayrımını ve Levi Strauss'un yapısalcı antropolojisini sahiplendiler. Yapısalcı antropolojiye göre doğal ya da biyolojik olarak tanımlanan bir dişi mevcuttur, daha sonrasında toplumsal olarak arka planda kalan "kadın"a dönüşür. Sonuç olarak cinsiyet "çiğ-ham"a denk gelirken, toplumsal cinsiyet "pişmiş"e tekabül etmektedir (Butler, 2014; s.93).

Beden, cinsiyet, cinsellik, güzellik gibi konuları tanımlarken bu kavramların birbirleriyle olan ilişkilerini ve anlamlarını açıklarken 'toplumsal cinsiyet'ten uzaklaşmak pek olası değildir. Çünkü toplumsal cinsiyetin bu kavramlarla olan ilişkileri o kadar belirleyicidir ki, toplumsal cinsiyetin meydana getirdiği yapılanma ve cinsiyet rolleri, birçok birey tarafından sorgusuz bir şekilde kabul edilir (Türker, 2009). Toplumsal cinsiyet birbirinden farklı kültürlerin değişik şekillerde açıklanan, sosyal olarak ortaya çıkmış kadın ve erkek gruplarını ve bu gruplara mal edilen sosyal açıdan dayatılmış sorumluluk ve davranışlar olarak tanımlanabilir (Bilton vd. 2008; s.225).

Toplumlar erkek ve kadınları, kendi beklentileri ve sosyal yapıları gereğinde bir eril ve dişi sıfatına sokar (Connel'den akt. Giddens, 2014; s. 205). Kadın veya erkek olmak çoğu zaman biyolojik özelliklere göre belirlenmiştir. Fakat eril mi yoksa dişi mi oldukları toplumsal düzenin, kültürlerin göstergeleridir. Belirli bir kültürde erkeklerle anlamlandırılan ve de onlara isnat edilen sosyal açıdan oluşturulmuş çeşitli teori,

beklenti ve davranış stilleri seti ‘erillik’ olarak tanımlanır. Dişilik ise belirli bir kültürde kadınlarla anlamlandırılan ve de onlara isnat edilen sosyal açıdan oluşturulmuş çeşitli teori, beklenti ve davranış stilleri seti ‘dişilik’ olarak tanımlanır (Bilton vd. 2008; s. 129) Gelişmiş toplumlarda geleneksel görüşler farklılık gösterebilir. (Bhasın 2003 s.16). Butler, Levi Strauss’un eril kimliğini şöyle tarif eder; eril kültürel kimlik babasoylu klanlar arasında net bir farklılaşma edimiyle tesis edilir. Bu fark, aynı anda hem ayrım yapan hem de bağlayan bir farktır (Butler, 2014; s.98). Erkekleri kadınlardan ayrıt etmenin birçok yolu vardır. Bu birçok yol arasında en temel ayrımlardan birisi ‘genital organlar’dır. Sadece iki farklı biyolojik cinsiyetin var olduğunu, yaşayan her bireyin ya erkek ya da kadın olduğunu varsayabiliriz. Mevzubahis bu varsayımlar modern Batılı toplulukların cinsiyete yönelik doğal tutumu olarak tanımlanır. Kısa etek, topuklu ayakkabı giyen ve bir çocuk sahibi olmak, bunu doğurmaktan bahseden bir erkek olduğunu düşünelim, böyle bir durumda algılarımıza dayalı bilgileri kabul etmektense, daha fazla kanıt için araştırma içinde oluruz (Bilton vd., 2008; s.).

“Erkek ve kadınların toplum içindeki yerleri gerçekten farklılık gösterir mi? Gösterirse bu farklılık cinsiyetin biyolojik unsurlarının ne kadar etkisinde hareket etmiştir?” (Giddens vd. 2017; s.533) sorusunu sorar Giddens. Faust ise (1986) her kültür cinsiyetler arasındaki farkları kabul ederek, görsel erkekle sevgi arayan kadın arasına toplumsal tamponlar koyarak kur yapma ve cinsel faaliyetlere başlangıç gelenekleri oluşturabilir (s.228) şeklinde cevap verir bu soruya. Zaman ve mekâna göre değişiklik gösteren bu durum, sosyologların en çok dikkat etmesi gereken davranıştır. Dişilik ya da erillik açıklamaları gerçek hayatta Batı dünyasına mensup, orta sınıfta yer alan, heteroseksüel kişilere uyum sağladığı zaman standart bir yapıda görülmektedir. 19. Yüzyıl Amerika’sında kadınların nazik ve erillerin korumasında olması gerekliliği savunulmuştur. Bu dönemin feminist eylemcilerinden Truth, kadınların zayıf ve korunması gereken bireyler olduğuna tepki göstererek, kadınlarında da oy hakkı olacak güçleri olduğunu belirtti. Fakat Truth’un görüşleri erkeklerin alaycı tavırlarına neden olmuştu (Bilton vd. 2008; s.134).

Sandra Lee Bartky’nin Femininity and Domination (Dişilik ve Hakimiyet) isimli kitabında Bilton ‘kadınlığı şöyle tanımlamaktadır:

> *“Kadının teni yumuşak yapılı, esnek, tüysüz ve pürüzsüz bir şekilde olmalı. Giyim, düşünce ve tecrübelerini açığa vurmamalıdır. Tüyler sadece surat bölgesinde değil, aynı zamanda bedenin*

diğer yüzeylerinden bacak ve genital bölgelerinden de temizlenmiş olmalıdır. Surat bölgesindeki tüylerin yok edilmesi daha da uzmanlaşmıştır. Sıcak bakımı için bal mumu eritilip tene akıtılır ve soğuyunca hızla çekilir… Bütün bunlarla ilgilenme nedenimiz cinsiyet farklılıkları mıdır? Tanımı yapılan pratikler ideal kadın bedenin nasıl olacağını tanımlamaktadır. Kadın makyajlı olmalı, fazla kilolu olmamalı… Makyaj sanatı gizlemenin sanatıdır" (Bartky'den (1990) akt. Bilton vd. 2008)

Coward'ın 1989 yılında Kadınlık Arzuları adı ile yayımladığı kitabında erkekleri şöyle tanımlanmaktadır, "Her hangi bir anlam ifade etmeyen, oldukça sert, değişik, etkileyici bakışlara sahip, büyük ayaklar, kıllı bacaklar…" (Coward, 1989; s. 200).

2.1.1. Toplumsal cinsiyet ve cinselliğin sosyal inşa biçimleri

Günümüz sosyologları, karmaşık insan davranışlarının ve toplumsal yaşamanın sabit bir 'insan yapısı' olduğu açıklamalarını kabul etmemektedir (Giddens, 2017; s.648). Bem'e göre kadınsılık (feminine) ve erkeksilik (maskulin) iki ayrı boyuttur. Eğer kadınlık belirtileri yüksek, erkeklik belirtileri düşükse kadınsılık ön plana çıkmıştır. Eğer erkeklik belirtileri yüksek kadınlık belirtileri düşükse erkeksilik ön plana çıkmıştır. Bu ikisinin de az belirtilere sahip olunduğu durumları ise Bem 'Ayrışmamış Bedenler' olarak tanımlamaktadır (Bem, 1983).

Toplumsal cinsiyet-cinsellik ayrımı 70 ve 80'li yıllarda cevap aranan bir sorunun özneleriydi. İlk feminist sosyologlar, erkek ve dişi arasındaki evrensel bölünmeyle toplumsal cinsiyet arasında bir farklılık göstermeye çalışmışlardır. Bunlardan sonra gelen kuramcılar ise, kültürel toplumsal cinsiyet inşaları haricinde bir şey olup olmadığını sorguladılar. Aile gibi sosyal formlar üzerine yapılan ilk araştırmalar "ilkel" cinsel ilişkiler konusuna dayanmaktadır. İlkeller için "tek eşli mi yoksa çok eşli miydiler? Ensestler ilişkilere karşı ne düşünürlerdi?" gibi bazı sorular sorulmuştur (Don vd. 2003; s. 32). Faucault seks ve cinselliğin geçmişi olan bir sosyal inceleme ve tartışma olduğunu söyler. Tarih bilimci Padgug ise bu açıklamayı destekler şekilde şunları söylemiştir

"Cinsellik diye bildiğimiz durum, burjuva öncesi dünyada, birbirleri ile alakalı bir bağı bulunmayan, bu bağ olsa bile bizim durumumuza değişik şekillerde birleşen bir kümeydi. Kurduğumuz ilişkiler, dostluk ya da düşmanlık, aile ve cinsiyet gibi cinsellik alanı meydana getirmezdi. Cinsellik ve cinsiyet kümesi, doğrudan veya dolaylı olarak politik, ekonomik, ya da

sosyal imkanlar dahilinde görünen kurumlar, düşünce kalıpları ayrı ve özel bir varoluş alanı olarak cinsellik düşüncesini kesen bağlantılara bağlıydı." (Padgug, 1979)

İktidar kelimesi yalnızca devletleri yöneten hükümetler olarak algılanmamalıdır. Kadın-erkek ilişkilerinde de iktidardan söz etmemiz son derece doğaldır. Erkeklerin iktidar tavırları kadınlar üzerine genellikle eril bir şekilde, cinsel ilişkilerde ve çocuk bakımında yansır (Coward, 1989; s.124). Cinsellik doğumdan önce başlayan ve hayatın sonuna kadar devam eden etik, kültürel ve ahlaki faktörlerden etkilenen bir faaliyettir. Üremeyi, cinsel zevk almayı ve vermeyi içerir. Cinsellik tamamen duyuya dayalı bir deneyimdir ve yalnızca cinsel organları değil tüm bedeni ve aklı içerir (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2009; s.30).

İnsanlar ve hayvanlar arasındaki en büyük biyolojik farklılıklardan biri cinsel dürtüdür. Hayvanlarda cinsel dürtüler belli dönemlerde gelip giderken insanlarda sürekliliği olan bir durumdur. Bu sebepledir ki, toplum içerisinde yaşamaya devam etmesi için insanların cinsel dürtülerinin dizginlenmesi, tabular koyulması ve kendilerinin sınırlandırılması gerekir. Her an hareket geçmeye hazır olan libidosuyla insanların, öncelikle kendisiyle savaşması ve bu doğrultuda içinde bulunduğu kültürün kurallarına uymak zorundadır (Can, 2012; s.301).

Cinsellik konusu üzerine ilk araştırmalar 19. Yüzyılda yapılmıştır ve bu araştırmalar kadın cinselliğini fark ettikten sonra onu görmezden gelmiştir. Bunun ardından çocukların cinselliğinin "doğaya aykırı" olduğu ilan etmiştir (Giddens, 2014; s.28). Cinsel birleşme yalnızca direkt olarak orgazm olma imkânı bulan biyolojik dürtüler bütünü değil, bundan daha fazlası olarak iktidar ilişkileri içerisinde olan toplumsal bir inşadır (Giddens, 2014; s.30).

Toplumlardaki cinsellik anlayışı çoğu zaman kültürel etkinlik alanlarına sığınmış önemli bir etkinliktir (Coward, 1989; s.211) Öncelikle cinsellik haz oluşturur. Bu haz veya haz vaadi kapital toplumlar üzerinde ürün pazarlaması için çekici rol oynar. Cinsel imgelemeler pazarda her yerde karşımıza çıkabilen bir durumdur. O zaman cinselliğin meydana gelmesi de iş disiplinine ve benliğin inkârına dayalı bir kapitalist düzenden, tüketimi ve hazcılığı teşvik etmeyi planlayan kapitalist düzene teşvik eder (Giddens, 2014; s.173). Cinsellik meydana çıkardığı güçle karışık enerji nedeniyle bir toplumsal kontrol merkezi olarak işletilebilecek bir durumdur. Modernliği yakalamış toplumlarda

cinsellikle ilgili görüşler, anti modern toplumların aksine cinselliği hasıraltı etmez. Cinsellik modern toplumlarda tartışılır, araştırılır (Giddens, 2014; s.25).

Erkek ve kadınların cinsellik konularına olan yaklaşımları toplumlardan toplumlara farklılık gösterir. Bu farklılıklardan dolayı meydana gelen kültürel şok kişilere bazı zorluklar yaşatır. Bu zorluklardan birisi bazı kadınların özgür tavırlarının ve cinsel reflekslerinin erkeklere benzemesidir. Böyle bir durum söz konusu olduğunda da, feminist düşünce seks ile ilgili düşünmeye başlamıştır. Bazı feministler çok daha fazla cinsel özgürlük peşinde koşmuşlar ancak bazıları ise cinsel devrimin çok büyük bir aldatmaca olduğunu ve cinsel özgürlük kavramından çok, niteliğinin önemli olduğunu savunmuşlardır (Faust, 1986; s.38).

Freud'un cinsellikle ilgili karşı çıktığı birtakım görüşler vardır. Bunlar;

- Cinsel dürtülerin çocukta bulunmadığına,
- Erginlik çağında oluştuğu ve olgunlukla sıkı bağlantısı olduğuna,
- Cinslerden birinin öbürü üzerine dayanılmaz bir çekim yapması biçimi altında kendini gösterdiğine,
- Amacının cinsel birleşme ya da hiç değilse bu amaca giden bir eylemler topluluğu olduğu görüşlerine (Freud, 2009; s.17) karşı çıkar.

Ergen kızların cinsel bilgilerini öğrenmek için yapılan bir çalışmada, çalışmaya katılan örneklem grubunda ergen kızların yüzde 45'inin cinsellikle ilgili bilgilere kısmen hâkim (Bulut, 2006) olduğu sonucuna varılmıştır. Cinsellikle ilgili yapılan araştırmalar büyük bir keşif ve çalışma alanı olurken aynı zamanda toplumsal birtakım tehlikenin de her zaman içinde olduğu bir konudur. Freud 'sevgi ve cinsellik üzerine' isimli kitabında cinselliğin küçük yaşlarda inşa edilmesi gerektiğini savunmaktadır. Küçük kız ve küçük erkek çocuklarının cinsellik ile ilgili öğrenmeleri gereken önemli noktalar olduğuna vurgu yapan Freud, "cinselliğin dışarıdan öğrenilmesi ya da geç öğrenilmesi, ilerleyen dönemlerde çocukların birer tacizci olabileceği durumunu ortaya çıkartmaktadır" görüşünü savunur. Bunun nedeni olarak da geç keşfedilen cinsellik arzuları başkalarını da keşfetme yoluna gideceği gerekçesini sunmuştur (Freud, 2006; s.14).

Cinsellikle ilgili terimler, düşünceler kavramlar toplumsal hayatın özüne sızabilir ve onu yeniden düzenlemeye yardım edebilir. Bu yüzdendir ki cinsellik seksten farklı

olarak seksin üreme ihtiyaçlarından bölüm bölüm ayrışma olarak ortaya çıkmaktadır. Üreme ile ilgili teknoloji modern seviyelere ulaşmasıyla, bu ayrışma bugünkü halini almıştır. Üreme cinsellik olmadan da gerçekleştiği için cinsellik tam anlamıyla seksten bağımsız hale gelmiştir. Cinsellik üreme, aile ve akraba ilişkileri ve neslin devamlılığı bütünlüğünden sıyrılmış ve cinsel devrim meydana getirmiştir (Giddens, 2014; s.34).

Topluluklarda cinselliği tanımlayan fikirler ve görüşler erkek vücutlarının kadınların dikkatini çekmek için, kadınların bedenlerinin ise erkeklerin dikkatini cezbetmek için tasarlandığı varsayılmaktadır (Coward, 1989; s.200). Cinsel anlamda erkeklere göre daha aktif olduğu iddia edilen kadınlar, kendisinden fayda sağlamaya çalışan erkekler ya da kendi hemcinsleri (Kendilerine göre daha pasif olan kadınlar)tarafından kötüleniyorlardı. Kadınların toplumsal ünleri fantezilere direnip bu fantezileri kontrol altında tutma becerilerine bağlıysa, erkeklerin toplumsal ünleri de yaşadıkları cinsel tecrübelerin çoğunluğuna bağlıydı (Giddens, 2014; s.16).

Eski dönemlerde kadınların cinsellik konusunda aktif bir yaşam içerisinde olması doğal bir durum olarak tanımlanmaktaydı. Fakat bu durum zaman içinde değişime uğramış, masumiyet denilen bu sıradan davranış, tecrübe olarak isim değiştirmiştir. Değişime uğrayan durumu şöyle özetlemek daha açıklayıcı olabilir: Bir erkek birçok kızla birlikte olduysa bu durum hayranlık uyandıran bir durumdur fakat aynı şey kızlar için söz konusu olursa onlar kınanırlar (Giddens, 2014; s.17). Cinsel olarak öne çıkan davranışların erkeklere yakıştığı varsayımı vardır. Hâlbuki aynı durumda karşılaşan kadınlarla ilgili söylemler toplumlar tarafından sapkınlık olarak değer kazanmaktadır. Bunun en net örneği kadınlar için bulunan ‘sürtük’ kelimesinin erkekler için bir karşılığı olmadığıdır. Bu duruma “çifte cinsel ahlak standardı” adı verilir. Bir erkek ve bir kadın arasında yaşanan cinsellik doğaldır ve evrensel bir hareketten başka bir şey değildir. Ancak sosyologlar cinsel ilişkiler, inançlar, pratikler ve kimliklerin doğal bir yapıya ait olmasından ziyade sosyal kalıpları gösterdiğini iddia ederler. Bu görüşlere göre cinsellik ve cinsel haz sosyal olarak oluşturulur ve değişkenlik gösterir. Örnek olarak Trobriand’da sevgililer birbirlerinin kirpiklerini ısırırlar ve bu şekilde erotik haz alırlar (Bilton, 2002; s.152).

Özellikle Batılı toplumlarda yeni evli çiftler cinsellik anlamında eski dönemlere göre çok daha tecrübelilerdir. Bu durum muhafazakâr kesimlerde biraz daha azdır. Yeni evli

çiftler daha önce cinsel birlikteliklerini beraber yaşamamış olsa bile cinsellik anlamında başkalarıyla olmuş olması söz konusu olabilir. Kadınlar ve erkeklerin cinsel tecrübeleri arasındaki çifte standart artarak devam etmektedir fakat kadınlar artık, eşleri farklı tecrübeler ararken kendilerinin onlar gibi davranmamaları gerektiğine tamamen karşı çıkmaktadırlar (Giddens, 2014; s.19).

Kadınların cinsel konularda kendilerini ifade etmesi ne kadar zahmetli ise erkeklerin cinsel sorunları konusundaki ifade sıkıntısı da aynı şekilde zahmetlidir. İktidarsızlık, gece boşalmaları, erken boşalma vb… sorunlar da kadınların cinsellik konusunda dile getirmediği konular gibi anlatılması güç konulardır (Giddens, 2014; s.119).

2.1.1.1. Kültür ve cinsellik

Din bütün aktiviteleri, dünya üzerindeki bütün sistemi çevreleyen bir yapı olduğuna göre cinsiyet ve cinsellikle ilgili konulara karşı sessiz kalmayacak ve belirli roller üstelenecektir (Amman, 2012b; s.54). Fakat dinin hayat içerisinde bu kadar aktif rol üstlenmesi insanların din ile olan ilişkileri bağlamında kişiden kişiye değişen durumlar oluşturmaktadır. Dışarıdan bakan kişiler dini yorumlarken, o dini yaşayan kişilerin tutum ve davranışlarına göre değerlendirir (Amman, 2012b; s.55).

Din açısından incelendiğinde cinsellik, meşru yollar ve meşru olmayan yollar olarak adlandırılabilir. Muhafazakâr toplumlarda meşru olan yani evlilikle beraber yaşanan cinsellik normal karşılanırken, evlilik öncesi cinsellik anormal, dine zıt bir durum olarak adlandırılır. Evlilik dışı cinsel ilişkiye girmek Zerdüştlük'te de yasaklanmış ve bunu yapanlar lekelenmiş olarak damgalanıyordu (Parrinder, 1996; s.110). Peygamber efendimiz (S.A.V.) zamanında sahabeler, cinsellikle alakalı sorularını Peygamber efendimize sormuş ve gelecek neslin aydınlanmasına katkı sağlamışlardır (Çiğdem, 2016).

Cinsellik-cinsel ilişki semavi ve diğer dinlerde de anlatılmıştır. Cinsel yaşantının en açık ve kutsal şekilde anlatıldığı dinlerden birisi Budizm'dir. İndus bölgesinin halkının yaşadığı dönemde bırakılan yazıtlar ve resimler üzerinde yapılan araştırmalara göre bu bölgenin halkaları penise tapıyorlardır (Parrinder, 1996; s.20). Hristiyanlıkta rahiplerin regl dönemlerinde cinsel ilişkiye girmesi yasaktır (Parrinder, 1996; s.111). Cinsel ilişki sırasında kadının altta olması Saora öykülemelerinde şöyle anlatılır:

"Bir gün iki kadın toprakların yaratıcısına adamak üzere bir domuz satın aldılar. Bu domuz kadınların bacak arasında taşıdıkları bir sopada asılı duruyordu. Derken kadınlar nereye gidecekleri konusunda büyük bir anlaşmazlığa düştü. O dönemde herkes çıplak geziyordu. Kadınlar bu tartışmada domuzu düşürdüler ve de domuzun burnu öndeki kadının, kuyruğu ise arkadaki kadının vajinasına girdi. Ve kadınlar o gün kendilerine söz verdiler "bundan sonra biz altta olacağız" dediler (Parrinder, 1996; s.113).

Yingyang felsefesine göre kadın doğurgan erkek ise çiftçi olandır ve kadının doğurganlığı kutsal sayılmıştır (Parrinder, 1996; s.121). Çin inancına göre insanlar cinsel bir enerji ile var olmaya çalışır (Parrinder, 1996; s.129).

Japon mitlerinde ise cinsellik şöyle anlatılır;

Tanrı bir ada yarattı ve o adaya sütunlar halinde büyük bir saray inşa etti. Sonra buraya iki cins getirdi. Bir cins diğer cinse "Ben çok güzel bir şekilde yaratıldım ama sanki bir şey eksik gibi" dedi. Diğer cins ise ben de harika bir şekilde yaratıldım ve bende de bir şeyler fazla yaratıldı. Benim fazla olan yerimi senin eksik olan yerine sokmak ve böylece yeryüzünün doğmasını sağlamak istiyorum" dedi (Parrinder, 1996; s.155).

Geçmiş yüzyılların mitleri gelenekselliği savunan bazı toplumlarda farklı şekillerde de olsa devam etmektedir. Günümüzde, cinsellik adına özellikle 90'lı yılların ardından gelişen liberal tutumlarla beraber geleneksel tutumlarda da gelişme meydana gelmiştir. Filmlerde, gazetelerde, yayınlarda kliplerde pornografik unsurlar işlenmeye başlamış ve internette erişime kolay hale gelmiştir (Giddens, 2017; s. 650).

Touraine (2007) "Kadınların Dünyası" kitabında Mernissi'den aktardığı Müslüman kadınların cinselliği ile alakalı görüşlerini şöyle belirtmiştir "Kadınlar cinsellik konusunda çok fazla saldırgandır ve bu yüzden erkekler kendilerini korumak için kadınları örterler, halbuki batılılar burada bir bağımlılık belirtisi görürler. Mernissi'ye göre kadının başörtüsü kadının cinsel saldırganlığını engellemenin bir yoludur (Touraine, 2007; s.214). Dört semavi dinde cinselliğin ve seksin meşru olarak gerçekleştirilmesi yönünde bilgiler verilmiştir. Hristiyanlıkta bekâret ve bekârlık üzerine vurgu yapılırken, Hz. Meryem bakire olarak nitelendirilmiş ve kutsal kitaplarında şehvete düşmemeleri öğütlenmiştir. Yahudilerin kutsal kitabında ise cinsellikle ilgili "çoğalma" vurgusu yapılmaktadır. Budizm inancını yürüten din adamları evlenmez veya cinsel ilişkilere yaklaşmazlar. Onlar bu tür nefis hâkimiyeti konusunda sabırlı olmaya yemin etmiş kişilerdir. İslam dininde ise helal seks ön plandadır. İslam'a göre zina işlenen en büyük günahlardan birisidir. İslam'ın önde gelen

din âlimlerinden İbn Kayyim'e göre erkek, eşinin sadece maddi ihtiyaçlarını karşılamakla hükümlü değildir, aynı zamanda karısının cinsel olarak ihtiyaçlarının da karşılanması konusunda özen göstermelidir (Çiğdem, 2016). Kur'an-ı Kerim'de fuhşiyat kesin olarak yasaklanmış, nefis için en güzel örneği de Yusuf suresinde Hz. Yusuf'u örnek vererek açıklamıştır. İslam ve diğer dinler cinsellik açısından birbiriyle bazı noktalarda kesişmektedirler. Kur'an'da Hristiyanların ruhbanlık yaparak cinsel perhize girilmesini öğütlemediğini belirtmesi ve birçok hadis-i şerifte cinsellik teşvik edilmiş ancak bunların hepsinin helal yoldan yapılması gerektiği savunulmuştur.

Ayten vd. (2014). yaptığı nitel araştırmada bazı eşcinsel katılımcılar dine yakın olduğunu ancak dindar insanlara uzak olduğunu bildirmiştir (Ayten vd. 2014). Kumpasoğlu (vd.)'nun yaptığı çalışmada da katılımcılardan bazıları Lut kavminin eşcinsellik değil tecavüzden dolayı helak edildiğini savunmuştur (Kumpasoğlu, 2015).

2.1.1.2. Cinsellik biçimleri

Cinsel kimlik ile cinsel yönelim arasında farklılıklar bulunmaktadır. Bir kişi kadın veya erkek olarak dünyaya gelmiş olabilir. Fakat bu cinslerin birilerinden hoşlanması cinsel yönelim olarak adlandırılır. Cinsel yönelimler farklılık gösterebilir. Bir kişi erkek kimliğine sahip olduğunda hem kadından hem erkekten hoşlanıyorsa Biseksüel bir cinsel yönelime sahiptir denilebilir. Bu durumda cinsel yönelimlerin cinsel kimliklerden bağımsız olarak hareket ettiğini söyleyebiliriz (Şah, 2011). Dünyadaki toplumların büyük bir çoğunluğu heteroseksüllerden, yani ilişkilerin karşı cinsle yürüten insanlardan oluşmaktadır. Aile yaşamlarının temelini bu heteroseksüellik oluşturmaktadır.

Türkiye'de cinsellik ve cinsel yönelim kavramı büyük bir kargaşa içerisindedir bu nedenle homoseksüellik, biseksüellik, transseksüellik (Duyan vd. 2004) ve aseksüellik tanımlarının yapılması uygun olacaktır;

Heteroseksüellik: Cinsellik biçimleri arasında en çok bilinenidir ve tüm hak dinler, toplumların büyük bir kesimi tarafından kabul edilen cinsel yönelim biçimidir. İnsanlar kadın ve erkek olmak üzere iki cinste yaratılmıştır. Kişinin sadece karşı cinsle beraber olmasını ifade eder.

Homoseksüel: Heteroseksüellikten sonra en fazla tercih edilen cinsel yönelim türüdür. Ancak toplumun büyük bir kesimi tarafından karşı çıkılan bir yönelimdir. Toplum

arasında ‘eşcinsel’ olarak bilinir. Kadınların kadınlarla, erkeklerin erkeklerle birlikte olması durumu homoseksüellikle tanınır. Kadının kadınla olması Lezbiyenlik olarak adlandırılırken, erkeklerin erkekle beraber olması geylik ya da topluk olarak tanımlanır. Bu durumların aktif ve pasif tarafları olmaktadır. Kadın ve erkek için baskın olan taraf aktif olarak adlandırılırken, edilgen olan kişi ise pasif olarak isimlendirilir.

Biseksüellik: Biseksüellik her iki cinsle de beraber olabilen kişileri ifade etmektedir. Kadın ve erkek için bu cinstekiler hem kendi cinsleri hem de karşı cinslerle pasif ya da aktif ilişkiler kurabilirler.

Aseksüellik: Kişinin herhangi bir cinsel isteğe karşı haz duymamasıdır. Bu tür en az bilinen türlerden bir tanesidir ve bu kişilerin sayısının heteroseksüel ya da homoseksüel eğilimi gösterenlerden daha az olduğu bilinmektedir. Aseksüellik zoolojide de aynı anlamda kullanılmaktadır (Bell, 1985).

Bireyin kendi cinsinden birisinden kültürel olarak hoşlanması eşcinsellik olarak ifade değil (Guittar, 2013) uluslararası alanda bilinçlilik olarak tanımlanabilir (Yarhouse, 2004). Futbol karşılaşmasında şık bir gol atan futbolcu örneğinde olduğu gibi ya da olimpiyat finalini şampiyon olarak kapatan birisini desteklemek aynı cinsiyette olsanız dahi sizi eşcinsel yapmaz. Toplumsal normlar bu konuda esneklik gösterebilmektedir. Aksi takdirde 14 yaşında uluslararası bir organizasyonda cimnastik finaline kalan bir sporcuyu desteklemek ülkesi için milliyetçi bir tutum sergilemeyi değil, pedofiliyi desteklemek anlamına gelirdi (Rosario vd. 2002).

Fagot, cinsiyet rollerinin 3 yaşında öğrenildiğini ve uygulanmaya başlandığını öne sürmüştür. 18 aylık olan döneme kadar çocukların herhangi bir cinsel yaklaşımı olmadığını ama bu dönemde ailenin tavırlarından etkilendiğini belirtmiştir. Verilen oyuncaklar ve ebeveynlerin davranışları cinsel davranışları bu yaşta inşa etmektedir. Çocuklar 27 aylıkken erken cinsel tutum gösterebilirler. 4 yaşlarına geldiklerinde ise cinsel kimlikler oturmaya başlamıştır (Fagot vd. 1989).

Cinsel özgürlük üzerine yazan yazarların iddiası, cinselliğin yalnızca heteroseksüellik üzerine kurulması gerektiğidir. Aksi durumun sapıkça ve anormal olarak görürler. Aile içerisindeki heteroseksüel cinsellik normal olarak karşılanır ancak eşcinseller, kendi kendini tatmin edenler, birden fazla kişi ile aynı anda cinsel ilişkiye girenler, sadomazoşistler marjinalleşir ve etiketlenirler (Bilton vd. 2008; s.250).

2.1.2. Toplumsal cinsiyet kuramları

2.1.2.1. Feminist yaklaşımlar

Feminizm akımının başlangıç nedenlerinden biri kadın ve erkek arasındaki eşitsizliğin kadınların aleyhine görülmesi sayılmaktadır. Bu eşitsizlikten dolayı bir ayrımcılık ortaya çıkmış, kızların aldığı eğitim ile erkeklerin aldığı eğitimden beklentiler farklılık gösterirmiştir. Kadınlara mesleki yaşantı için verilen eğitimin daha az olduğu ve onlara sağlanan fırsatların daha az olduğu düşünceleriyle beraber feminist akımlar başlamıştır (Leoff, 1994; s.11). Kadının her zaman ikinci planda kalışı, hatta daha eski dönemlerde bir ruhlarının bile olmadığı savunulmuş varlıklar olması, feminizm ayaklanmasını başlatan önemli noktalar olarak gösterilmektedir. Leoff (1994) feminizmin başlangıcını şöyle yorumlamaktadır "Korkusuz olun. Hayat deneyimlerinizle feminizmi yorumlamak adına bütün haklara sahiplik ediyorsunuz. Zaten bunun başlaması da bu şekilde gerçekleşti." (Leoff, 1994; s.8). Kadın erkek haklarının eşitliği savunusuyla başlayan feminizm esas olarak kadınların erkeklerin seviyesinde yer almak ve kadınları, eşit cinsiyetçi bir toplumun inşası için öne sürülen bir temanın ardındaki, genel bir erkekleştirmeye sokmaktır (Touraine, 2007; s.23).

Feminizmin ilk tanımları bir fidan gibi dikilmiş ancak beklenen meyve yerine farklı bir ürün ortaya çıkmıştır. İlk ismi 'Kadınların kurtuluş hareketi' olarak adlandırılsa da daha sonra 'feminizm' olarak değişmiştir (Leoff, 1994; s.14). Bu hareketlilik feminizm akımının ilk dönemlerinde toplumlar için söylenen bir sözdü. Fakat gazetelerde atılan "Bu aslında kadınların kurtuluşu" ya da "kadın kurtuluş yanlısı" gibi manşetler nedeniyle ismi feminizme dönüşmek zorunda kalmıştır. Feminizm hareketi birçok ülkede kadınların yaşam koşullarını derinlemesine değiştirdi ve erkek egemenliğinin gücünü koruduğu yerlerde hala seferberliğini sürdürmektedir (Touraine, 2007; s.22).

Feminizm, on sekizinci yüzyılın sonlarından itibaren meydana gelen yeni bir ideolojidir. Whelehan (akt. Giddens) üç farklı feminist hareket dalgalanması olduğunu belirtmiştir. Bu dalgaların ilki 1800'lü yılların sonunda yükselişe geçmiştir. Kadınlar ve erkeklerin aynı seviyede oy kullanma hakkına sahip olabilmeyi istemişlerdir. Bu ilk dalgada öncelik siyasal eşitlikleri kapsar fakat tek başına siyasal etkilerle ilgilenmemektedirler aynı zamanda eğitim ve iş dünyasında da eşitlikçi yapıyı savunurlar (Giddens, 2017;

s.681) (Harrison vd. 2018; s. 23). İkincisi 1960'larda ve 1970'lerde, çok daha temel kişisel ve ilişki konularına odaklandı. Son olarak ortaya çıkan 'üçüncü dalga' ise, esasen neyin başarıldığının bir yansıması ve yeniden değerlendirilmesi oldu.

Feminizmin başlangıç yeri olarak Britanya görülse de 19. Yüzyıllardaki feminizm hareketi başlangıcı sadece Britanya gibi ülkelerde olmadı. Kadınlar kendilerine oy hakkı verilmesi gerektiğini savunmuş Norveç, Kanada, ABD, Almanya, İsveç gibi ülkelerde de hareketlenmelere destekler gelmiştir. Hindistan'da ise kadın haklarını savunan ve kampanyaya destek olanlar, kızların eğitim hakkı ve oy hakkı için mücadele ediyorlardı. Endonezya'da bir devlet yetkilisinin karısı olan Raden Ajen Kartini (1879-1904), çok eşliliğe, zorla evlendirilmelere karşı çıktı ve kadınların eğitim hakkını da savundu. Ajen bir kız okulu kurdu ve okul kısa sürede 120 kişilik bir nüfusa sahip oldu. Japonya'da Seito kadınlar için oy hakkı arayan makaleler düzenledi. Çin'de Tan Junying meclis oturumlarına kitleler halinde katılan göstericilere önderlik yaptı. Avustralya'da kadınlar 1909 senesinde oy hakkını elde etse de 1967 senesine kadar yerli Avustralyalı kadınlar bu hakka sahip olamadılar (Watkins, 1996; s.81).

1960-70'li yıllarda hareketlenen ikinci dalgada feminizm hareketleri lezbiyen ve gey haklarını savundu. Temel hakların ardından gelen ikinci dalga feminizm hareketleri döneminde özgürlük ve güçlendirme ile ilgilendi. İlk feminizm hareketi eşitliği savunan liberal yapı olarak adlandırabiliriz. İkinci dalga ise radikal feminizm hareketlenmesidir. Feminizm hareketinin bu boyutu kadınların sadece hak ve haksızlıkları söz konusu değildir, hayatlarının en mahrem alanlarına dahi etki eder (Watkins, 1996; s.137).

Bu yeni feminizm hareketliliği akımı, kadınlara karşı işlenen şiddet suçları, kadın kaçakçılığı, beden ameliyatı, kendi kendini sakatlama ve medyanın genel 'pornolaştırması' gibi alanlarda yerel, ulusal ve uluslararası aktivizmle karakterize olmaktadır. Yeni küresel dünya düzeni oluşmuş ve kadın haklarına karşı yeni tehditler meydana gelmiştir (Krolloke (2006)'dan akt. Giddens, 2017; s.681).

Feminizm hareketliliğin son boyutu olan üçüncü boyutta bilinmesi gereken en önemli konulardan bir tanesi de 'kaltak' ve 'sürtük' gibi aşağılayıcı terimlerin tümünü tekrar kazanmak için uğraşıldığıdır. Kanada'da başlayan 'sürtük' yürüyüşleri bütün dünyaya kısa sürede yayıldı. Cinsel olarak tacize uğramadan ya da cinsel saldırı görmeden istediği şeyleri giymeyi talep eden kadınların 'sürtük' kelimesini olumlu olarak geri

kazanmak istemeleri sonucunda eylemler düzenlendi. Aktivistlerin bu eylemlerdeki esas amacı, sözcüğün olumsuz yanını radikal anlamda iyi bir şekle evrimleştirmeyi planlamaktır (Giddens, 2017; s.683).

Cinsiyet ilişkileri ile ilgili konularda, feminist kuramlar, kadınlar ile erkekler arasındaki diğer kuramlara göre çok daha toplumsal bir anlayışı inceler, yapısal ve kamusal farklılıklara daha çok değinirler (Giddens, 2014; s.111). Feminist kuram, toplumsal yaşam ve insan deneyimleri ile ilgili kadınların merkezde olduğu bir bakış açısıyla genelleştirilmiş, geniş ölçekli bir fikirler sistemidir. Feminist yaklaşım, iki farklı şekilde kadın merkezlidir. Bunlardan ilki, tüm feminist araştırmaların başlama noktası, toplum içerisindeki kadınların durumları ve tecrübeleridir. İkincisi ise, o toplumsal dünyayı kadınların görüş açısından betimlemeye çabalar (Ritzer, 2013; s.314). Watkins ve arkadaşları feminizmi, erkeklere kamusal, sosyal, spor, alanında verilen imkân ve imtiyazların fazlalığıyla beraber, kadınlara ev içinde ücretsiz çalışma, aile hayatının tümünü kadınların üzerine yükleyen toplumsal iş yükünün sorgulanması olarak tanımlamaktadır. Feminizm isimli kitabında kadınların ezilmiş bireyler olduğunu sürekli yineleyen Watkins, "madem kadınlar erkeklerle eşit olarak yaratıldı neden kadınlar köle olarak toplum içerisinde yer almaktadır?" sorusunu sorar. (Watkins vd. 1996; s.41).

Feminist yorumlar, hane içindeki maliyetlerin ve faydaların dağılımıyla ilgilenmektedirler. Örneğin erkekler hane halkı için üreme kararı alır, kadınlar da çocuk sahibi olma ve yetiştirme masraflarının çoğunu öderlerse, doğurganlık oranının yüksek olmasını bekleriz. Kadınlar hane halkı kararları üzerinde daha büyük etkiye sahipse ve erkekler çocuk yetiştirme maliyetlerinden daha fazla pay alıyorsa, doğurganlık oranının daha düşük olmasını bekleriz (Folbre, 1983).

Engels (akt Watkins vd.), ailenin, özel mülkiyetin ve devletin kökeni isimli kitabında kadınların her zaman aşağı bir toplumsal konumda bulunmadığını belirtmiştir. Engels'e göre kadınların aşağı bir konuma itilmesi ve orada mahkûm olması eski çağlarda özel mülkiyetin meydana çıktığı dönemlere dayanıyordu. M.Ö.'den başlayarak Dicle, Fırat, Nil, İndus ve Mekong ırmaklarının çevresinde tarıma elverişli, bereketli toprakları kullanan uygarlıklar gelişmişti. İnsanlar kabilelerinin hayatta kalabilmesi için ihtiyacı olandan daha fazlasını üretmeye başladılar. Bu şekilde fazladan kalan ürünler çalışmayan yöneticilerden oluşmuş azınlık sınıflarının ayakta kalması için

kullanılıyordu. Bu azınlık sınıfına mensup yöneticiler daha fazla mala sahip olmak için daha fazla insanı köleliğe mahkûm etti ve eski çağların köleci imparatorluğu böyle gelişmiş oldu. Kadınlar da değerli bir eşya karşılığında, büyük anlaşmalara veya toprak sözleşmelerine karşılık olarak veriliyor, satılıyor ya da takas ediliyorlardı (Watkins vd. 1996; s.86). Engels'in yarar sağladığı bu bilgilerin bir bölümü daha sonra çürütülmüş olsa da, onun toplumun ekonomik yapısı ve aile biçimi arasındaki bağları göstermesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Feminist kuramda, kadınları tamamen ya da kısmen temsil eden bir dilin gelişmesi, kadınların siyasi görünürlüğünü teşvik etmek açısından gerekli sayıldı. Kadınların yaşamlarının ya yanlış temsil edildiği ya da hiç temsil edilmediği görüşleri büyük öneme sahipti (Butler, 2014; s.44)

Touraine (2007) günümüz dünyasının kadınlarını sadece kadın hakları için savaşan varisler olmadığını savunur. Onlar kendilerinden söz ederken yeni bir dünya keşfettiklerini, hatta inşa ettiklerini hissederler (Touraine, 2007; s.168).

Endüstri devriminden sonra kadınların da üretime katkı sağlamak ve gelir elde etme istekleri başarıya ulaşsa da, inşaat işçiliği gibi ağır işlerde hala yer alamamaktadırlar. Endüstri sektörü ile birlikte gelişen spor sektöründe de kadınların spora katılımı ve sporun bir meslek olarak kadınlar tarafından icrası özellikle son on yılda ivme kazanmıştır (Dever, 2017; s.165).

Kadınlar ev ortamına hapsedildikleri düşüncelerini öne sürerek maddi özerkliği ellerinden alınmasına karşı çıktılar ve bununla savaştılar (Giddens, 2014; s.148). Feminizm, cinsiyetlerin toplumlardaki eşitsizlikleri, cinsiyetçilik, ataerkillik ve kapitalizm gibi önemli ve hassas toplumsal süreçleri yorumlamaktadırlar (Giddens, 2017; s.668). Kadınların erkek yardımı olmadan da bir ailenin geçimini sağlayacak düzeyde ekonomik özgürlüğünün olması gerekir (Giddens, 2014; s.150).

Sonuç olarak feminizm bazı dönemler istedikleri sonucu kademeli de olsa almışlardır. Feminizm hareketlerinin ilk zaferi 1918 senesinde 30 yaş üzeri kadınlara verilen seçme hakkıydı (Leoff, 1994; s.50). Kadınlar böylelikle aşamalar halinde istediklerini alabiliyordu. Eski Roma'da hamileyken çocuklarının başına bir şey gelmesinin (bir şekilde düşük bile olsa gebeliğin sonlanması) kadının diri diri yakılması cezasından,

kadının seçme ve seçilme hakkının olduğu bir döneme gelmiş olsak da, kadınların hala ikinci planda kaldığı toplumların varlığı mevcuttur.

- Liberal Feminizm

Liberal feminizm 19. ve 20. yüzyılın başlarında feminizmin "ilk dalgasına" egemen oldu, Mary Wollstonecraft, Harriet Taylor ve J. S. Mill gibi entelektüeller liberal feminizme katkıda bulundu (Harrison vd. 2018). Feminizm hareketinin bu ilk dalgasında, cinsiyetler arası eşitsizlik en önemli vurgudur. Buna göre din, dil, ırk, cinsiyetler arasındaki farklılıkların hiçbir önemi yoktur. Herkes eşit olarak doğmuştur ve herkesin eşit olarak yaşama hakkı vardır (Tekin, 2007). Giddens'a göre kültürel ve toplumlar arasındaki cinsiyet eşitsizliğine odaklanan Liberal Feminizm, bu eşitsizliğin açıklamalarını aramakla uğraşmaktadır. Liberal feminizm, sistemin yok olması ve yeniden kurulması gerektiğini düşünen Radikal ve Sosyalist feminizmden daha ılımlı yaklaşıma sahiptir (Giddens, 2017; s. 668, 669).

Liberal Feminizmin çok önemli iki sloganı vardır. Bunlar; 'erkeklerle eşit yaşam' ve 'kadınların özgürce yaşamı'dır. Kadın ve erkek arasında birçok farklılık bulunabilir ancak özgürlükçü kadın yaşamı alanında en önemli engel hukuksal boyutların iyileştirilmesinden geçmektedir (Çardak, 2012).

Sonuç olarak liberal feministler toplumsal cinsiyetlerin bireylere dayattıkları roller üzerine durdular. Kadınların toplumsal roller üzerindeki pasifliği, edilgenliği onları ezilmişler statüsüne soktu. Kadınların biyolojik kimlikleri toplumsal olarak hiçbir şey ifade etmiyordu. Bu yüzden kadınların kimliklerinde büyük bir değişiklik icap ediyordu (İngün, 2005).

- Kültürel Feminizm

Margaret Guller 1845 senesinde yayınladığı kitabı 19. Yüzyılda Kadın (orj. Woman in the Nineteenth Century) ile birlikte kültürel feminizmi başlatmıştır. Kültürel feminizmi aydınlanmayı savunan diğer feminizm geleneklerinden ayıran önemli nokta, Kültürel Feminizm geleneğinin duygu, his, romantizm ve bilginin üzerine duruş sergilemesidir (Guller (1845)'den akt. Donovan, 2005; s.71).

Feminizm hareketliliğinin büyük bir kısmı siyasi olarak kadınların daha özerk ve bağımsız olması yönünde hareket eder. Kültürel feminizm yapısı itibari ile liberal

feminizme benzese de, akılcı ve yasal boyutların ötesine geçmeyi amaçlamışlardır (Öztürk, *2013*). Eleştirel ve kendini geliştirme amacını taşıyan bu feministler, hayatın akıldışı, sezgisel ve genellikle kolektif tarafında duruş yaparlar (Donovan, 2005; s. 69). Diğer feminizm modellemelerinden farklı olarak bu teori kadınların erkeklerle aynı özelliklere sahip olmasından ziyade kadınların çok daha farklı özellikleri olduğuna ve bu özelliklerin ortaya çıkması gerekliğinden bahseder. Kültürel feminizm destekçilerinin savunularından birisi de aile olgusudur. Aile olgusunun eril yapılar üzerine kurulu olması Kültürel Feminizm destekçilerine göre sorunludur. Baskıcı ve yıkıcı olan bu eril görüşlerin yerini anaerkil görüşlerin alması ve anaerkil görüşlerin kamusal alanla beraber dine de katılması gerekliliği vardır (İmançer, 2002; s.154).

Sonuca bağlanacak olursa, Kültürel Feminizmin amacı siyasal ve ekonomik desteklerin yerine kültürel değişimleri ve gelişimi desteklemektedirler. Kadının değerli bir cins olmasının en önemli yolunun erkeklerle aynı kategoriye yerleştirilmek olmayacağını, kadın ve erkek arasındaki farklılıkların belirginleşmesini; anaerkillik; cinsel sömürü, fahişelik, şiddet, tecavüz gibi özellikle kadınların maruz kaldığı olumsuzluklar önemli tartışmalara vurgu yapmaktadır (Sezgin, 2014).

- Sosyalist ve Marksist Feminizm

Sosyalist feminizmin ilk kurucularından birisi olan Flora Tristan (1803-1944), fakir bir hayat yaşadı. Bir gravür ustasının yanında boyama işleri ile ilgilendi. Paris'te eski el sanatları alanındaki sendikalardan olan compagnonnage'ları (Arkadaşlık) keşfetti ve buradan aldığı esinle İşçi Sendikaları kitabını 1843 senesinde yazdı. Flora, kendi planladığı işçi sendikası programını iki bölüme dayandırıyordu:

- Her ülkeden işçilerin katkılarıyla emeğin kurtuluşu için bir fon oluşturulacak
- Bu fon yardımıyla komünal işçi sarayları kurulacak ve bu kurumlar aynı zamanda hastane, yaşlı bakım evleri, okullar ve araştırma merkezleri olarak işlev kazanacaktı. Bu "İnsan Birliği" topluluklarında kadınların kurtuluşu da gerçekleştirilebilirdi (Watkins vd. 1996; s.83).

Tristan, Fourier, Saint Simon ve Robert Owen gibi on dokuzuncu yüzyıl sosyalistlerinin fikirlerinin kadınlar için önemli etkileri olduğuna inanılır. Örneğin Fourier, aile işlevlerinin çoğunu topluma aktararak kadınların çocuk bakımı ve ev işlerinin getirdiği

yüklerden kurtulduğu bir cinsel ortam öngörmüştür. Özellikle Owen dini, kadınları evlilik yoluyla köleleştirmek olarak görüyordu (Harrison, 2018).

Sosyalist feministler görünen ilk katı görüşe sahip olmaları ile bilinir. Marks'ın bizzat kadın erkek eşitsizliği hakkında çok fazla yazısı olmasa da Sosyalist feminizm Karl Marx'ın 'çatışma kuramı'ndan faydalanmıştır (Giddens, 2017; s.669). Marksist feminizm olarak belirlenmiş bazı durum değerlendirmelerinde cinsiyet eşitsizliklerinin nedeni olarak kapitalist ekonomi sisteminin işleyişi savunulur. Bunun nedeni olarak da kadınların ev içerisinde ücretsiz çalışmakta olduğunu gösterir. Cinsiyet eşitsizliklerine yönelik açıklamalarda bulunan Marksist yaklaşım, genelde sınıf ilişkileri ve kapitalizmi aşırı vurguladığı ve cinsiyeti de bağımsızlığa sahip bir toplumsal bölüm olarak hafife alındığından eleştirilmiştir (Giddens, 2014; s.112). (Bilton vd. 2008; s.491).

Sosyalist ve Marksist feministlerin inancını körükleyen iki neden vardır:

- En büyük sorun düzen olarak görünür fakat ataerkillik artış gösteren önemli sorunlardandır
- Kapitalizme ait olan baskı, kadınlara yönelik baskının da ana nedenlerinden birisidir.

Araştırmacılar iki türlü sosyal feminist olduğundan bahseder. Birisi uyum sağlayanlar, diğeri ise uyum sağlamayanlardır. Sosyal Feministler ilk başlarda analizler yapmakla beraber teorileri geliştirmeyi, Marksizmden bütünüyle faydalanmayı, kapitalist yaşamın sunduğu düzeni değiştirmeyi ya da yeniden düzenlemeyi arzuladılar ve sosyal feministler şu alanlarda araştırmalar yapmışlardır:

-Ev işleri

-Aile

-Devlet

-Cinsellik (Leoff, 1994; s.17)

Sonuç olarak sosyal feministler bütün insanların mutlu bir şekilde yaşaması ihtimali konusunda iyimser olmayı denerler. Diğer kesimler ise sosyalist feministleri yenilikçi ya da orta yolcu yani olağan olarak kötülerler ve bu durumu görmezden gelmeye çalışırlar (Leoff, 1994; s.20).

– Radikal Feminizm

İkinci feminizm dalgasının en önemli unsurlarından (Harrison, 2018) birisi olan Radikal feminizm, sosyalizmin bile zayıf kaldığını düşünür. Sosyalist ve Marksist hareketten "yetersiz" olarak bahseder. Ataerkil toplumun ortadan kalkması gerekliliğini savunurlar (Coşmuş, 2008).

Radikal feminizmin karşı çıktığı en önemli temalardan birisi, kadın bedeninin erkekler tarafından denetim altına alınmak istenmesidir. Erkeklerin bu kontrol altına alma olayı cinsellik, üreme, cinsel taciz ve tecavüz şeklinde şiddete başvurma yöntemleri ile yaptığı görünür (Giddens, 2014; s.112).

Radikal feminizm savunucuları erkekler ve ataerkilliğin en temel düşman olduğuna dair çok net bir tavır sergilerler. Savundukları konular maddeler halinde sıralanacak olursa:

-Kadınlar erkekler tarafından baskıya alınan ilk gruplardandır

-Kadınlar üzerindeki baskı, bilinen en yaygın baskıdır ve neredeyse bilinen bütün toplumlarda mevcuttur

-Bu baskı, en derin ve kaldırılması en zorlu baskıdır. Sınıflı toplumların ortadan kaldırılması gibi değişimlerle sona ermez

-Hem bu baskıyı gerçekleştiren hem de kurbanların cinsiyetçi önyargıları nedeniyle kabul edilmese de, bu durum, niceliksel ve niteliksel olarak en fazla kurbanlara acı vermektedir (Leoff, 1994; s.20).

Ataerkil toplumda kendilerine yer bulmanın zorluğundan bahseden radikal feministlerin bazıları, erkeklerin kadınlara şiddet uygulama konusuna dikkat çekmektedir. Onlara göre kadınların şiddete uğramasının kadınların sistematik olarak erkeklerden baskı yiyor olmasıdır (Giddens, 2017; s.670).

Radikal Feminizm ayrıca hiyerarşik yapıdaki örgütlenme biçimini kabul etmemekte, kadınların daha esnek gruplar halinde örgütlenmesi gerektiği düşüncesini benimsemektedir (Çardak, 2012).

Firestone ise The Dialectic of Sex'te, üreme teknolojisinin gelişmesiyle kadınların erkekler olmadan da üreyebileceğini ileri sürerek, bundan sonraki süreç içerisinde

teknolojik yöntemlerle hamile kalma sisteminin hem kadın hem erkek sınıfsal cinsiyeti ortadan kaldıracağını belirtir (Millet'ten akt.: Leoff, 1994; s.22).

Feminizmin bu en uç noktasında feministler, sadece erkeklerden ve erkeklik hareketlerinden değil aynı zamanda yaşamın devam etmesi ya da cinsellik için bir erkeğe bağlı kalmayı destekleyen, erkekler için bakımlı olma yoluna giden kadınların da düşmanlığını yapmaktadır. Radikal feministler de diğer feministler gibi bazı konularda birbirlerine zıt fikirler ürettiler.

Radikal feministler kendi aralarında erkek düşmanlığı ve erkek hayranı olan kadınların düşmanlığı dengesini zaman zaman kuramadıkları için özeleştiri yapar ve kendi aralarında bile anlaşamadığı dönemlerin olduğunu belirtirler. Bu dönemlerin en şiddetlileri radikal feministlerin bir erkekle evlendiği zamanlarda daha somut bir şekilde yaşanmaktadır.

- Devrimci Feministler

Devrimci feminizm Radikal Feminist kadınları çok fazla radikal olmamakla, devrimci niteliğini kaybetmekle suçlayan feminizm türüdür. Bu feminizm, radikal feministleri feminizmi yeterince savunmadıkları gerekçesiyle ortaya çıkmıştır. Bu feministlere göre heteroseksüel kadınlar düşmanların (Erkeklerin) işbirlikçileridir. Bunların nedenleri:

- Hem erkeklerle hem kadınlarla ilişkiye girmemelisiniz. Sadece kadınlarla beraber olmalısınız.
- Erkeklerle muhabbeti dahi kesmelisiniz.
- Sadece kadınlarla ilgilenilmesi gerekir ve ikili ilişkiler ve duygusal ilişkiler tamamen kadınlarla yürütülmesi gerekmektedir (Leoff, 1994; s.26).

Bunların da gerçekleşebilmesi zaten bir devrim etkisi oluşturabileceği için bu feminizm türü ismini buradan almaktadır. Kadın ve erkek ilişkileri insanlığın en eski ilişkisidir ve devrimci feministlerin savunduğu görüşün gerçekleşme ihtimalinin zayıf ve sürrealist olması nedeniyle diğer feministler tarafından eleştirilmektedir.

- Postmodern Feminizm

Modernizm olgusunun ortaya çıkması ve yayılması Fransız devrimi ve sanayi devrimi ile gündeme gelen önemli bir kavramdır. Bu kavramda insanlar aydınlanma, üst

akılcılık gibi konulara önem verdiler ve sosyal çevreyi insanların daha iyi bir yaşam alanı oluşturması için inşa etme eğilimi gösterdiler. Üst akılcılığı destekleyen bu tutuma kısa bir süre sonra muhalif bir rakip çıktı: Post-Modernizm. Post-Modernizm akılcılık ve üst akılcılıkla ilgili gelen her şeyi reddetti. Aydınlanma dönemi, kadınları ikinci planda tutmuş ve erkekleri bu sürecin başına getirmiştir ve Post-modern feminizm de bu ayrımcılığa karşı eşitlikçi bir tutuma sahiptir (Türkoğlu, 2015). Judith Butler'in önderliğinde kurulan bu feminizm akımı 'eşitlikler feminizmi' temelinde meydana gelmiştir. Fakat iki tür cinsiyet üzerinde durmaktadır. Bunlar "toplumların cinsiyeti" ve "biyolojik cinsiyet" unsurlarıdır (Şayak, 2011).

Post-modernizm yapı olarak akıl yolları ile toplumu belli bir yapıya büründüren aydınlanma fikriyle çarpmışmış, feminizm ise toplumun merkezinde bulunan erkek egemen, ataerkil toplumun karşısına çıkmıştır. Post-modernizm ve feminizmin bu açıklamalar doğrultusunda iyi geçinmeleri beklenebilir, fakat yakından incelendiğinde aslında öyle olmadığını varsayabiliriz. Bunun nedeni ise belirlenimci, özcü ve evrensel bir tutum takınan bütün üst anlatılara şüphe ile yaklaşan post-modern akıma göre, feminizm de bu üst anlatının bir parçasıdır (Saliya, 2013). Post-Modern feministler toplumdaki kadın erkek eşitliksizliğinin açıklandığı bir kuramın varlığını reddetmektedir (Giddens, 2017; s. 674).

Bütün teorilere olduğu gibi bu teoriye de eleştiriler gelmiştir. Feminizmin post-modern yapısına gelen en büyük eleştiri, herhangi bir teori oluşturmak amacında olmadığı sadece mevcut teorileri tahrip etmeye yönelik olduğu ve soyut eleştiriler yaptığı isnat edilmiştir (Sezgin, 2014).

2.1.2.2. Biyolojik yaklaşımlar

İnsan biyolojik olarak cinsiyetli bir canlıdır (Amman, 2012a; 33). Çocuklar da bu cinsiyetlerince küçük yaşlarda yeni roller kazanmakta ve ona göre hareket etmektedirler (Powell ve Greenhause (2010)'dan akt.: Işık, 2018). Biyososyal kuram insanlık için yeni değildir. Basitçe söylemek gerekirse, çoğu biyososyal kuram, doğanın çıkarları için insanları beslediğini savunuyor. Biyolojimiz belirli davranışsal veya eğilimleri sağlar, fakat sosyalleşme ve diğer öğrenme süreçleri bu eğilimleri geliştirir ve yönlendirir (White vd. 2007).

Geçen yüzyıllarda toplumsal eşitsizliğin farklı biçimlerinin biyolojik belirtilerini kanıtlamak için bir dizi araştırma yapılmıştır. Irksal olarak oluşan farklılıkları, cesaret ve zekâyla, IQ'nun ya da zihinsel sorunların kalıtımsallığıyla bağdaştırmaya yönelik argümanlarla, karakter ve yeteneği, doğuştan gelen cinsiyet farklılıklarının belirlediğini öne süren argümanlar benzerlik göstermiştir. Fakat yine de bu söylemlerin geçerlilik ve güvenilirliğine karşı tartışmalar hep var olmuştur. Kadın ve erkekler arasında meydana gelecek bazı biyolojik unsurların olmasının olasılığı her zaman vardır. Kadın ve erkeğin sahip olduğu ortak toplumsal özellikler bu farklılıkları gölgede bırakmaktadır (Türker, 2009).

Birçok araştırmacıya göre bedenin duruş biçimleri ve biyolojik olarak fonksiyonları doğal yoldan meydana gelen bir durumu değil, ulusal ve toplumlar arası farklılıkları yansıtmaktadır (Touraine, 2007; s. 90). Cinsiyetin ve cinselliğin temelinde eril (Y) ve dişil (X) olmayı sağlayan kromozomlar vardır. Cinsiyeti tayin edecek olan (XY) kromozomları erilliği, (XX) kromozomları ise dişiliği tanımlamaktadır. Eşcinsellik ile ilgili genlerin var olduğu tartışmaları son yirmi yıldır tartışılagelse de henüz net bir sonuca varılmış değildir (Amman, 2012; s. 32). Cinsiyet ve cinselliği açıklamada bir diğer teori olan "nörohormonal hormonal" teoriye göre ise, cinsiyet yönelimi doğumdan önceki dönemde meydana gelmektedir. Androjenik hormonların bu dönemde yükselmeye başlaması ile beraber hipotalamus bölgesinde "erillik" yönünde gelişmeler görülmektedir (Ellis'den akt. Amman, 2012b; s. 33).

2.1.2.3. Evrimci yaklaşım

İnsanlık tarihi bir bütün olarak değerlendirilecek olunursa, öncelikli olarak gözümüze iki farklı özelliğin çarptığını görebiliriz. Bunlardan ilki çok bariz bir şekilde toplumsal evrimlerin görüldüğü uzun bir zaman dilimini kapsayan 'ilkel topluluk' dönemi ve kısa diyebileceğimiz bir zaman diliminde çok hızlı ilerleyişlerin olduğu 'uygar toplum'un varlıklarıdır. İlk araç yapan canlı türlerinin hemen hemen iki milyon yıl öncesine kadar dayanması ile üretimin başladığı on binyıl öncesine kadar geçen milyonlarca yıl ilkel topluluk dönemini temsil ederken, son beş bin yıl ise uygarlık dönemini temsil etmektedir. İlkel ve uygar topluluklar arasındaki milyonlarca yıllık sürecin nedenleri ile ilgili bilim adamları şu soruyu sormaktadırlar "İlkel topluluk neden bu kadar yavaş evrim geçirmiştir?" (Şenel, 1997; s.16).

İkinci özellik ise, içinde yaşadığımız dönemin topluluklarında birçok temel ekonomik, toplumsal, ideolojik kurumunun geçmişlerinin çok gerilere, hatta çoğunun ilkel topluluklardan uygar topluluklara geçiş dönemine, bazılarının ise bundan daha gerilere dayanmasıdır. Uygar toplulukların geleneklerinin bu kadar geçmişe gitmesinin altında yatan nedenler bilim adamlarının cevap aradığı ikinci tür sorulardır (Şenel, 1997; s.16). Bu soruların cevaplarını toplumsal evrimleşme ile bulmak mümkündür.

Toplumsal evrimleşme temelinde Darwin'in evrimci kuramını kullanır. Topluma uyum sağlamak için o toplumdaki bireylerin genel özelliklerine sahip olmak toplumsal evrim olarak adlandırılır. Kadın ve erkek arasındaki farklılıklar incelendiğinde de, insanların varlığını sürdürmesini sağlayan kalıtımsal genetik yapı evrimci yaklaşım ile açıklanabilmektedir. Örnek olarak erkeklerin genlerini bir sonraki nesle aktarmak isteğiyle rakiplerine daha sıkı denetimlerle yaklaşması onları daha saldırgan hale getirebilir. Henüz yeterli kanıtlar ortaya net olarak koyulmamış olsa da testosteron hormonlarının az salgılanması ya da çok salgılanması saldırgan davranışlara neden olduğu savunulmaktadır (DiLalla vd.'den akt.: Amman, 2012; 34).

2.1.2.4. Psikanalitik yaklaşım

Psikanalitik yaklaşım kadın ve erkek arasında meydana gelen ayrımı psikolojik olarak açıklayan yaklaşımdır ve en önemli temsilcisi Freud'dur. Freud'un kadın ve erkeğin aile içerisindeki rollerinin ve çocukların yetişme döneminde geçirdiği cinsel kimlik sürecinin belirlenmesi için yaptığı deneyler toplumsal cinsiyeti anlatan en önemli çalışmalardandır (İmançer, 2002). Özellikle yetişme çağında çocuğun anne ve babayla olan ilişkileri ömür boyu sürebilecek sorunları ortaya çıkarabilmektedir. İlk 18 ay içerisindeki "oral dönem" ve sonra "anal dönem" ve 3-6 yaş grubunda "fallik", daha sonrası için "Ödüpus kompleksi ve kastrasyon korkusu" gibi çocuğun anne ve babası ile ilgili olarak bilinçaltı düzeyinde ilerleyen cinsellikle alakalı gerilimli ilişkiler psikanalizin sürekli üzerinde durduğu konulardandır. Ödip sorunun çözülmesinden hemen sonra çocuk aynı cinsiyette olan ebeveynle özdeşleşecek, erkek çocuk erkeksi ve kız çocuk ise kadınsı özellikler kazanmaya başlayacaktır. Ergenlikten hemen önce erkek ve kız çocuğunun birbirlerine ilgisiz kaldıkları "gizil dönem" yaşanacak ve ardından ergenliğin de başlaması ile beraber cinsel ihtiyaçların yaşanmaya başlandığı 'genital dönem'e geçiş yapılacaktır. Bu evreye yeterli libidoyla ulaşabilen çocukların cinsel

yaşamları normal olacak aksi takdirde çeşitli sorunlar meydana gelecektir (Burger 2006; s. 86).

Sonuç olarak psikanaliz, içeriğinde barındırdığı antropolojik yaklaşımlar nedeniyle antropoloji içerisindeki tartışmalara önemli faydalarda bulunmuştur. Örneğin Malinowski, Freud'dan yola çıkarak toplumsal yaşamın gücünü temel biyolojik güdülerden almakla beraber bu güdüleri gerçeklik bölümlerinden saptırmak, hatta bunları bastırmak zorunda olduğunu, kültür olgularının böylece ikincil bir nedensellik çerçevesinde koordinasyon sağladığını ileri sürer (Tura, 2005; s.15).

2.1.2.5. Bilişsel yaklaşım

Bilişsel yaklaşımdan anlaşılması gereken şey, bireylerin algılama, hatırlama, düşünme gibi zihinsel süreçleridir (Cüceloğlu, 2016; s.162). Bilişsel Yaklaşım savunucusu psikologlar kadın ve erkek arasında zihinsel gelişim arasında herhangi bir farklılık bulunmadığını ileri sürmektedir. Ancak kişinin hafızasında nelerin tutulduğu konusunda farklılıklar bulunmaktadır. Kadınlar günlük hayatta yaşadıkları olumlu ya da olumsuz şeyleri hatırlamakta daha başarılı bir konumdayken, erkekler ise okul dönemlerinde yaşadıkları ve okudukları şeyleri hatırlamakta daha başarılıdırlar (Hoeksema'den akt.: Amman, 2012b; s.37).

Bir diğer farklılıklar ise erkeğin iletişimde bilgi aktarım kısmına daha eğilimli olmasıdır. Erkek bir bilgiyi mantık çerçevesinde bir süreç içerisinde kâr ve zararı planlayarak zihninde tasarladığı olayı sonuca erdirir. Kadın ise iletişim söz konusu olduğunda duygulara daha fazla önem verir. Bu sebeplerden dolayı kadınların empati yeteneğinin erkeklere göre daha fazla geliştiği savunulabilir. Kadın beyni estetik algılamaya karşı çok daha duyarlıdır. Kadınların duygusal tonları daha yüksek olduğu için sevgi ve korku konusunda çok daha hassas davranabilirler. Erkek ise mantıksal kâr zarar analizini çok daha iyi yapabilmektedir. Erkek stratejik olarak sorun çözme eğiliminde olur ve duygusal paylaşımı önemsemez. Erkeği yönetme eğiliminde olan akıllı kadınlar, erkeğe kontrolün erkekte olduğu hissiyatını uyandırarak onları manipüle eder ve yönetirler. Kadınlar duygusal yönlerinin daha kuvvetli olması nedeniyle vücut dilini erkeklerden çok daha iyi kullanırlar (Tarhan, 2010; s.208-209).

Bireylerin düşünme ile ilgili süreçlerin ne olduğu hususunda somut bir sonuca ulaşmak bir hayli güçtür ve bunun nedeni ise düşünme sözcüğünün değişik zamanlarda değişik anlamlar ifade etmesinden kaynaklanmasıdır. Düşünme sözcüğü genel itibariyle bilişsel süreçlerin değişik yönlerini, hatta diğer psikolojik faaliyetleri ifade edebilmektedir (Silah, 2005; s. 46).

2.1.2.6. Queer kuramı

Queer kelime olarak farklı anlamlar taşımaktadır. Bu anlamlar: acayip, tuhaf, normal olmayan, şüpheli vb… Queer kelimesi argo terminolojide eşcinsel olarak da kullanılıyor. 1980'li yıllarda Queer sıfatı insanları aşağılamak için kullanılmaktaydı. 80 ve 90'lı yıllar arasında eşcinsel kimliğe sahip kişiler bu sıfatı iyice benimsediler ve bu sıfatla anılmaya başladılar (Çabuklu, 2006; s.65).

Bazı toplumlarda kadınlar erkeklerden aşağıda bir tabaka olarak görülebilmektedir fakat kadınlardan daha aşağıda olan bir başka topluluk daha vardır. Bu topluluk eşcinsellerin oluştuğu topluluktur. Ataerkil ve heteroseksüelizmin dışında kalan ne kadın ne de erkek olarak tanımlanan bu toplum LGBTİ (Lezbiyen, Gay, Biseksüel, Transgender, İnternseks) olarak bilinen Queer toplumlardır. Heteroseksüel yaşama aykırı olan bu toplum, toplumsal cinsiyet ayrımlarını farkına varıp bunlara karşı mücadele vermesinin yanı sıra, cinsel kimliklere meydan okuyarak bu kimliklere karşı mücadele vermişlerdir (Başaran, 2016). Bu kuramın başlangıcı cinsiyetin cinsellikten bütünüyle kopmasının imkânı olduğu görüşü ve kimlik konusunda açıklama yapan sosyolojik görüşlerden uzaklaşmasıyla başlamıştır. Toplum insanları kimliğe sokmakta ancak Queer Kuramcıları kimliksizliği öne sürmektedir. Bu kuramın destekçileri, sosyalleşme etkenleri tarafından insanlara verilen kimlik konusuna tamamen karşı çıkmışlardır. Bu kuram, yalnızca gey ve lezbiyen kategorilerinin varlığını talep ederek değil, erkek ve kadın gibi tarihsel kategorilerin de gerçek varlığını kabul etmeyerek, kadın erkek çeşitlemesini eleştirip, bu fikirlere radikal bir biçim vermektedir (Touraine, 2007; s.22).

Queer destekçileri ister eşcinsel olsun ister heteroseksüel olsun toplumsal cinsiyetin dayattığı kurallara tamamen karşı çıktılar. Bu destekçiler 1990'larda ABD'de karşı cins gibi giyiniyor; sokaklarda, topluma açık alanlarda kendi cinsleriyle öpüşme seansları düzenliyor ve gey şiddetine karşı sokaklarda devriye geziyorlardı. Queer giyim tarzları

ile Queer destekçileri, alışılagelmiş cinsel kimlikleri sarsmak istiyorlardı. Q eşcinsel haklarını ve özgürlüklerini öne çıkararak sistem içinde kabul görmeyi hedefleyen "biz de sizler gibi normal insanlarız" şeklindeki savunma yapan gey ve lezbiyen hareketlere karşı eleştirel yapıdaydı. Queer hareketi, normalleşmemek, kategorize edilmemek, etiketlenmemek isteyenlerin, 'seks isyancılarının' cinsiyetlerini merkezden çıkartmak isteyenlerin, sabit cinsel bir kimliği sürekli üzerinde taşımamak isteyenlerin, karşı cinse ait olan duyguları taşıyabilenlerin öne çıkardığı bir hareketlenme olarak lanse edilebilmektedir (Çabuklu, 2006; s.70).

2.2. Suç, Sapkınlık ve Cinsel Taciz

Suç toplumların endişelerinin en büyük nedenlerinden birisidir. Kişilere karşı işlenen suçlar, cinsel suçlar, soygunlar, uyuşturucu satıcılığı ve örneklerle arttırılabilen suç çeşitleri vardır. Toplumlar bunlardan kaçmaya çalışır (Bilton vd. 2008; s.382).

Suçlu olarak etiketlenmek için kişinin yapması gereken tek hareket bir suça dâhil olmasıdır. Suçluluk kavramının taşıdığı resmi anlam da 'suça dâhil' olarak adlandırılır. Bir kişinin hırsızlık yaptığı için mahkûm edilmiş olduğunu varsayarsak, bu sebepten de 'suçlu' olarak adı çıkmış birisinin başka zaman, başka evlere girerek hırsızlık yapması muhtemel olarak tanımlanır. Dahası suç işleyen kişi yasanın koyduğu ihlalleri aştığı için 'yasaya saygısı olmayan biri' olarak göründüğü için hırsızlıktan başka suçları da işleyebilecek bir potansiyele sahip olarak görülür (Becker, 2013; s.30). 19. Yüzyılın sonlarına doğru insanlar suçların sonradan edinilen bir özellikten dolayı işlendiğini savunuyordu. İtalyan bilim insanı Lambroso, suçlu kişiler üzerine yaptığı araştırmada (1876) suçluların anatomik özelliklerinden bahsetmiştir. Lambroso cezaevindeki mahkumların çene, alın göz çevresi, kol uzunluğu gibi fiziksel özelliklerini araştırmıştır. Elde ettiği bulgular ise suçluların genetik olarak suça yönelimli olduğu yönündedir (Giddens, 2017; s. 943).

Suç çeşitleri toplumlarda değişiklik gösterse de suç genel itibariyle her toplumun içerisinde olan bir olgudur. Bir toplumda yere çöp atmak cezai yaptırımı olan bir suçken, başka bir toplulukta bu fiil bir suça tekabül etmeyebilir. Bundan yola çıkarak toplulukların kendine has kural ve gelenekleri olduğunu söyleyebiliriz. Genel kabul görmüş bu kural ve geleneklerin dışına çıkmak toplumlar tarafından ahlaksızlıkla

adlandırılmaktadır. Buna göre ne kadar toplum varsa o kadar sapkın davranışın olduğunu söyleyebiliriz. Bu açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, sapkınlık davranışları kişiden kişiye, toplumdan topluma göre değişiklik gösterebilir. Bir kişi veya toplumun normal karşıladığı davranışlar diğer toplum ya da kişiler tarafından tiksinti verici bir sapkınlık olarak karşılanabilir (Storr, 1992; s. 11).

Sapkınlık ile ilgili bugüne kadar birçok tanım yapılmış olsa da bunların hiçbiri sapkınlığı net bir şekilde açıklamada yeterli görülmemiştir. Tanımların tamamının doğruluğu onaylanabilir, aynı şekilde hepsinin eksik kaldığı savunulabilir. Genel anlamlarıyla sapkınlık ele alındığında 'suç işlemek, homoseksüellik, akıl hastalığı" ya da bu tanımlara benzer şekillerde insana ait bir şey olarak görülmüştür. Ancak sosyologlara göre sapkınlık, bir kişilik özelliği değil toplumsal ortamların ve toplumsal sistemlerin formel bir özelliğini yansıtmaktadır (Marshall, 1999; s. 639).

Cinsel sapkınlıklarla ilgili bazı tanımlar şunlardır:

Fetişizm: karşı cinsin eşyalarından haz alma; Eksibisyonizm: Cinsel organını başkalarına göstererek doyuma ulaşma;

Frotorizm –Fordçuluk: Başkalarına cinsel organını sürterek doyuma ulaşma;

Sadizm: karşı tarafa acı çektirerek doyuma ulaşma;

Mazoizm: Kendi çektiği acıdan keyif alma;

Voyörizm-Skoptofili: Birilerine izlemekten zevk alma;

Zoofili: Hayvanlarla ilişkiye girme (bu cinsel yönelim sapkınlığına sahip kişiler bu sapkınlığı sürdürmek için özel olarak kedi, köpek, tavşan, kuzu, maymun, eşek gibi hayvanlar yetiştirmektedirler (Turhan, 2009).

Nekrofili: Ölülerle ilişkiye girme isteği (Kıranatlıoğlu, 2016).

Triolizm: Birden fazla kişiyle aynı anda ilişkiye girme isteği olarak tanımlanmaktadır. Bu cinsel sapkınlık türleri arasında Triolizm, sosyal medyanın güçlenmesi ile doğru oranda güçlenen bir cinsel sapkınlık türüdür. Bu türde bireyler eşini bir başkası ile paylaşabilmekte, çoğu zaman aynı anda ilişkiye girmektedir. Kişiler birbirini genelde sosyal ortamlarda bulmaktadırlar (Kürek, 2012).

Freud ise bu sapkınlıklara ek olarak ‘dönüklük’ diye bir kavram tanımlamıştır. Freud (2009) bu dönüklük kavramının üç farklı çeşidini tespit etmiştir:

- Kesin Dönükler: Bu tür dönükler kesin olarak karşı cinse ilgisizlerdir ve kadınlar için erkekler, erkekler için kadınlar birbirlerine nefret uyandırırlar.
- Çift Yaşayışlı Dönükler: Bu dönükler cinsel birleşme için herhangi bir nesne ayırt etmezler. Kendi cinsinden olanı veya karşı cinsten olanı isterler.
- Fırsat Düştüğünde Dönük Olanlar: Bu tip dönükler, belirli koşullar içinde (özellikle normal cinsel birleşme için gerekli nesneyi bulamadıklarında) ya da taklitçiliğe kapıldıkları için, kendi cinslerinden bir kimseyi cinsel nesne olarak kabul eder ve cinsel gereksinimlerini giderirler (Freud, 2009; s. 18).

Cinselliğin hangi boyutunun sapkınlık olduğu cinsellik türünün meydana geldiği toplumlarla doğrudan ilgilidir. Toplum cinselliklerle ilgili görüşlere karşı muhafazakâr tutum içinde olsa da cinsellikle ilgili kötü bir tanımda bulunmazlar. Cinsellik boyutunun ne olduğu toplumlar tarafından hangi ölçüde dışlanırsa cinsel sapkınlık o derecede artmaktadır. Geçmişten gelen örfler, adetler, toplum görüşleri bu sapkınlıkları belirlemektedir (Ay, 2017).

Storr suç ve sapma arasındaki bağı şu yorumlarıyla değerlendirmektedir:

> *“Kamuoyunun gözünde cinsel sapma ile saldırı arasında bir bağlantı vardır... Bu da cinsel sapkınlığı olanların sokakta cinsel zevklerini doyurmak için kurban aradığı görüşü doğurmaktadır. Bu görüşün gerçeklik payı vardır ama birçok cinsel sapman normal insanlara göre daha az saldırganlık özelliğine sahiptir, daha az şiddet yanlısıdır ve bunların birçoğu polis kayıtlarına geçecek cinsel saldırı suçu işlememişlerdir. Cinsel saldırı suçunu işleyenlerin birçoğu da tehdit oluşturmaktan çok gürültü-patırtı yapan tipler. Kamuoyunun belirttiğinin aksine sürekli önemsiz bir cinsel suç işleyen bir kişinin daha büyük bir olaya girme niyeti bulunmaz.”* (Storr, 1992; s.17).

Sapkınlıkla ilgili tartışmalar genelde askıda kalan tartışmalardır. Çünkü hangi konular ve eylemler tam anlamıyla sapkınlık içerir bunlar tartışılsa da (Öztürk, 2015) genelde sapkınlık ve sapkın davranışların nedenlerini ve ölçülerini toplumların oluşturdukları kurallar belirlemektedir. Kişilerin sapkın olarak damgalanacağı ölçüleri belirleyen

kuralların büyük bölümü; yoksullar için varlıklı olanlar, kadınlar için erkekler, gençler için yaşlılar etrafında çerçevelenmiştir. Yoksul aileler için bu durum çocukları suça teşvik eden bir olgu olarak görünen bir toplumsal değerken, zengin aileler için bu durum ufak şımarıklıklar olarak değerlendirilir (Dağdelen, 2017).

2.2.1. Suç ve sapkınlığı açıklamada sosyolojik kuramlar

2.2.1.1. İşlevselci kuram

Bir diğer adı da fonksiyonalist kuram olan bu kuram toplumu yaşayan bir organizma olarak görür. Bu organizmada en küçük parçadan en büyük parçaya kadar her mekanizma birbiri ile uyum içindedir. Toplumsal yapının içinde yer alan bütün ve parçalar esasen toplumun temelini oluşturur (Özkalp, 1993 s: 320). Toplumda herkes özgül bir değere sahiptir ve oynadığı rol özgül bir şekilde gerçekleşir (Khajeh, 2013). Toplumların bütünlüğü bir sistem içerisinde işler. Bu sistemde her birey birer çark dişlisidir. Toplum değerlerinin bütünlüğünü sağlayan birleşmeyi bu dişliler gerçekleştirmektedir (Kılıç, 2012).

İşlevselci yaklaşım Merton ve Person gibi isimlerle ün kazanmış olsa da, aslında işlevselci kuramın en önemli isimlerinden birisi Emily Durkheim'dir. İnsan vücudunu oluşturan organlar bir uyum içerisinde çalışmaktadırlar. Bu uyumda yaşanacak herhangi bir olumsuzluk nasıl bütün sistemi bozuyorsa, toplum da bu organizma gibi bir bütünü oluşturduğu için, içerisinde yaşanacak bir sıkıntı bütün olan toplumu da doğrudan etkileyecektir (Lala, 2010).

İşlevselci kuramlar suç ve sapkınlığın, toplum içerisindeki yapısal gerilim ve etik değerlerin eksikliği ya da bu etiğin hiç olmamasından kaynaklandığını ileri sürmektedir. Birey ve grupların istek ve arzuları toplumun elinde bulundurduğu ödüllerle karşılanmıyorsa, bu istek ve arzular ve bunların gerçekleşmesi arasındaki eşgüdüm sorunu, o toplumda yer alan bazı bireylerin sapkınlık motivasyonu olarak kendini göstermektedir (Giddens, 2017; s. 977).

Toplumsal sistemde yaşanacak herhangi bir sorunun ortadan kaldırılması için fonksiyonalistler üç önemli öge üzerinde dururlar

– Sistem parçalarının dayanabilecek güce sahip olması ve birbiri ile ilişkili olması

– İnsan organizması gibi toplumsal organizma da düzen içinde ve sağlıklı olmalıdır

– Normal hale dönebilmek adına sistem parçalarının yeniden organize olması gerekir

2.2.1.2. Suç ve anomi

Sosyoloji alanında suç olgusuna dair ilk çalışmalar Emilie Durkheim tarafından yapılmıştır ve bu yüzden Durkheim sosyolojideki suç olgusunun kurucusu olarak kabul edilir. Durkheim'in öncülüğünde başlayan suç ve sapma sosyolojisi Chicago Ekolünün çalışmaları ile beraber endüstri kentlerinde meydana gelen suçların niteliklerine dair gözlem ve açıklamalarıyla önemli bir ivme kazandı. Durkheim suç kavramının fonksiyonel olduğunu savunur ve sosyalleşme için gerekli olduğuna dikkat çeker. Durkheim'a göre sağlıklı toplumların en belirgin özelliği suçun var olmasıdır (Bal, 2013; s.35, 40) (Bozkurt, 2010; s.181). Emile Durkheim biraz daha ileri giderek sapkınlığın iki önemli fonksiyona sahip olmasından dolayı kesinlikle toplumlarda olması gerektiğini savundu. Bunlardan birincisi sapkınlık bir uyarıcılığa sahiptir. Topluma yeni düşünce ve sınavları sunabilmekte ve böylelikle yenilikçi bir güç, toplumsal ve kültürel değişimi meydana getirmektedir. Sapkınlığın ikinci işlevi ise 'iyi' ve 'kötü' arasında davranışların arasındaki sınırlarını koruma hareketlerini desteklemektedir. Emile Durkheim bu fikirlerinden dolayı muhafazakâr görüşlerin dokusuna zıt gittiği gerekçesiyle eleştirilmiştir (Giddens, 2017; s.946). İnsanlar suç olarak nitelendirdikleri şeye toplumsal bir tepki gösterdiği için suç, toplumsal birliği teşvik etmenin en önemli yoludur.

Anomi ise kuralsızlık halidir. İlk olarak Emile Durkheim tarafından modern toplumlarda geleneksel kuralların ve belirli standartların tahrip edilip ortadan kaldırılmasını açıklamak için kullanılmıştır. Anomi durumunun ortaya çıkışı, toplumsal yaşamın sadece belirli alanlarında davranışlara neden olacak, yol gösterecek standartların olmadığı durumlarda meydana gelmektedir. Herhangi bir yol göstericinin ya da önder davranışların olmadığı durumlarda toplum içindeki kişiler yönlerini şaşırmış ve kaygılı bir yaşam içerisine girmiş gibi hissederler. Geleneksel çağın aksine modern çağda insanların çok fazla tercih hakları bulunmaktadır. Bireysel seçimler için

daha fazla tercih haklarının bulunması nedeniyle sapkınlık her zaman söz konusu olabilmektedir. Emile Durkheim modern toplumlarda geleneksel yaşamdan daha fazla seçenek olduğu için suç ve sapkınlığı toplumsal olgular olarak görmüştür. Toplumları yönetenlerin ortaya koyduğu kurallar ve bu kurallara uyması gereken bireylerin tam bir uyum içinde olması her zaman mümkün olmayabilir (Giddens, 2017; s.946). Anominin ortaya çıkması ile toplum tarafından daha önceden kabul gören kurallar geçersizlik kazanır ve toplumsal yaptırımların etkisi ortadan kalkar (Tuna, 2004).

2.2.1.3. Sapkınlığın normalleşmesi

Anomi bölümünde de belirttiğimiz üzere Emile Durkheim, sapkınlığın düzenli toplumlar üzerinde önemli roller oynadığını belirtmiştir… Sapkınlığı tümden ortadan kaldırmak mümkün olmadığı için onu komple ortadan kaldırmak yerine toplumun kabul edebildiği sınırları içerisinde belirli düzeylerde sapkınlıkları sürdürme ihtiyaçları olabilmektedir (Giddens, 2017; s. 949).

Durkheim'e göre toplumdaki sapkınlık düzeyleri ne kadar fazla ise o toplumda sapkınlıkla ilgili mücadele etme kapasitesi o kadar yüksek olmaktadır. Sapkınlık ve toplumsal kontrol birimlerinin arasındaki iletişim ortaya çıkma potansiyeli gösteren bir dengeye işaret etmektedir (Giddens, 2017; s. 949)

2.2.1.4. Etkileşimci kuram

Etkileşimci kuram sosyolojinin en önemli kuramlarından birisi olarak değerlendirilebilir. Sosyolojik açıdan yapılan çalışmaların başlıca teorisi etkileşimci kuramıdır. Bu kuramın temel görüşü, bu hayata dair belirlediğimiz anlamların günlük sosyal etkileşimlerle meydana gelmiş olmasıdır (Dağdelen, 2017). Etkileşimci görüşlerini benimseyen sosyologlar, doğası icabıyla ya da nesnel olarak sapkın görüşleri kabul etmemektedir (Giddens, 2017; s. 949).

Etkileşimci yaklaşımların en önemlilerinden bir tanesi de etiketleme perspektifidir. Etiketleme perspektifleri kuramcıları sapkınlığı, sapkınlar ve sapkın davranış göstermeyenler arasındaki etkileşim süreçlerinin bir çıktısı olarak yorumlarlar. Dolayısıyla, sapkınlığın yapılarını anlamak istiyorsak, bazı insanların hangi nedenle 'sapkın' olarak isimlendirildiğini keşfetmek mecburiyeti vardır (Giddens, 2017; s. 950).

Etiketlenme teorisyenleri sosyal etkileşimin bir sonucu olarak suçu ortaya atarlar. Suçlu kişiler; öğretmenleri, polisler, komşuları ya da aile bireyleri tarafından etiketlendikleri için suçlu olurlar (Bal, 2013; s.54). Bu teorinin savunucularına göre gerçeklik daima görecelidir; zaman ve mekâna göre değişiklik gösterir. Sapkınlığın meydana getiricisi toplumlardır. Bir toplum için gelenek olan davranışlar diğer toplumlar için bir sapkınlık olarak değerlendirilebilir (Bozkurt, 2010; s.185).

2.2.1.5. Çatışma kuramı

Çatışma teorisinin ana fikir kaynağı Karl Marx'ın düşünceleri olarak bilinmektedir. Marksist düşünceye göre sapma kapitalist toplumlarda kalıtım yoluyla ilerler ve sadece ekonomik alt yapının tamamen ortadan yok edilmesiyle ortadan kalkar. Bir ikincisi olarak ise sapma toplumu ayakta tutan en önemli unsurlardan birisidir. Bal (2013) eğer herhangi bir sapma yaşanmamış olsaydı, adaleti yönetmeye yönelik meslek gruplarının işsiz kalacağını belirtmiştir (Bal, 2013; s.54).

Williem Bonger (akt. Bozkurt 2010) ise çatışma teorisini 2 temelde ele almıştır;

- Ahlak dışı davranışları neyin inşa ettiği fikri sosyal yapıdaki değişmelere bağlıdır
- Ceza yasalarında yasaklanan davranışlar güçlünün menfaatlerine zarar verenlerdir (Williem Bonger'den akt. Bozkurt, 2010; s.185).

Suçun analizini oluşturmada etkileşimci kuramın yetersizliğinden kaynaklanan hoşnutsuzluk, Marksist kriminolojinin gelişmesine neden oldu. Marksist yaklaşımcılara göre gelişmeler çatışma kuramına göre şekillenmektedir (Bilton vd. 2008; s. 392). 1973 senesinde Yeni Kriminoloji kitabı yayınlandı ve bu kitapta suç ve sapkınlık ile ilgili önemli bir ayrılmaya temas edildi. Marksist kuramdan yararlanan Taylor, Walton ve Young, sapkınlığın kasti olarak seçildiğini ve çoğu zaman politik bir nitelik için olduğu görüşünü savunmuştur. Bu kuramın savunucuları, İşlevselci yaklaşımın tersine sapkınlığın biyoloji, kişilik, kuralsızlık, toplumsal düzensizlik ya da etiketlemeyle belirlendiği fikrini kati suretle reddetmektedir. Kişiler kapitalist sistemin eşitsiz duruşuna tepki göstermek için sapkın davranışlara dâhil olmayı seçmektedir. İşte bu nedenlerden dolayı gey veya lezbiyen onurlaştırma eylem ve hareketleri gibi sapkın

diye tanımlandırılan zıt kültürel grup üyeleri, mevcut toplum düzenine karşı gelen eylemler içinde olmaktadırlar (Giddens, 2017; s.952).

Marksist yaklaşım temalarında suç ve kapital düzen arasında bir bağ olduğunu işlemektedir. Kapitalist toplumlarda işlenen suç oranları asla tesadüf olarak değerlendirilmemelidir. Çünkü kapitalist sistem, insanları motivasyon ve tutkuları aracılığıyla cesaretlendiren ve sınıf ilişkileri ve eşitsiz bir yapı ile bağdaştıran bu yüzden de suçu ortaya çıkartan bir sistemdir. Üretilen birçok ev gereçlerinin (Mutfak robotu, buzdolabı, çamaşır makinesi vs…) mutlaka alınması gereken şeyler olduğuna inandırır ve bunları alabilmek için yasal veya yasadışı işlere teşvik eder. İş adamları bu sistemin dayatmaları doğrultusunda çok daha fazla yasal imkânlara sahiptirler, fakat işçi sınıfına mensup insanlar bu yasal yollara ulaşmaya dönük çok az seçenekleri vardır. Tam da bu sebeptendir ki işçi sınıfı suç girişiminde bulunuyorsa bunun ana nedeni, kapitalist sistemin dayattığı eşit olmayan dağılım nedeniyledir (Bilton vd. 2008; s. 393).

Ayrıca yeni çatışma kriminolojisi çalışanları, yasaların oluşumu ve kullanımlarını detaylı olarak incelemiş ve yasaların güçlü olanlar tarafından, kendi çıkarları doğrultusunda koruma sağlanması için kullanıldığını iddia etmiştir. Kriminologlar, yasaların 'tarafsız' olarak belirlendiği, toplumun her kesimi için eşit bir şekilde uygulandığı fikrini onaylamamışlardır. Kabul etmek yerine yöneten sınıf ile işçi sınıf arasında eşitsizlik arttıkça, hukukun güçlü olanın düzenini korumaya yönelik kullanıldığını ileri sürmüşlerdir. Güçlü bireyler de yasaları çiğnemektedir ancak onlar çok nadir olarak takip edilmekte ya da yakalanmaktadırlar. Onlar, suçun toplumun bütün bölümlerinde yer aldığını, eşitsizlikler ve yarış içerisinde olan çıkarlar kapsamında anlaşılmasının zorunlu olduğunu vurgulamışlardır (Giddens, 2017; s. 954).

2.2.1.6. Merton ve gerilim kuramı

Merton fonksiyonalist yaklaşımı destekçilerinden bir tanesidir ve biyolojik, psikiyatrik ve Freudçü yaklaşımlara karşı çıkmıştır. Toplumların sosyo-kültürel yapılarında iki önemli unsur meydana gelir; bunların ilki kültürlerin meşru gördüğü arzular, hedefler ve amaçlardır. İkincisi ise, yine bu kültürün belirlediği amaçlara ulaşabilmek için izlenecek yolların belirlenmesidir. Bu iki önemli unsurun arasında bir denge bulunur. Ne zamanki birisi diğerinden daha fazla öneme sebep olur, denge bozulur ve anomi başlar. Gerilim

teorisine göre insanlar kendileri için belirlenen yasaklara büyük özveri ile uymaktadırlar ancak büyük baskılar altına girerlerse bu sefer de suça başvurabilirler (Bal, 2013; s.43-44).

Merton'a göre insanlar oluşan anomali durumuna beş farklı şekilde tepki koymaktadır. Bunlar: "Uyumluluk, Yenilikçilik, Şekilcilik, Geri Çekilme ve İsyan"

Uyumluluk: Bu davranış biçimi en fazla görülen davranış şeklidir. Bu davranış biçimini benimseyen insanlar kültürel hedeflere ve bunlara ulaşmak adına kurumsallaşan araçları benimser

Yenilikçilik: Yenilikçiler, toplumlar tarafından belirlenen amaçları kabul etseler dahi, toplumun belirlediği yolları reddederler. Bunun örneği olarak da fazla para kazanmak isteyen insanlardan bazıları çok çalışarak tasarruf yapmayı tercih etmeleridir. Fakat bazıları ise banka soyma ve hırsızlık yapmak gibi birtakım yasal olmayan yollara başvururlar. Böylece önceden belirlenen kültürel hedeflere ulaşabilmek yani toplumsal ve yasal anlamda gayrimeşru yollara başvuranların sayısında artış görülür.

Şekilcilik: Kişi hedeflediği kültürel amaçlara ulaşamayacağını anlar ve bu beklentilerden vazgeçer ve isteklerini azaltır. Fakat geleneksel kültürel değerlere saygısını sürdürür (Bozkurt, 2010; s.183).

Geri Çekilme: Geri çekilme olarak tanımlanan davranış biçimi serserilik, alkolizm, uyuşturucu gibi toplumu terk etme ve yabancılaşma şeklinde tanımlanır (Bal, 2013; s.45).

İsyan: Bu grubun en önemli temsilcileri devrimciler olarak geçmektedir. Toplumun amacına yönelik hedefleri reddederler ve kendi yapılarını kurmaya çalışırlar (Bozkurt, 2010; s.184).

2.2.1.7. Chicago ve sosyal ekoloji kuramları

Bu teorinin gelişimi sanayileşme konusunda hızlı bir ilerleme süreci yaşayan Chicago şehrindeki Sosyologların çalışmalarından almıştır (Bal, 2013; s.46). Belli bir fenomenin dağılımı ve çevresi ile ilişkileriyle ilgilenen ekolojik teori, çevre değişmesiyle birlikte ortaya çıkan sosyal değişmenin bir fonksiyonu olarak suçu inceler (İçli, 1993; s.17).

Ekolojik buhranların kökleri ışığında toplumlarda meydana gelen değişikliklerin etkisini bulmaya odaklanan ve toplumsal hayatlarda meydana gelen sorunların ortaya çıkış sebepleri ve geçirdiği dönüşümleri inceler ve analiz eder (Yalçın, 2010).

2.2.3. Cinsel taciz

Bugün varlığını sürdüren neredeyse bütün toplumlarda insanların kişisel hak ve özgürlükleri yasalar tarafından korunmaktadır. Kişinin bir başka kişi ya da kişilerce özgürlüğünün engellenmesi yasalarla güvence altında tutulmaktadır. Kişisel özgürlüklerin çalınması konusunda en ağır hırsızlık kişileri öldürmek olarak bilinir. Bir kişinin canını almak ve cinsel taciz suçları önemli suçlardan bazılarıdır. Toplumlar tarafından bu iki suç türü en çok tepki gösterilen olaylar olsa da, cinsel özgürlüklerin çalınması söz konusu olduğunda toplumsal yargıların sesi zaman zaman daha fazla çıkmaktadır. Toplumların cinsel taciz olaylarına tepkileri bazen o kadar yükselir ki, hukuktan da büyük yaptırımları olabilmektedir. Bu yaptırımlardan kastımız linç boyutu olarak adlandırılabilir.

Cinsel istismarın oluşma şekilleri açık ya da örtük olarak görülebilir. Sözlü olarak veya dokunarak bir davranış oluşturacak şekilde cinsel tacizin oluşması söz konusu olabilmektedir. Cinsel taciz olayının yaşanma yeri her yer olabilmektedir. Halka açık alanlarda dahi istismarlar yaşanmaktadır ve cinsel taciz olaylarının yaşanma yeri belirsizliği nedeniyle önlemlerin alınması zordur (Yıldız, 2009). Cinsellik iki kişinin isteği ve arzusu ile gerçekleştirilen bir olay olduğundan dolayı, zorla gerçekleştirilen bir birliktelik hukuk sistemi içerisinde göz ardı edilen bir yapı olarak görülemez (Şişman, 2010).

Kanak yaptığı araştırma sonucunda ulaşılan vakalar 1,5 aylık bebeğe kadar cinsel istismarın uygulandığı bulgusuna ulaşmıştır (Kanak, 2011).

2.2.3.1. Cinsel taciz türleri

Cinsel bir amaca yönelik ya da cinsel arzu ile gerçekleştirilen davranışların tamamı birer cinsel hareket olarak değerlendirilir. Bireylere karşı bu tür davranışların meydana geliyor olması karşı tarafın cinsel dokunulmazlığının ihlaline neden olabilir. Cinsel dokunulmazlığa karşı bilinmesi gereken iki önemli detay vardır. Eğer cinsel dokunulmazlığı vücudun dokunulmazlığını bozarak gerçekleştiriyorsa bu cinsel saldırı olarak değerlendirilir. Cinsel taciz olarak bilinen cinsel suçlar ise vücut dokunulmazlığını ihlal etmeksizin gerçekleştirilen davranışlardır. Cinsel saldırı ve cinsel tacizi birbirinden ayıran bu çizgiden uzaklaşılması toplumun medyanın etkisinde kalmasıyla oluşmuştur. Cinsel taciz için failin, mağdurun bedenine dokunmadan, sürtünmeden ve herhangi bir temas işleminin gerçekleşmemesi gerekmektedir (TCK 105). Cinsel taciz öğretisinde ise "Cinsel taciz, birey ve bireylerin edep ve iffetlerine yönelik rahatsız edici nitelikte hareketlerdir." ifadeleri ile tanımlanmakta ve bu tanımlamadan yola çıkılarak, cinsel taciz kavramına söz atmaktan ırza tecavüze kadar birey ve bireyleri cinsiyeti ile ilgili rahatsız eden her türlü davranışın girdiği belirtilmektedir (Sevük, 2015).

Cinsel taciz, 5237 sayılı TCK'nun ikinci kitabının içinde Kişilere karşı suçlar" adlı ikinci kısmının "cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar" başlıklı altıncı bölümün 105. maddesinde düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre "1- Bir kimseyi cinsel amaçlı olarak taciz eden kişi hakkında, mağdurun şikâyeti üzerine, üç aydan iki yıla kadar hapis cezasına veya adli para cezasına hükmolunur, 2- Bu fiiller, hiyerarşi veya hizmet veya eğitim ve öğretim ilişkisinden ya da aile içi ilişkiden kaynaklanan nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle ya da aynı işyerinde çalışmanın sağladığı kolaylıktan yararlanılarak işlendiği takdirde, yukarıdaki fıkraya göre verilecek ceza yarı oranında artırılır. Bu fiil nedeniyle mağdur; işi bırakmak, okuldan veya ailesinden ayrılmak zorunda kalmış ise, verilecek ceza bir yıldan az olamaz" beyanları yer almaktadır. (Artuk, 2006).

Cinsel tacizi gerçekleştiren kişinin cezasını sağlayacak olan durum, cinsel tacize uğrayan kişinin şikâyetine bırakılmıştır. Eğer cinsel suçlar meydana getiren hareketler ve davranışlar hiyerarşinin kullanılması ya da iş ilişkilerinin sağladığı güçlerden meydana geliyorsa suçluya verilecek cezanın arttırılması söz konusu olabilmektedir

(Gerçek, 2011). Bu taciz olayları sonrasında eğer mağdur işini kaybettiyse, suçu işleyene verilecek ceza artırıma gitmektedir.

Cinsel taciz suçunun mağdurları erkek veya kadın olabilir. Bu taciz olayında taciz edenle, tacize uğrayan kişi aynı cinsiyete mensup kişiler olabilir. Aynı zamanda cinsel istismar mevzuunda mağdurun evli veya bekâr olması cezai yaptırımda değişikliğe neden olmamaktadır (Artuk, 2006). Bu taciz fiillerinin çocuklara karşı oluşması da mümkündür elbette, ancak böyle bir şey söz konusu olduğunda tanım cinsel taciz tanımından 'çocuklara karşı cinsel istismar' olarak yer değiştirmektedir. (Koparan, 2009).

Cinsel taciz suçlarının sürekli olmasına gerek yoktur. Cinsel taciz suçunun tek seferlik işlenmesi dahi cinsel taciz olarak değerlendirilir. Sözler, bakışlar, işaretler ya da vücut dili ile de taciz eylemi gerçekleştirilebilir. Bu eylemlerin örnekleri olarak, cinsel bir niyet ile karşı tarafa söz atmak, ıslık çalmak, cinsel ilişki teklifinde bulunmak, tenasül organını göstermek veya soyunmak cinsel taciz türleri olarak değerlendirilmektedir. 5232 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 26(2) maddesi gereğince mağdurun rızası durumu hukuka uygunluk çerçevesinde değerlendirilir ve cezai yaptırımına gerek duyulmaz. Eğer suçu işleyen kişi bu davranışı zincirleme bir şekilde gerçekleştiriyorsa yani birden fazla şekilde cinsel tacizde bulunuyorsa verilecek ceza dörtte üç oranında artış gösterir (Koparan, 2009).

Cinsel taciz suçlarının tanımlandığı metinlerin yetersiz olmasından dolayı, cinsel taciz kapsamının Yargıtay kararları ile belirlenmiştir. Ceza Genel Kurulu farklı tarihlerde verdiği kararlarında cinsel tacizi " belirli bir kimseye karşı işlenen ve kişinin edep ve iffetine dokunan ani ve hareketler yönünden kesiklik gösteren edepsizce davranışlar" olarak tanımlamıştır (Erol'dan akt.: Gerçek, 2011).

2.2.3.2. Kadınlara karşı suçlar

Kadına karşı şiddet tarihsel sürecin hemen her yerinde var olmuştur ve hemen her kültürde görülmüştür. Hatta bazı kültürlerde şiddeti uygulayan cesaretlendirilmiştir (İçli, 2013; s.115). Kadınlara yönelik şiddet ve tecavüz sarsıntısını atlatma çabası içindeki kadınların sevgi, destek ve danışmanlık ihtiyacı vardır. Ancak bunların yerine, tecavüz ve tacizin suçunu kurbanın üstüne yıkmaya çalışan bir hukuk sistemi ile karşı

karşıya kalırlar. İslam hukukunda tecavüz kurbanının ifadesini doğrulamak için dört erkek tanık gerekirken batıda ise polis "bütün bunları sen uyduruyorsun" şeklinde karşılayabilmektedir (Watkins, 1996; s.138). Kolombiya'da kadınlara yapılan şiddete yönelik araştırma sonucu kadınlara şiddetin en çok uygulandığı dönemin istenmeyen gebelikler sonrasında meydana geldiğini göstermiştir (Pallitto, 2005). Butler (2003) (akt. Pallitto, 2005) eğer kadınlar istenmeyen gebelikleri önleyebilse, dünya genelinde 100.000 anne ölümü ve 4,6 milyon sakatlığa bağlı ölümlerin önlenebileceğini söylemiştir (Butler (2003)'den akt. Pallitto, 2006). Bazı feminist kuramcılar, kadınların doğurganlık kontrolünün yalnızca kadınların kontrolündeki bir etki alanı olmadığını, toplumsal cinsiyet ilişkileri ve kadınların doğurganlığı ile ilgili yasal ve toplumsal normların doğurganlık modellerini etkilediğini savunmaktadır (MacKinnon, 1983). Bu nedenle, feminist bakış açısına göre, erkek egemenliğinin yüksek olduğu yerlerde, kadınların doğurganlıkları üzerinde yeterli kontrol sahibi olmaması beklenir.

Toplumsal konularda beklentiler oldukça önemlidir. Kadınlar yemek, sinema ya da gezme ile ilgili konularda kendilerine yapılan daveti kabul etme eğilimindedirler. Fakat bu davetlerin doğurabileceği cinsel olasılıkları, yani gece bir cinsel ilişki mi yoksa bir cinsel tehditle mi bitecek göremezler. Erkekler, cinsel olasılıkları hesaplamakta kadınlardan daha fazla eğilimlidirler ve her birlikte oldukları kadınları da olaylara aynı cinsel eğilimle yaklaştıklarını sanırlar (Faust, 1986; s.50).

Kadına karşı işlenen suçlar arasında cinsel taciz ön plandadır. Eski dönemlerdeki kanunlar gösteriyor ki, kadınlar cinsel olarak sorumlu olan insanlar değillerdir (Coward, 1989; s. 41) Eski Roma'da kadınlar erkeklerle eşit doğuyordu. Fakat kadınların doğum yapma reddi bulunmazdı. Kadınlar yanlışlıkla veya kasti olarak hamileliklerine son verirse diri diri yakılma cezasına çarptırılırdı. Bu yasal yaptırımlara göre sadece erkekler cinsel suçlara 'cinsel suçu işleyenler' olarak katılırdı (Coward, 1989; s.41). Erkeklerin uyguladığı cinsel şiddet ataerkil toplumların kendilerine dayattığı toplumsal rolden çok güvensizlik ve yetersizlikten faydalanmaktadır (Giddens, 2014; s.123). Kadına karşı işlenen tecavüz kadının "hayır" deme hakkını elinden almakla aynı anlama gelmektedir. Bazı erkekler kadınların hangi halde, nerede, ne zaman, nasıl, kiminle birlikte olmak istedikleri konusunda göstermiş oldukları titizlikleri saçmalık olarak nitelendirirler (Faust, 1986; s.89).

Günümüz dünyasının kadınlarla ilgili en yaygın konusu kadınlara karşı işlenen suçlardır. Erkekler kadınlardan o kadar sık şekilde bir arzu nesnesi gibi söz etmektedirler ki, 'cinsel taciz' ilerleyen dönemde sıradanlaşacak gibi durmaktadır (Touraine, 2007; s.27).

2.2.3.3. Eşcinsellere karşı suçlar

Eşcinseller toplumlardan soyutlanmış bireyler olmanın yanı sıra suçlara da edilgen olarak katılmaya başlamışlardır. Bu edilgenliklerin başında gelen 'nefret suçları'nın öznesi olan eşcinsel bireyler, dışlanıyor, zihinsel ve fiziksel şiddete, cinsel tacize maruz kalıyorlar. Eşcinsel bireylerin başına gelen nefret suçları incelendiğinde suçları işleyen kişilerin, heteroseksüel bireyler olduğunu söylenebilir. Toplumsal cinsiyetin eşcinsel olarak görüş bildirdiği kişiler toplum tarafından etiketlenmektedir.

Basılı ve görsel medyada pek fazla eşcinsel suç haberleri duyulmuyor olsa da günümüz sosyal medyasında ve araştırmalarda görüldüğü üzere eşcinsellere karşı işlenen suçlar artış göstermektedir. Lezbiyen veya gey bireylerde şiddet ve suç yalnızca heteroseksüel toplumların var olduğu açık alanlarda değil aynı zamanda aile içinde de sıkça görülmektedir (Giddens, 2017; s. 969) (Giddens, 2014; s.128).

2.2.3.4. Erkeklere karşı suçlar

Erkeklere karşı işlenen suçlar arasında en çok bilinenlerden bir tanesi savaş suçlardır. Kadınlar ve eşcinsellerden farklı olarak erkeklere karşı işlenen suçlar, dünya üzerinde en az tepkiye neden olan suçlardandır. Erkeklerin erkeklere, kadınların erkeklere ve eşcinsellerin erkeklere uyguladıkları suçlar mevcuttur. Amerika Birleşik Devletlerinde ırkçılığa maruz kalan kişilerin büyük bir oranı erkeklerden oluşmaktadır.

Kadınlardan erkeklere işlenen suçlardan bir tanesi aile içi şiddettir. Türkiye'de aile içi şiddete maruz kalan erkeklerin var olduğu biliniyor olsa da raporlamalar bir hayli azdır.

2.3.1. Ulusal ve uluslararası literatürdeki sporda cinsel taciz araştırmaları

Cinsel tacizin tanımlamasını yaptığımızda her zaman farklı sonuçlara ulaşırız. Bunun nedeni ise cinsel tacizin farklı öğreti ve kültürlerde yer almasıdır. Her disiplin cinsel tacizi kendi disiplinine uyacak şekilde tanımlamaktadır (Zengin, 2012).

Cinsel taciz ile ilgili aşamalar ve hangi davranışların cinsel taciz sayılabileceği aşağıdaki maddelerde belirtilmiştir:

Sporda cinsel tacizin aşamaları aşağıdaki şekilde gerçekleşir:

- Yazılı veya sözlü suiistimal veya tehdit
- Cinsel yönelimli yorumlar
- Şakalar, açık saçık yorumlar veya cinsel ima
- Beden, kıyafet, medeni hal veya cinsellik hakkında alay etme
- Performansı gülünç bulma
- Cinsel veya homofobik söylemler
- Cinsiyete dayalı şakalar
- Cinsel açıklamalar, teklifler, davetler ya da laubalilik
- Toplantıların, oyun alanlarının ya da ekipmanların hâkimiyeti
- Performansı ya da kendine saygıyı baltalayan küçümseyici ya da büyüklük taslayan davranış
- Fiziksel temas, okşama, sıkıştırma veya öpme
- Cinsiyet temelli barbarlık
- Rahatsız edici telefon görüşmeleri veya fotoğraflar yollamak
- Cinsellik içerikli zorbalıklar
- Cinsel istismarın içerdikleri
- Cinsel iltimas için ödül veya imtiyaz değişimi (Brackendrige, 1997).

Kadın kolej ve üniversite sporcularının yüzde 20'sinin küfür ve tacizci fiziksel temaslar gibi cinsel tacizi yaşadıkları bilinmektedir (Lackey, 1990). Fedjin ve arkadaşları ise

2001 yılında yaptığı bir çalışmada, İsrailli ve Amerikalı kadın sporcuların % 14'ünün cinsel tacize uğradığını tespit etmişlerdir (Fedjin vd. 2001). Kanada'da yapılan cinsel taciz araştırmasında ise sporcuların yaklaşık yüzde 45'i cinsel tacize uğramıştır (McGregor, 1998). Yine Kanada'da yapılan başka bir araştırmada, kadın ve erkek sporcuların yüzde 27'si cinsel tacizin bir boyutuna tanıklık etmiş ya da yaşamışlardır (Holman (1995)'den akt. OBE, 2015; s.6). Kanada'da yapılan bir başka araştırmada sporcuların yüzde 22'si, bir otorite kişisiyle cinsel ilişkiye girmiş, yüzde 9'u da cinsel ilişkiye zorlanmıştır (Kirby vd. 1996). Avustralyalı sporcularla yapılan bir araştırmaya göre kadın sporcuların yüzde 31'i, erkek sporcuların ise yüzde 21'i cinsel tacize uğramışlardır. Bu kadınların yüzde 41'i, erkeklerin ise yüzde 29'u bizzat spor çevresi tarafından cinsel tacize uğrayan kişilerdir (Leahy vd. 2002). Danimarka'da 2004 yılında Toftegaard'ın yaptığı çalışmaya göre, mahkemelere yansıyan 160 tane sporda cinsel taciz olayı mevcuttur. Bu davalarda 12 yaşında olanların 3'te 2'si erkeklerden oluşmaktadır. Bireysel spor yapanların yüzde 71'i, rekreatif amaçla spor yapanların yüzde 91'i cinsel tacize maruz kalmışlardır (Nielsen (2004)'den akt: OBE, 2015; s.7).

Fasting ve arkadaşlarının (2011) Çekya, Yunanistan ve Norveç'teki 616 kadın spor öğrencileri ile yaptığı araştırmada çarpıcı sonuçlar bulmuştur. Araştırmaya katılan 616 kadın spor öğrencisinin yüzde 34'ü erkeklerden, yüzde 12'si ise kadınlar tarafından hayatlarının bir döneminde cinsel tacize uğradıklarını belirtmiştir (Fasting vd. 2011).

Russell ve Trigg (2004) bir çalışma yürütmüş ve sosyal baskınlığın, cinsiyet rollerinin ve erkekliğin cinsel tacize toleransı ile ilişkili olduğunu bulmuşlardır. Yani, daha yüksek düzeyde sosyal baskınlığa ve erkekliğe sahip insanlar cinsel tacize karşı daha hoşgörülüdürler. Aksine, kadınlık düzeyi daha yüksek olan kişiler cinsel tacize daha az tolerans göstermişlerdir (Russel vd. 2004).

Wiener ve meslektaşları (1997), sporcuların kararsız cinsiyetçiliği ile cinsel taciz algısı arasındaki ilişkiyi incelemek için bir çalışma yürütmüştür. Sonuç olarak kadın sporcuların, antrenörün davranışlarını erkek sporculara göre daha rahatsız edici algıladıklarını bildirdiler. Ayrıca, düşük heteroseksüellik seviyesine sahip sporcular tacizcinin davranışlarını yüksek heteroseksüellik seviyelerine göre daha şiddetli algıladığı sonucuna varılmıştır (Wiener vd. 1997).

– ABD

Bilinen en eski ve en önemli spor organizasyonunun Olimpiyat Oyunları olması nedeniyle bu organizasyonlarda yaşanan kuralsızlık ve buna bağlı sorunlar diğer spor organizasyonlarında yaşanan sorunlardan daha çok araştırma konusu olabilmektedir. ABD'nin olimpik sporcularından McKayla Maroney'in antrenörleri ve doktoru Larry Nassar tarafından cinsel tacize uğradığı iddiaları dünya spor kamuoyunun ilgisini en çok çeken konulardan birisiydi. Maroney, 7 yıl boyunca antrenörleri tarafından tacize uğradığını Twitter üzerinden yaptığı "*İnsanların böyle şeylerin sadece Hollywood filmlerinde olmadığını bilmesi gerekli. Bu her yerde oluyor*" açıklama ile duyurdu. Maroney, Milli takım doktoru Larry Nassar tarafından olimpiyat oyunlarındaki performansından saatler önce bile tacize uğradığını belirterek sorunun ne kadar büyük olduğunu gözler önüne serdi. Olimpiyat şampiyonluğu bulunan Maroney'in bir başka önemli iddiası bu olayı örtbas etmesi için kendisine sus payı sunulduğu yönündeydi. ABD takımında yaşanan taciz olayını anlatmaması durumunda kendisine 1 milyon 250 bin dolar para teklif ettikleri gerekçesiyle, ABD Olimpiyat komitesi ve ABD Cimnastik Federasyonuna karşı dava açtı (www.ntv.com.tr, 2018 (b)). Amerika'da yaşanan bu cinsel taciz olayları sadece kızlarla kalmadı. İlk kez bir erkek sporcu Nassar'ı kendisine cinsel tacizde bulunduğu iddiasıyla suçladı. Jacob Moore adındaki cimnastikçi eski doktoru Nassar'ın kendisine 2016 yılında akapunktur tedavisi yapacağını söyleyerek cinsel istismar ve cinsel tacizde bulunduğu gerekçesiyle dava açtı (tr.sputniknews.com, 2018).

Nassar'ın aynı zamanda taciz sırasında çektiği fotoğraflarının da olduğu ortaya çıkmasıyla beraber 175 yıl hapis cezasına mahkum edildi (www.bbc.com, 2018 (a)).

– Hollanda

Hollanda'da cinsel taciz araştırma komisyonunun kurulmasının ardından açıklanan ilk rapora göre sporda cinsel taciz ve istismarlarını engellemeye yönelik çalışmalarda federasyonlara bildirim zorunluluğu getirilmesini ve kulüplerin güvenilir kişi oluşturulması gerekmektedir. Aynı zamanda Komisyon başkanına göre toplum bu olaylara karşı yeterince bilinçli olmadığı için onları bilgilendirmek gerekmektedir (www.bbc.com, 2018 (b)).

– Güney Kore

2018 senesinde Güney Kore'nin Pyang Chong şehrinde düzenlenen olimpiyatlarda Güney Kore'yi temsil eden Choi Jae-Woo ve Kim Ji-Hyun 3-4 mart 2018 tarihlerinde Japonya'da bir gece kulübünde iki takım arkadaşına içki ısmarlamak istemişlerdir. Fakat takım arkadaşları teklifi kabul etmeyince Choi Jae-Woo ve Kim Ji-Hyun iki kadını taciz ettiler. Kadın sporcular taciz olayını şikâyet etmesi üzerine. Güney Kore Kayak federasyonu bu iki tacizciye ömür boyu spor müsabakalarından men cezası verdi (www.haberturk.com, 2019).

– İngiltere

1978–1981 yılları arasında Chelsea takımında oynayan Gary Johnson, takımın şef scout'u (yetenek avcısı) Eddie Heath tarafından defalarca taciz edildiğini iddia etti. Johnson, Heath'ın kendisini 13 yaşında taciz etmeye başladığını söyledi. 40 yıl boyunca bu konuyla ilgili sessiz kalan Johnson, 2014 senesinde polis yetkilileriyle görüştüğünü ve polisin kendisini Chelsea kulübüne yönlendirdiğini açıkladı. Kulüp yetkililerinin ise iddialarını kanıtlamasını istediğini ve 2015 yılında "sus payı" olarak kendisine 50 bin sterlin ödediklerini belirtti (www.ntvspor.com.tr, 2018 (a)).

İngiltere'deki futbol kulüplerinin alt yapısında oynayan sporcuların tacize uğradığı ve bu taciz olayları yıllarca devam ettiği bildirildi. 9 Aralık 2016 tarihli haber kaynağına göre, İngiltere Emniyeti'nin son açıklamasında 83 şüphelinin tespit edildiği, 98 kulübün incelendiği ve taciz olaylarına altyapıların her kademesinde rastlandığı belirtildi. İngiltere merkezli Çocuklara Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Birliği (NSPCC), söz konusu taciz olaylarında mağdur çocukların yüzde 98'inin erkek olduğunu açıkladı. İstismara maruz kaldığı belirlenen sporcuların yaşlarının 7-20 arasında olduğu belirtildi.

Cinsel taciz olaylarıyla ilgili ilk olay dalgası 16 Kasım 2016 tarihinde Crewe, Bury ve Sheffield United takımlarının eski oyuncusu Andy Woodward, Guardian gazetesine verdiği röportajda, altyapıda oynadığı yıllarda cinsel istismara uğradığını anlatması ile birlikte ortaya çıkmıştı. Woodward'ın o röportajından bu yana, aralarında İngiltere milli takımının ve Tottenham Hotspur'ün eski orta saha oyuncularından Paul Stewart ile Manchester City eski forveti David White'ın da bulunduğu, pek çok eski futbolcu benzer açıklamalar yaptı. Woodward, eski takım arkadaşı Steve Walters ile Manchester City altyapısında futbol oynamış olan Chris Unsworth bir destek grubu kurarak

mağdurlara yardım edeceklerini duyurduktan sonra ‘Ofsayt vakfı’ adı altında bir vakıf kuruldu ve İngiltere futbol Federasyonu başta olmak üzere, Profesyonel Futbolcular Birliği ve Premier Lig’den yardım talep edildi.

Cinsel tacizle ilgili yapılan araştırmalar ise cinsel tacize uğrayan dört ergenden yaklaşık üçünün (% 74) iyi tanıdıkları biri tarafından cinsel tacize uğradığını (Kilpatrick vd. 2003) beşte birinin ise (% 21,1) bir aile üyesi tarafından cinsel tacize uğradığı sonucuna ulaşmıştır. Yapılan uluslararası çalışmalarda elde edilen verilere göre gelecekte her 4 kız çocuğundan biri, 6 erkek çocuğundan biri 18 yaşına girmeden cinsel tacize uğrayacağı sonucuna ulaşılmıştır (Finkelhor vd. 1990). Tecavüze uğrayan kadınların yüzde 30’u tecavüze uğradığında 11 ila 17 yaş arasında yüzde 12.3’ü ise 10 yaşının altında olduğunu belirtmiştir (Black vd., 2011; s.18). Cinsel saldırıya maruz kalan erkeklerin yüzde 27.8’i 10 yaşın altında olduğunu belirtmiştir. Cinsel tacize maruz kalan erkeklerin yüzde 96’sı çocuk olduğu sonucuna varılmıştır. Cinsel tacize uğrayan çocukların yüzde 34 aile üyeleri tarafından cinsel tacize uğramışlardır (Lonsway vd., 2009; s.5). Kızların ilk defa fuhuş mağduru oldukları yaş 12-14 iken bu sayı erkeklerde 11-13’tür (National Coalition to Prevent Child Sexual Abuse and Exploitation, 2010).

Uluslararası alanda yapılan çalışmaların sonuçları dünya spor kamuoyunu fazlasıyla meşgul etmektedir. Ülkemizde ise sporda cinsel taciz olaylarının araştırılması daha kısır bir alandır.

Sporda cinsel taciz ile ilgili yapılan araştırmalardan bazıları şunlardır:

Yücel ve meslektaşlarının (2014) Fırat Üniversitesinde spor yapan 280 kadın öğrencinin katılımıyla yaptığı araştırmada yüzde 14.7’si cinsel tacize maruz kaldığını belirtmiştir. Bu tacize maruz kalan bireyler ise takım arkadaşları tarafından spor alanında, müsabakada ya da antrenman esnasında tacize maruz kaldığını belirtmiştir (Yücel, 2014).

Özen ve arkadaşlarının (2016) kadın ve erkek sporcuların cinsel taciz algılarını öğrenmek ve deneyimlerini ne olduğunu bilmek amacıyla yaptıkları araştırmada çarpıcı sonuçlara ulaşmışlardır. Araştırmaya katılan kadınların yüzde 76’sı vücutları ile ilgili cinsiyetçi şakalar yapmayı cinsel taciz yapma davranışı olarak tanımlarken, erkek katılımcıların yüzde 70’si cinsel içerikli materyaller gösterilmesini cinsel taciz davranışı olarak tanımladı. Yine aynı çalışmanın sonuçlarına göre, araştırmaya katılan erkeklerin

yüzde 27'si soyunma odalarında cinsel tacize maruz kalmıştır. Kadın sporcuların ise yüzde 26.3'ü spor alanlarında cinsel tacize maruz kaldıklarını belirtmiştir. Kadın sporcular arasında cinsel tacize uğrayanların yüzde 24.2'si bu taciz olayını uyararak önlemeye çalıştığını, yüzde 24'ü tepki göstermediğini belirtirken, erkek sporcuların yüzde 27'si bu olayı bir şaka gibi karşılayarak herhangi bir tepki vermemeyi seçmiş, yüzde 11.2'si ise fiziksel tepki verdiklerini belirtmiştir (Özen, 2016).

Bal'ın lisanslı kadın sporcular üzerine yaptığı yüksek lisans tez çalışmasında elde edilen sonuçlara göre, araştırmaya katılan 362 kadın sporcudan yüzde 26.3'ü cinsel tacize uğradığını ve bu durumun sosyal ve psikolojik olarak kendilerine sorunlar çıkarttığını belirtmiştir (Bal, 2011).

Yıldız (2009) yüksek lisans tez çalışmasına katılan 187 sporcudan elde ettiği verilerin sonuçlarına göre, araştırmaya katılanların büyük bir çoğunluğunun antrenörleri tarafından cinsel tacize uğradığını bulmuştur (Yıldız, 2009).

BÖLÜM 3. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

3.1. Evren ve Örneklem

Nicel ve nitel araştırma birbirlerinden farklı kuramsal temellere dayanarak hareket eder. Nitel araştırma indirgemeci değildir; yani nitel araştırmada olgular önce parçalara ayrılarak elde edilen sonuçları evrene genelleme amacı içinde değildir. (Yıldırım vd. 2006; s.102). Amacımız herhangi bir örneklem grubunu evrene genellemek değil, o grup hakkında detaylı bilgiler toplamaktır.

Bu araştırmada nitel araştırmalar için kullanılan amaçlı örnekleme yöntemi olan Kartopu örnekleme yönteminden yararlanılmıştır. Kartopu örnekleme diğer ismiyle zincir örnekleme yöntemi, belirli bir konuda bilgi sahibi katılımcının bir başka bilgi sahibi katılımcıya yönlendirmesi ile oluşur. Bu şekilde elde edilen isimler, zincir halkaları ya da bir kartopundaki gibi büyür.

Örneklem gruplarını belirlerken elit sporda cinsel tacize uğramış birkaç katılımcıdan, araştırmacıyı kendileri gibi bu sorunla karşılaşan birilerine yönlendirilmesi istenmiştir. Araştırmadaki ilk katılımcı araştırmacının tanıdığı bir elit sporcudur. Bu sporcunun yönlendirmesi ve o kişilerin de bu şekilde sorunlarla karşılaşanlara yönlendirmesi sonucunda kartopu örneklememiz tamamlanmış oldu.

Araştırmaya katılım gönüllülük esasına dayanmaktadır. Toplam 20 kişilik örneklem grubundan 8'i tam olarak elit sporda cinsel tacizin sosyolojik amacına yönelik cevaplar vermiştir. Araştırma amacına uygunluğun söz konusu olması nedeniyle 8 kişinin bulguları yapılmıştır.

3.2. Araştırma Tekniği

Bu araştırmada nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji (Olgubilim) deseni kullanılmıştır. Araştırmamız için belirlediğimiz bu desen, farkında olduğumuz ancak daha derin bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır. Tamamıyla

yabancı olmayan ve tam anlamıyla kavrayamadığımız olguları araştırmayı amaçlayan çalışmalar için "Olgubilim" uygun bir araştırma zemini oluşturur (Yıldırım ve Şimşek 2006; s.72). Anlatı araştırmasından farklı olarak fenomonolojik çalışmalar, birkaç kişinin yaşadıkları olayların ortak anlamını tanımlar. Manen'den aktaran Creswell (2016) iki farklı fenomonolojiden bahsetmektedir. Bunlar yorumlayıcı ve deneysel fenomonolojidir. Yorumlayıcı fenomonoloji, yaşama ait yazıları yorumlama özelliği taşırken, deneysel fenomonoloji yaşanmış deneyime yönelme özelliği taşımaktadır. Fenomonoloji aynı zamanda bu ikisinin ortak kullanılmasıyla da oluşabilmektedir (Creswell, 2016; s. 80). Bu çalışmada ağırlıklı olarak deneysel fenomonoloji kullanılmış olsa da zaman zaman yorumlayıcı fenomenolojiye de yer verilmiştir. Araştırmanın durumlarına ve ilerleyiş tarzına göre bu araştırmada desenler esneklik kazanmış ve bu nedenle de değişiklik göstermiştir.

3.3. Mülakat Formunun Hazırlanması

Bu araştırmada veri toplama tekniği olarak 'Görüşme Modeli' kullanılmıştır. Görüşme modelleri, daha önceden belirlenmiş sorulardan oluşan 'yapılandırılmış görüşme,' standart olmayan belirlenmiş sorulardan ve görüşme sürecinde meydana gelen sorulardan oluşan 'yarı yapılandırılmış görüşme,' standart olmayan ve görüşme esnasında ortaya çıkan sorulardan oluşan 'yapılandırılmamış görüşme' olarak üçe ayrılır. Araştırmamızda görüşme esnasında derinlemesine soruların sorulması açısından yarı yapılandırılmış görüşme modeli kullanılmıştır. Soruların hazırlanması sürecinde sapma ve sapkınlık yaklaşımları temel olarak alınmıştır. Görüşme formu 30 sorudan ve iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm özel bilgilerin yer aldığı kişisel sorulardan, ikinci bölüm sosyolojik soruların yer aldığı genel bilgilerden oluşmaktadır.

Görüşme modelinin güçlü yönleri mevcuttur. Esneklik, yanıt oranı, sözel olmayan davranış, ortam üzerindeki kontrol, soru sırası, anlık tepki, veri kaynağının teyit edilmesi, tamlık ve derinlemesine bilgi bu güçlü yönlerdendir (Bailey'den (1982) akt: Yıldırım vd. 2006; s.123).

3.4. Araştırmanın Uygulanması

Araştırma bizzat araştırmacının kendisi tarafından uygulanmıştır. Araştırmada veriler toplanırken bazı materyaller kullanılmıştır. İlk materyal ses kayıt cihazıdır. Araştırmaya başlamadan önce oluşturulan sorulara cevap veren katılımcılar, ses kayıt cihazı ile kayıt altına alındılar. Bu kayıtlar sessiz bir ortamda dinlenildi ve deşifre edilerek yazıya çevrildi.

Araştırmayı yürütürken ulaşımı zor olan şehirlerdeki katılımcılardan veriler ses kayıt, telefon görüşmesi ve yazılı cevaplar olarak alınmıştır.

Veriler toplanmadan önce böyle bir araştırma yapmanın psikolojik ve hukuki çerçeveleri araştırılmıştır. Katılımcılarla görüşmeden önce psikolojik açıdan nasıl davranılması gerektiğine dair bir psikologdan öneriler alınmıştır. Hukuki boyutta ise katılımcılar açısından sorun oluşmaması için bir avukat ve bir savcıdan nasıl bir tutum içinde olunması gerektiğine dair bilgi ve öneriler alınmıştır. Hukuki ve etik açıdan doğru olmayacağı için katılımcıların isimleri kullanılmamıştır.

3.5.Verilerin Değerlendirilmesi

Elit sporda cinsel tacize uğrayan bireylerden elde edilen bilgiler, araştırmanın birinci bölümünde kullandığımız kuramlarla bağdaştırılarak sonuçlandırılmıştır. Araştırmaya katılan her sporcunun verdiği cevaplar bazı başlıklar altında toplanmış ve daha sonra ayrı ayrı inceleme altına alınarak kategorize edilmiştir. Sorular içerisinde yer almayan, ancak görüşme esnasında gözlemlenen hareketler, bulgular bölümünde detaylı olarak aktarılmıştır. Araştırmaya sınırlı sayıda örneklem grubunun katılmış olmasına rağmen, elde edilen veriler cinsel tacizin sorunlarını detaylı olarak ele alınmasını sağlamıştır.

3.6. Araştırma Sürecinde Yaşanan Zorluklar

Araştırma nitel araştırma yöntemleriyle gerçekleştiği için sporcularla birebir görüşme gereksinimi doğmuştur. Cinsel taciz, konusu itibarıyla bu alanda konuşacak örneklem grubuna ulaşmak zor olmuştur. Araştırma soruları içerisinde yer alan “Cinsel yönelimini tanımlar mısın?” sorusu sporcuların en fazla çekindiği sorulardandı. Araştırmanın bir diğer zorluğu cinsel tacize uğrayan ve psikolojik tedavi gören sporculara bu olayların

tekrar hatırlatılmasıydı. Araştırmaya katılan sporculardan birisinin kendi avukatı ile mülakata girmek istemesi karşılaşılan zorluklardan birisi oldu. Çünkü avukat yöneltilen her soruda araştırmacıya o anki sorunun amacının ne olduğunu sordu. Bunun dışında araştırmacı açısından sıkıntı oluşturacak durumlar yaşanmamıştır.

BÖLÜM 4. ARAŞTIRMA BULGULARI

Bu tezin verilerini, konuyla ilgili literatür ve uzman görüşlerinden yararlanarak elde ettiğimiz mülakat sorularıyla (Ek A) sağladık. Görüşmelerden toplanan bilgiler tarafımızdan derlenerek özetlenmiştir. Görüşmeler yazıya dökülürken gerekli görülen açıklamalar çift tırnak (“ ”) içerisinde yazılmıştır.

Sporculardan elde ettiğimiz veriler ışığında ilk olarak cinsel tacizin erkekten erkeğe, erkekten kadına, kadından kadına ve kadından erkeğe yönelik cinsel taciz bulgularına rastlanmıştır.

Tablo 1: Katılımcıların cinsiyeti ve tacize uğradığı kişilerin cinsiyeti.

	CİNSİYET	CİNSEL TACİZE UĞRADIĞI KİŞİNİN CİNSİYETİ
K1	Erkek	Kadın
K2	Kadın	Erkek
K3	Kadın	Erkek
K4	Erkek	Erkek
K5	Kadın	Erkek
K6	Erkek	Erkek
K7	Kadın	Kadın
K8	Erkek	Erkek

Araştırma grubunun cinsiyeti ve hangi cins tarafından tacize uğradığı tablo 1’de gösterilmiştir. Tabloda görüldüğü üzere araştırmaya katılanlar arasındaki 3 kadın sporcu erkekler tarafından tacize uğramıştır. Tablo 1’e göre araştırmaya katılan sporcular arasında 3 erkek sporcu, erkekler tarafından tacize uğradığını anlatan cevaplar vermiştir. Araştırmamıza katılan sporcular arasında 1 erkek, karşı cins tarafından tacize uğradığını beyan etmiştir. Tablo 1 incelendiğinde 1 kadın sporcunun da kendi hemcinsi tarafından tacize uğradığı sonucu ortaya çıkmıştır. Buradan hareketle bulgularımızın erkekten

erkeğe, erkekten kadına, kadından erkeğe, kadından kadına olmak üzere dört 4 boyutta incelenmesi uygun görülmüştür.

Elde edilen bulgular 2 sporcunun on sekiz yaşına gelmeden cinsel tacize uğradığını göstermiştir. Bunlardan biri erkekten erkeğe yapılan cinsel tacize maruz kalmış, diğeri ise erkekten kadına yapılan cinsel taciz olayının 16 yaşında mağduru olmuştur.

Cinsel tacize uğrayan 7 katılımcı heteroseksüel olduğunu, yalnızca 1 kişi biseksüel erkek olduğunu söylemiş; ancak bu yönelimini homofobi korkusuyla herkesle paylaşmadığını dile getirmiştir. Biseksüel sporcu ilgilendiği spor branşının paylaşılmamasını bu yüzden istememiştir.

4.1. Erkekten Erkeğe Cinsel Taciz (Görüşme 4, 6 ve 8)

Yaptığımız sekiz kişilik mülakatın üçü erkekten erkeğe yapılan cinsel taciz olaylarını anlatmışlardır. Yağlı güreşçi olan katılımcı, başka bir erkekten yaşadığı cinsel tacizi şöyle anlatmıştır:

- K4-ERKEK

Katılımcı 4 hala aktif olarak spor yapmaya devam etmektedir

“Bir gün spor müsabakasındaydım. Müsabakadan geri çekilince [müsabakanın bittiğinden bahsediyor] bir erkek geldi. Benimle muhabbet etti. “Nasıl yapıyorsun bu sporu? Zor mu?” vs. gibi sorular sordu. Ben de cevapladım. Daha sonra dinlenmeye gittim. Sahaya doğru bir sonraki maç için gelirken, bir baktım tekrar aynı kişi beni bekliyormuş orada. Beni görünce dedi ki “merhaba ben de seni arıyordum.” Merak ettim neden aradığını. Dedi ki “Ben kız arkadaşımla beraber seni izledim. Fotoğraf çekilebilir mi kız arkadaşım seninle?” Ben de “olur” dedim. Çünkü orada o spora özgü bir kıyafetle o sporu temsil ediyorsun. Sonuçta bu sporda üzerin çıplak, altında kispet var. Şimdi geri çevirmek olmaz. Elimden geldiği kadar mütevazi olmaya çalışıyorum. Ben de izin verdim. Daha sonra konuşmanın devamında bu sporu daha da iyi öğrenmek istediğini söyledi. “Yarışlar nerede?” falan diye sordu. Arkadaşlık niyetiyle bu erkek benden numaramı istedi. Ben de verdim. Müsabakam akşam bitti. Ertesi gün aynı yerde o karşılaşmaların bir sonraki turları vardı. Akşam dinlenmek için otele doğru giderken bir mesaj geldi. Mesaja baktım, o sabah tanıştığım çocuk mesaj atmış bana. Öyle

nasılsın, n'apıyorsun falan diye. Sonra hiç beklemediğim bir mesaj attı bana. Dedi ki, benim kız arkadaşım senden çok hoşlanmış. Şaşırdım "nasıl yani?" diye sordum. "Biz paylaşımcı, boynuzlu bir çiftiz. Benim kız arkadaşımla beraber olur musun? Sen kız arkadaşımla beraber ol, ben size hizmet edeyim, sizi izleyeyim. Masaj yapayım. Ama kız arkadaşımı çok iyi tatmin etmeni istiyorum." O kadar asabımı bozdu ki arayıp küfürlü konuşacaktım. Sonra arkadaşlarım konuşmaya devam et, dedi. Neymiş derdi esasen öğren, dediler. Beni sakinleştirmeye çalıştılar. Ben daha otele gitmeden, arabadayken beni görüntülü aradı. Dedim müsait değilim, konuşamıyorum. Sonra kadının çıplak fotoğraflarını attı bana. Yüzü yok, sadece bedenini atmış. Biraz daha bu iş için teşvik etmeye çalışıyor. Görsellerle kandırmaya çalışıyor. Sonra telefonu arkadaşım aldı. Çünkü ben kesinlikle reddettim… Bizim bu taraklarda bezimiz yok."

Katılımcı bu olay yaşandığı esnada yanında yardım isteyeceği birilerine ihtiyacı olmadığını belirtti. Daha önce eşcinseller tarafından tacize uğramaya alışık olduğu için durumu sadece şaşkınlıkla karşıladığını belirtmiştir.

Cinsel tacizin tanımlanması özellikle spor gibi çok kültürlü bir yapıda net bir sonuç çıkartmayacağı için her katılımcıya cinsel tacizin tanımı sorulmuştur. Katılımcı 4 bunun cevabını kendi olayından yola çıkarak cevap vermiştir. Katılımcı 4 cinsel tacizi, kendisine yapılan ahlaksız teklifi bütünlüğe bir tehdit olarak görmekte ve cinsel tacizi kendi algısına göre tanımlamaktadır.

Sporun yapıldığı mekân, sporun kültürü cinsel tacizi yapan kişiye cesaret verici niteliklerde olabilir. Spor branşları içinde barındırdığı özellikler itibari ile o sporun kültüründen olmayan birisine göre tahrik edici olabilir. Kendi branşı için durumu değerlendiren Katılımcı, vücutlarının yağlı, üzerlerinin çıplak olması nedeniyle dışarıdan gören, bu kültürün içinde olmayan kişilerin tacizine yol açacak bir yapısı olabileceğini düşüncesindedir.

Cinsel tacizci genelde hedeflerini yalnızken yakalama eğilimindedir. K4'ün hikâyesinde ise bu olayın meydana geldiği yer bir kültür etkinliğiydi. Bu etkinliğe katılım oldukça fazla olduğu için tacizci, hedefinin müsabakası bittikten sonra yalnız kalacağı anı beklemiştir.

K4 spora ailesinin isteği ile başlasa da bunu gönüllü olarak yürüttüğünü ifade etmiştir. Aile ve sosyal çevresinin bu olaylardan sonraki ilişkilerinin nasıl ilerlediğine şu şekilde cevap vermiştir:

"Arkadaşlarımla çözümleme yaptım. Zaten bu işin içine tam girmediğim için çok da umursamadım. Daha önce geyler tarafından tacize uğradığım için tacize uğrama olayı benim için sıradanlaştı.

Bu anlattığım taciz olayı gibi bir olayla ise ilk defa karşılaşıyordum. Çok şaşırdık. Dedik ki nasıl olabiliyor böyle bir şey. "aaaa! İnsanın hayatında bu da varmış, böyle bir yaşam tarzı da varmış" dedik. Ama bu sapıklığı tatmak istemedik. Benim düşüncem orada adamın gayesi, beni gladyatör ya da izledin mi bilmiyorum, Spartaküs gibi bir şeye hazırlamak istiyordu. Kazanan kişiyi kadın ve şaraplarla kutlamak gibi bir amacı olabileceğini düşündüm. Bir anda bir hanedanın kralı gibi gördü."

Yapılan literatür çalışmalarından elde edilen sonuçların büyük bir kısmı cinsel taciz olaylarında antrenörü tarafından tacize uğramış sporculara odaklanır. İkinci olarak ise sporcuların yöneticileri tarafından tacizi ön plandadır. K4'ün olayında ise seyirciden cinsel taciz olayı söz konusudur. Bu durum sporda cinsel taciz olaylarında çok az rapor edilen bir durumdur. Antrenör, yönetici veya takımdan herhangi birinin cinsel tacizine uğramak nadiren de olsa beklendik bir durumdur. Tribünden gelen cinsel taciz ise çok daha beklenmedik bir durumun sonucudur.

K4 sosyal çevresinin bu sporu yapmasına karşı tutumunu şu şekilde anlatmaktadır:

"Biz bu sporu yapıyoruz ama bakmak isteyen yine de farklı gözle bakabiliyor. Bu kültürün içinde olmayan birisi için çok abes karşılanabilir. Yani ben çok tartışmalara girdim. "Kispetten elinizi sokuyorsunuz, n'apıyorsunuz?" diye soran art niyetliler vardı. Bunun için kavga da ettim. Bu bizim işimiz, yaptığımız spor. Herkesin saygı duyması lazım. İlk başta güzel güzel anlatıyorum. Sonra çirkinleşirse ben de çirkinleşiyorum. Herkes elimizi içeri soktuğumuzda ne yaptığımızı merak ediyor. Biz kispet diye bir şey giyiyoruz. Kispet yarısına kadar dikişli bir şey. Tutmaya yer yok, o dikişlerin başlangıcından tutup kaldırıyoruz. Başka türlü kaldıramayız. Elimizi kispetten sokunca arkaya sokuyormuşuz gibi geliyor millete ama öyle değil. Yani orayla temas etmiyoruz biz. Bacağın yanından sokuyoruz eli. Dikişi tutmak için eli ters sokmak zorundasınız. Yoksa kırılır elimiz. Bir de kemer yeri urgan. Orayı sıkıyorsun ki, adam oradan hareket

etmesin diye. Bu sefer oradan da baskı yapınca mide kısmını kesiyor ve ayaklar uyuşuyor ve öyle yenmesi daha kolay oluyor."

Katılımcı kendisini fiziksel olarak rahatsız eden ya da tehdit eden bir olay yaşamadığını, ancak bu teklif ve taciz olayının psikolojik olarak kendisini rahatsız ettiğini belirtmiştir.

Cinsel tacize uğrayan sporcu bu olayı federasyon yetkililerine ya da kolluk kuvvetlerine anlatmadığını belirtmiştir. Bu olayda herhangi bir şahit ya da delil olmadığı için olayın cezai yaptırımı bulunmamaktadır. Cinsel taciz konusunda son dönemlerde yayınlanan haberlerle beraber sporcuların bu konu hakkındaki görüşlerine de başvurulmuştur. Katılımcı 4 Türkiye'deki cinsel taciz olayları ve kadın-erkek cinsiyetler arasındaki cinsel taciz olayların farklılığı hakkında şunları söylemiştir:

"Cinsel taciz olayları yüzde 30-40 arasındadır. Çünkü tamamen eğitim düzeyiyle alakalı. Belirli bir seviyeye gelmemiş insanlar için 'sonradan görme' dedikleri olaylar vardır ya, örneğin insan yüzme havuzuna gider. Karışık sonuçta orada olan, yüzen insanlara bu normal gelir, çünkü oranın kültürüne hâkimdir. Ama oraya yeni gelen birisi için aynı şeyi söyleyemeyiz. Bu tip insanlar dışarıda mini etek giyen birisini görünce bu yüzden taciz eder. Bunun bilincine varmayan insanlar eğitimden yoksun insanların yaptığı şey diye düşünüyorum. Ama benim yaşadığım olayda bu tamamen farklı. Benim olayımda insanlar o işi tamamen doğal bir şeymiş gibi sıradanlaştırmış. Bu ve bunun gibi insanlar demek ki böyle bir şeyler yapabiliyorlar. Aynı şekilde bir kadın da bir erkeğin fiziğine bakarak etkilenip taciz edebiliyor. Hatta yıllar önce bir antrenmanda beni gören bir kız çıkışta taciz etti. O da kendi isteklerini karşılamam için bana istekte bulundu. "Benimle olsana" gibi şeyler söyledi."

Literatür çalışmalarında da görüldüğü gibi, sporda cinsel taciz denildiği zaman akla ilk gelen yönelim antrenör sporcu arasındayken, karşımıza yeni bir cinsel taciz yönelimi çıkmaktadır: Seyirciden sporcuya cinsel taciz. Modern toplumları geleneksel toplumlardan ayıran en önemli özelliklerden birisi bireysel yaşamlara dönüş sağlandığı için geleneksel toplumlara göre daha çeşitli düşüncelere sahip olunmasıdır. Bu farklı düşünceler de cinsellik konusunda insanların karşısına değişik türlerle çıkabilmektedir. Geleneksel toplumlarda da bu tür sapkın görüşler olsa dahi toplumsal baskılar nedeniyle bu istekler baskılanıyor ve söndürülüyor olabilir.

Sosyal medyanın gelişmesi ile beraber ortaya çıkan bir sapkınlık türü olan eş paylaşımı, sporda da görülmüştür. Sporcu ahlaki kriterlerine uymayan bu teklif sonrasında psikolojik olarak bir sorun yaşamış ve ertesi gün çıktığı karşılaşmada mağlup olmuştur. Elit sporda sporcuyu etkileyen birçok etken olduğu gibi psikolojik etmen de bunlardan birisidir. Bu olay sporcunun geleneksel yapılara önem veren ve geleneksel düşünceye sahip bir kişi olduğunu bilen birilerinin kasti olarak yaptığı bir davranış olabilir.

Buradan hareketle dikkat etmemiz gereken iki farklı unsurun olduğunu söylememizde yarar vardır:

- Sporcuya yapılan cinsel taciz sözde kalmıştır ve bu olayın herhangi bir şahidi olmadığı için hukuki bir yaptırımı yoktur ve sporcu bu yüzden hukuksal bir alana yönelmemiş olabilir
- Sporcu eğer teklifi kabul etmiş ve o gece bunlarla beraber olmuş olsaydı herhangi bir şekilde cinsel taciz söz konusu olmayacaktı.

- K6-Erkek

"Şimdi ben fitness yapıyorum. 7 sene oldu ve bu sene ve müsabakalara gidiyorum. Babam imam olduğu için bizim evde öyle vücut geliştirme ya da fitness gibi sporcuların fotolarını falan eve asamazdık biz. Benim 10 sene öncesinde bir defterim vardı. O defterimin arasında da vücut geliştirmecilerin o dar donlu fotoları var ya, onlardan vardı işte. Bu illet spora onlardan özenerek başladım ama ben fitness modellik yapıyorum. Aynaların Allah belasını versin ne zaman kendimi güzel görsem daha da ateşlendi bu istek içerimde. Sonunda derece elde etmeye başladım. Hangi şampiyonalarda derecem olduğunu söylemesem olur mu? Şimdi kim olduğumu bilmesinler… Ben instagram sosyal medya nedir bilmezdim. Arkadaşlar kullanıyor, vücutlarını atıyor falan. Ben atabilir miyim? Babam imam adam, cemaatten biri "senin oğlan napıyor öyle?" dese, veledalin amin. Tabii o zamanlar sıkı çalışıyorum. Bu arada ilaç almayı düşünüyorum. Yağ yakıcılar, proteinlerden bahsediyorum. Bir gün esti ben de açtım bir hesap ama fotoğraflarımı paylaşmıyorum. Yarışmaya gidiyoruz, arkadaşlar etiketliyor, organizasyon ekibinin adamları fotomu çekip etiketliyor. Çalıştığım salonun sahibi reklamını yapmak için etiketliyor falan. Aradan bir ay geçti geçmedi mesajlar yağıyor.

Yazanlar da hep oğlancılar. Yok affedersin beni şöyle kucakla, böyle ez, erkeğim ol… Ulan dedim mecraya bak. Babamız imam bize yazanlar gey. Günde 10 kişi yazıyor üçü kız, yedisi oğlancı. Bu arada kızlar yazınca gülücük atıyorum falan. Şimdi bu çocukların yaptıkları cinsel taciz mi hocam? Bir kadın yazdı bir gün. Kadının kimliğini açıklarsam her yer sarsılır. Kadın ünlü bir kadındı. Dedi ki "ben de diyet programındayım ama hep bir şeyler eksik kalıyor gibi. Sıkılaşmak için ne önerirsin." Al bak! Mesajları burada. Bak! Beni takip de ediyor. Numarasını yazdı "bu numaram. Bana ulaş." Bu arada arkadaşlara gösteriyorum mesajları falan. Hava atacağım ya, şu kadın bana yazdı diye. Korkum bu mevzunun şimdi babamın kulağına gitmesi. Kadınla birkaç gün sonra konuştum. Ben ona program yolluyorum ama iyi niyetliyim. Burayı kısa keseyim. Ben bu kadına aşık oldum sonra. Bu yüz yüze eğitim almak istedi onu da kabul ettim. Tam gününü hatırlamıyorum ama yaz dönemiydi. Kadına dedim ki bir süre ben gelemeyeceğim çünkü sıkı çalışmam lazım. O güzelim kadının içinde cadı varmış. Seni şöyle keserim, seni böyle geberttiririm. Bir sürü adamım var. Altından kalkamazsın. Bacağını bir kestiririm bir daha kas falan çalışamazsın. Geleceksin. Köpekler gibi geleceksin, demeye başladı. Para karşılığı işte… Ben babamın kulağına gitmesin diye didinip duruyorum. Kadından korktuğumdan değil ama bir şey yapsa bana, bir araştırsa polisler kadın yüzünden zarar görmüş diye babama gider. Antrenman programına uyuyorum. Yorgun zaten beden. Bir de o kadına giderim ne olacak çifte spor diye diye avuttum kendimi. Çok affedersin hocam da beni eskort gibi kullanıyor o zamanlar. Para karşılığı aşık olduğum kadınla oluyorum. Ne kadar kötü bir durum düşünsenize. Kadın da para verdiği için beni malı sanıyor ve çağırıyor. Bu kadının bana kızmasından sonra ilk defa gidecektim. O gün beni bir eve götürdü. Gittiğimiz yerde birkaç kişi daha vardı. Bir tanesi de başka ünlü bir erkek. Bu evde, tanımadığım insanların arasında bu kadın kucağıma falan oturuyor. Bana o ünlü erkeği gösterip tanışsana, diyor. Tanıştım o adamla. Elimi uzattıktan sonra adam kalçalarıma şaplak attı. Bana bu adamla da olmamı söyledi. Şiddetle reddettim. Adam bana iki kat para teklif etti. Yine reddettim. Bu sefer adam beni bu kadına tecavüz ettiğimi iddia etmekle tehdit etti. Öyle bir pisliğe bulaştım ki, çıksam babamın kulağına gidecek, kabul etsem ayrı dert. O gece adam bana zaman verdi. Şu kadar süre içerisinde teklifimi kabul et diye. Bir erkekle olma düşüncesi aklımı yiyip duruyordu. Bunu kabul edersem daha ne istekler gelir kim bilir?

Ben bu kadınla olmaya devam ettim. Kadına ona âşık olduğumu söyledim, bir daha da para vermek zorunda kalmayacağını söyledim. Bu kadın bana ne dedi biliyor musun hocam? Eğer beni seviyorsan o adamın istediklerini de yaparsın. Ben bir süre mesaj yazmadım bu kadına. O da bana yazmadı. Aniden jilet gibi kesildi ilişkimiz."

Sporda cinsel taciz olaylarının raporlanma sayısı, erkek sporcularda çok daha düşüktür. Bunun nedeni erkek sporcuların böyle bir olay sonrasında kendilerini eşcinsel gibi hissettirecek toplum baskısına maruz kalmak istememesi olabilir. Cinsel saldırıya maruz kalan erkeklerin hepsi eşcinsel geylerden oluşmamaktadır. Erkeğe yapılan cinsel tacizler, heteroseksüel bireylerin de maruz kaldığı sorundur. Erkek katılımcı uğradığı cinsel taciz sonrasında hukuki sürece geçmemiştir. Çünkü olayın sonrasında çevresindeki samimi insanlar "sen erkeksin, kadınlar bu olaylarda daha zor durumda kalıyor. Sen en azından hamile kalmazsın biraz delikanlı ol" demiştir.

Katılımcı 6, sosyal medya üzerinden sürekli cinsel tacize maruz kaldığını ancak fiziksel ilk ciddi tacize uğradığı olayın da bir başka erkek tarafından meydana geldiğini söylemektedir. Bu olaylar sonrasında ciddi bir psikolojik sorun yaşadığını ancak bunun için tedavi olmadığı belirterek, şantaja uğradığı dönemde sporu bırakma aşamasına gelecek kadar büyük bir manevi zarara uğradığını ama bırakmadığını bildiriyor.

K6 kendisi dışında bu sporla uğraşan birkaç arkadaşının daha sosyal medya üzerinden tacize uğradığını söylemiştir.

Cinsel taciz olayı sonrasında katılımcı 6 aile bireyleri ve arkadaşlarıyla ilişkilerinden çekindiğini şöyle belirtmektedir:

"Aileme anlatamadım. Çok düşündüm babama anlatmayı. Bana kız bakıyorlar şimdi. Kim bilir ne kadar güzel şeyler diyorlar kıza benim hakkımda. Babam görse yapılanları hayal kırıklığına uğrardı. Evden kovardı. Annem de ölürdü Arkadaşlarımla söyledim. Kimisi inandı kimisi inanmadı. Güvenimi sarsan şey arkadaşlarım değildi. Dedim adam beni kadına tecavüz ettiğimi iddia ederek tehdit etti. Adam bana dedi ki, biz ünlüyüz, sana mı inanırlar bana mı? Bak vücuduna, zor kullandı desek kim inanır sana? Öyle bir pislikten çıktım işte."

Bekâr ve üniversite mezunu birisi tarafından tacize uğrayan katılımcı 6, ailesinin ve sosyal çevresinin bu spora bakışını şu sözlerle değerlendiriyor:

“Babam hala tripli. Koca imam oğluna trip atıyor. Ama okul arkadaşlarımdan destek var. Bazen kızlar falan yazıyor. Hoş o mesela.”

Taciz olaylarında en çok rastlanılan duygulardan birisi de suçluluk duygusudur. Kişiler yaşadıkları olaylardan sonra suçlu olarak kendilerini görebilirler. Ailevi baskı cinsel tacize uğrayan bireylerin sessiz kalmasındaki nedenlerden birisidir. Katılımcı 6 da kendisini suçlu hissetmesinin nedeni olarak babasının imam olmasını göstermektedir.

Katılımcı 6, kendi branşındaki sporcuların bedenlerinin çekici olduğunu düşündüğü için en çok cinsel tacizin bu spor branşında yaşandığını ve birçok branşta da meydana gelebileceğini düşünmektedir.

Federasyonların bünyesinde cinsel tacizle mücadele komisyonlarının bulunmaması ya da herhangi bir cinsel taciz olayında güçlü olan kimseyi tutma yönelimi gösterebilecekleri için cinsel tacize uğrayanlar federasyon ya da kulüp yetkililerine raporlama yöntemine gitmemektedir.

Türkiye’de yaşanan cinsel taciz olaylarının sıklığına dikkat çeken K6 “Herkes her yerde birine karşı tacizde bulunabiliyor. Bence her dakika. Kadın da bir erkek de bir. Kadın yapıyor erkek yapmıyor ya da tam tersi yok. Hepsi yapıyor” diyerek görüşlerini bildirmiştir.

Cinsel taciz haberlerinin güvenilirliğine vurgu yapan K6 şunları söylemektedir:

“Ben cinsel tacize uğrayan herkesin cinsel tacize uğradığına inanmıyorum. Benim için bile iftira atacaklardı. Kendimi anlatana kadar da kurtulamazdım. Bence haberler biraz hedef gösteriyor insanları.”

Elit sporla uğraşan sporcular anatomik olarak keskin vücut hatlarına sahip olabilmektedir. Özellikle fitness branşı ile ilgilenen sporcular bedenlerinin gelişmesi ile beraber sahip oldukları özgüven neticesinde bedenlerini rahat bir şekilde sosyal medya üzerinden sergileyebilmektedirler. Bu fotoğraflara ulaşan sosyal medya kullanıcısı için cinsel tacizciler çok kolay bir şekilde yaşanabilmektedir. Böylelikle sosyal medyanın gelişmesi ile beraber cinsel taciz yeni bir boyut kazanmıştır. Tacizciler ve sapkınlar aradıkları özelliklerde kim varsa onu rahatlıkla bulabilir hale gelmiştir.

– K8-Erkek

“Bu branşı seçerken tek amacım milli sporcu olabilmekti. Kamplardan kamplara, antrenmanlardan antrenmana giderken hep sonunda bir yere varacağım diye düşünüyordum. O yüzden her zorlukta bir şekilde başa çıkmaya çalıştım.

Antrenman yaptığımız yer evime uzaktı. Genellikle otobüsle gidip geliyordum. Bazen de takım antrenörü merkeze inersem beni oradan alıyordu. 13-14 yaşlarındaydım o zamanlar. Antrenmanı izlemeye abim ya da annem gelirdi. Bir gün antrenmana hocamla gidecektim. Merkeze indim. O gün annem ya da abim benimle gelmemişti. Hoca ön koltuktaki kâğıtları arkaya atıp “gel yanıma otur” dedi. O zamandan yanlış hatırlamıyorsam “Biliyor musun ben aslında çok iyi dans da ederim. Sana istersen dans da öğretebilirim” gibi bir şey dedi. Dans etmeye karşı herhangi bir tutkum ya da isteğim yoktu o güne kadar. Hangi dans diye sordum “ooo! Olmaz öyle. Bir gün benim odamda gösteririm. Şimdi sana söyleyemem hangisi olduğunu” dedi güldü. Aslında şu anki aklım olsa anneme falan kur yaptığını düşünürdüm. O gün antrenman bittiğinde beni merkeze tekrar o götürecekti çünkü malum minibüs yok çok fazla o bölgeye giden. Antrenman bitince takımdaki herkese “beni soyunma odasında bekleyin” dedi. Ben üzerimi değiştirirken içeri girdi. Ligler başlayacakmış, C genç liginde de bizim oynayacağımızı ama aramızdan iyi olan birkaç kişinin aynı zamanda B genç takımında oynayacağını söyledi. Lisans için birkaç bir şey de istemiş annemden bir önceki idmanda. “Annene hatırlat” dedi. Üzerimizi değiştirdikten sonrada da eğer gelmek isteyen varsa arabasıyla bırakabileceğini söyledi. Abartmıyorum en az 9-10 kişi bindik o arabaya o gün. Sonrasında lig başladı ilk maçı yaptık ve sonrasındaki ilk idmana çıktık. Hiç unutmuyorum o günü. İdmandan sonra odasına gittim. “Vay güzelim” dedi. Yanağımdan makas aldı. “Geçen maçta sadece seni izledim. Zafer primi olarak sana dans öğreteceğim, bu yaşta prim aldın ama şımarma” dedi. Ayağa kalkıp yanıma geldi ve elimden tutup beni kaldırdı. Antrenman çıkışı olduğu için terliydim. Hocanın odasında duş yeri vardı. “Gir duş al sonra dans var. Sonra da ben seni bırakırım” dedi. Şimdiki çocukların en büyük şansı soyunma odalarında duşluklar var. Bizim zamanımızda duşluk varsa sıcak su yoktu. O yüzden hocanın odasında bazen sırayla duş alırdı arkadaşlar. Abim dışarıda bizi bekliyordu o gün. “Hocam abim bekliyor. Evde duş

alırım.” Dedim ve oradan çıktım. O günden sonra ligin İlk yarısının bitişine kadar kadroya giremedim. Benim pozisyonumda oynayan çocuk sakatlandı. Bileği kırılmıştı galiba. Hoca bu sefer birini bulup lisans çıkarttı. Ben yine yedek kalmıştım. Bir süre sonra kadroya giremediğim için ağlamaya başladım. Hoca soyunma odasında kadroyu açıkladıktan sonra sinirimden ağlıyordum. Antrenmanda benim canım çıkıyor ama yedek olan benim. Lig devam ederken bir maçta yenildik maç bitiminde soyunma odasında bana “idmana gelmek zorunda değilsin” dedi. Birden neden böyle oldu anlamadım. İlk hafta hocanın gözdesiyken bir anda taklaya geldim. Ulan dedim ne demek bu. “Hocam neden?” dedim. Dişlerimi de sıkıyordum dalacağım hocaya. “Sen bazı fedakârlıklar veremiyorsun. Antrenmana gelmenin maçta oynamaya yeteceğini sanıyorsun. Hala bir şeyler veremediğin için burada yerin yok. Ne sen gel idmana ne de ben yorulayım senin için.” dedi. Dişlerimi sıkarak ağladığımı hatırlıyorum. Yenildik ya ondandır kesin. “Hoca ile sporcusu arasında uzaklık olmaz. Sen futbolcu olmak istiyorsun ama benden bir şey almıyorsun. Bu sektörde hocandan bir şey almayacaksan hiçbir halt olmaz senden.” dedi bu. Hem yedeğim, oyuna girmeden geçirmişim 50-60 dakikayı -o zamanlar 50- 60 dakika falandı bizim kategoride maçlar - nasıl oluyor da suçlu benim anlamadım. Neyse maç sonrasında eve gittim annem, babam, ablam herkes ne oldu suratın neden düşük diye sordu. Abim de “maçta yine yedekti ondan asık suratlı. Neden olacak başka” deyip dalga geçti.

“Maçtan 2 gün sonra antrenman vardı. Ona gittim. Hoca idmanda yüzüme bakmadı. Şut çalışıyoruz beni görmezden geliyor. Pas… Yine yok. O gün idmana yalnız gitmiştim. Onunla konuşmam lazımdı ben de herkesin soyunma odasından çıkmasını bekledim. Bu arada kafamda neler dolaşıyor anlatamam. Herkes gidince odasına girdim. “Oooo güzelim” diye karşıladı beni. Hiçbir şey olmamış gibi. “Hayırdır dans öğrenmeye mi geldin?” dedi. İçimden diyorum ki “hay dansına da sana da” sonra “Hocam beni neden kestiniz?” diye sordum. “Seni takımdan gönderdim yine geldin. Benimle dans edersen tekrar idmanlara başlayabilirsin. Ama önce gir duş al” dedi. Hayatta en çok istediğim şey bu sporda milli olmak. Ne derse yapmalıydım. Havluyu falan verdi. Duşa girdim. 1 dakika sonra aniden perdeyi kaldırdı. Önümü kapatmaya çalışırken “Çekinme güzelim. Sıcak su var mı diye bakmak için geldim, üşütme” dedi. Elini uzattı başıma doğru. Sonra omuzlarıma, göbeğime ve penisime dokundu. Bu olay birkaç defa daha oldu. Biseksüel erkek olmamı o güne bağlıyorum. Bir erkeğin dokunmasıyla bir kızın sana

dokunması aynı heyecanı yaratıyor bende. Kalçalarıma dokunuyordu bazen. Anüsüme baskı yapıyordu. Nasıl olduğunu anlamadığım bir gün parmağıyla anlarsın işte. O gün çok farklı hissettim"

K8'in verdiği cevapların ışığında hedefi olan sporcuların hedeflerinden yararlanarak, onlar üzerine baskı kurarak cinsel taciz etmesini güç ile açıklayabiliriz. Tacize uğrayan kişinin genelde sessiz kalmasına neden olacak şey budur. Tehditler, kişinin içinde bulunduğu sosyal çevresinde itibarsızlaşmasını sağlamak, kişiyi spordan engellemek bu gücün en belirgin göstergelerindendir.

Cinsel eğitim dersinin önemi burada karşımıza bir kez daha çıkmaktadır. K8 başına gelen olayların hiçbirinin cinsel taciz olarak nitelendirildiğini bilmemektedir. Bu yüzden de rahatsızlık duymamakta ve ne psikolojik ne de fiziksel olarak bir sorun yaşadığını beyan etmektedir. Spora başlama amacı ile bu amaca yönelik her sıkıntıyı görmezden geleceğini belirten K8, profesyonel sporculuk kariyerinde iyi paralar kazandığını ve kaliteli bir yaşam sürdüğünü belirtmektedir.

Cinsel taciz kimden kime olursa olsun sapkınlık göstergesidir. Kişi hemcinslerinden olduğu kadar karşı cinsten de hoşlanabilir. Bu biseksüel davranıştır fakat reşit olmayan çocukların cinsel tacizi ya da onların bedenini izleyerek tatmin olma sapkın davranışlara örneklerdendir.

Cinsel tacizin bu tür güç göstergeleriyle yaşandığı durumlarda tacizin yaşandığı mekanlar güç sahibinin hâkim olduğu antrenörün kişisel soyunma odası ya da tesislerin malzeme bölümleri gibi mekânlardır. K8'in yaşadığı durum antrenörün kişisel soyunma odası olduğu için taciz olayı kolayca vuku bulmuştur. K8 henüz on sekiz yaşını doldurmadığı ve spora yeni başladığı dönemlerde olduğu için antrenmanlara ailesiyle gidip gelmekteydi ve cinsel tacize uğradığında yardım isteyeceği kimse yoktu. Sporda tesisleşmelerin ulaşımı sıkıntılı yerlerde olması cinsel taciz açısından mağdurları açık hedef haline getirebilmektedir.

Ne federasyon ne de kolluk kuvvetlerinden destek bekleyen K8 bunun nedeni olarak yine aynı şekilde cinsel bilgisinin yetersizliğini görmektedir. Cinsel tacize uğradığını, yıllar sonra öğrenen K8, spor branşlarına özgü durumların cinsel tacize yol açma durumu ve Türkiye'de yaşanan cinsel taciz boyutlarını şu şekilde yorumluyor:

“Bence her sporun içinde cinsel taciz vardır. Çünkü cinsel tacize ne zaman nerede uğrayacağınız belli değil ki. Bin bir çeşit insan var. Birileri tozluklu erkek bacağından tahrik oluyor, birileri krampon dişinden. Her sporun da bir albenisi vardır. Soyunma odasında çıplak geziyoruz gerekirse. O an bile mümkün. Bu ülkede cinsel taciz her zaman vardı. Benim olayım bile 10-15 yıl önce olan bir olay. Şimdi sadece daha çok haber oluyor insanlar da şaşırıyor. Cinsel taciz kesinlikle en çok erkeklere karşı oluyordur. Ben kesinlikle buna inanıyorum. Ama en çok erkekler sustuğu için sanki yokmuş gibi davranıyorlar. Cinsel taciz olaylarının düşmesi için daha fazla haber yapılmalı. Hatta sizlere de daha fazla araştırma yapma nedeni verir bu. Siz daha çok araştırma yapın ki yetkililer duysun. Cinsel eğitim dersleri ayıp değildir. Ben bu eğitimi almadığım için o olayları yadırgamadım. Şimdi ise sadece geçmişte bir anı.”

Sporcu hedefleri doğrultusunda ilerlemek istemiş ve bu hedefleri gerçekleştirme yetkisi elinde olan kişiye tam bağlılık göstermiştir. Bu bağlılığın farkında olan antrenör sporcuyu taciz etmiştir.

Bu olayda cinsel taciz boyutu artış göstermiş mağdur orgazm olduğunu belirtmiştir. Prostat bezlerine yapılan baskı fiziksel olarak orgazma yol açabilmektedir. Ancak o dönem cinsellik bilgisinin olmadığını söyleyen katılımcı, “acaba ben de mi istiyordum?” diye düşündüğünü belirtmiştir.

4.2. Erkekten Kadına Cinsel Taciz (Görüşme 2,3 ve 5)

Araştırmamıza katılan sporculardan 3 kadın, erkekler tarafından cinsel tacize uğradığını belirtmiştir.

- K2- Kadın

“Yurt dışında yarış sonrası için masaja ihtiyacım oldu ve masör gelmemişti yarışmaya. Antrenörüm de daha önceden bu konuyla ilgili bilgisi olduğu için yapacağını söyledi. O zamana kadar kesinlikle beni rahatsız edici bir davranış, söz hissetmedim. O günkü masaj esnasında bunu yansıttı. Ve ben de bu şekilde devam etmeceğimi belirterek ayrıldım kendisinden.”

Milli takımlar seviyesinde spor yapan katılımcı 2 bu olay yaşanırken kimseden yardım istememe nedenini şu ifadelerle izah ediyor:

“Bu olayı kendim çözmek isterdim. Fazlasıyla utanç verici her anlamda güvendiğin kişiden böyle bir tepki görmek.”

Tacizciler sporcularla abi-kardeş, abla-kardeş, çok samimi iki dost görüntüsü çizebilmektedir. Sporcular da hiç beklemediği bu kişiler tarafından tacize uğrayınca normal bir tacizden daha derin bir boyutta sorun yaşamaktadırlar.

K2 uzun yıllar milli takımlar düzeyinde spor yapmış ve bu karşılaştığı durumun kendisinin ilk taciz olayı olmadığını belirtmiştir. K2 bu olaydan sonra başka bir takım antrenörü tarafından da cinsel tacize uğradığını ve bu olayların kendisini psikolojik olarak yıprattığını belirtmektedir.

Taciz olaylarında en çok dikkat edilecek konu cinsel tacizin yapıldığı yerin fiziksel konumudur. Hedefin tacizcinin kolaylıkla ulaşabileceği ve güvendiği yer olduğunu daha önce belirtmiştik. K2, milli takımlardaki yarışından sonra yaşadığı olayın devamını şöyle anlattı:

“Olay benim odamda oldu. Yarışma esnasında kaldığım odam. Bizde bir antrenör konuşmaya ya da masaj vs. için geldiğinde, belki özel konuşmak istiyor olabilirler düşüncesiyle yanımızdaki oda arkadaşımız bir bahane bulup çıkar. Antrenörüm de masaj için gelince yanımda kalan arkadaşım çıktı.”

Ailelerin göstereceği tepkiler, cinsel tacize uğrayan kişilerin susmasındaki en büyük nedenlerden birisidir. Tacize uğrayan kişiler ailelerinin bu olayı duyması durumda bunu yapan kişiyi öldürecek boyutta tepki verebileceği korkusuyla kimseye anlatamamaktadırlar. Katılımcı 2 de korkularından dolayı ailesiyle bu olayı paylaşmadığını belirtmiştir.

K2 yaşadığı taciz olayını arkadaşlarıyla paylaştığını ve bunu anlattığı için rahatladığını ve arkadaşlarının da başından böyle olaylar geçtiğini belirtmiştir. Fakat tanımadığı kişilere güvenme konusunda bir sarsıntı yaşamış ve bu olaydan sonra tanımadığı kişilerle de tek başına kalmak istememiştir.

Farklı branşlarda da cinsel taciz olaylarını duyduğunu dile getiren K2; futbol, yüzme ve rugby sporları ile ilgilenen sporcu arkadaşlarının da tacize uğradığını duyduğunu söylemiştir.

Masaj yoluyla sporcunun taciz edilmesi, antrenörün kasti olarak planladığı bir durum olabilir. Sporcunun da aktardığı üzere kendi aralarında oluşturdukları bir kültür olan "Odaya masaj için biri gelirse, özel bir konuşma olması ihtimali göz önüne alınarak odadakilerden diğerleri çıkar" kuralı, antrenöre kolaylık sağlamıştır. Antrenör bu oluşan kültürü gözlemlemiş, odada yalnız başlarına kaldıklarında ise elle sporcuyu taciz etmiştir.

– K3-Kadın

"13 yıl yaptım bu sporu. Antrenörüm bir yarışma öncesinde "sana güveniyorum" diyerek beni dudağımdan öptü. Motivasyonumu arttırmak için yapmıştı ama bütün motivasyonum gitmişti, çok üzüldüm. O yarışı nasıl bitirdiğimi hatırlamıyorum. Küçüklüğümden beri onunla çalışıyorum. Onunla başlamıştım spora. Bu olay benim insanlara olan güvenimi sarstı. Yarış alanındaydık. Bir anda oldu bir şey yapamadım. Zaten kimseye de söyleyemezdim. Ailemin de güvendiği benim de küçüklükten beri hocam. O olayın şokuyla kimseden yardım isteyemedim. Onunla bu konuyu konuşamadım çok utandım. Bir süre daha spora devam ettim. Olaylar tekrar edince ben de sporu bıraktım. Bu olay öncesinde bir şey olmadı ama sonradan da buna benzer hareketler gördüğüm için muhabbeti kestim, bir daha selam bile vermedim."

K3 cinsel tacizi sözlü, dokunma ile ve fazla yakınlaşma olarak tanımlamaktadır.

Katılımcının ailesi ile bu olayları paylaşmamıştır. Paylaşmama nedeni olarak babasının antrenörünün ölümüne neden olacak fevri harekette bulunabileceği yönündeki düşüncesinden kaynaklandığını belirtmiştir. Sosyal çevresinin ise kendisine her zaman destek olduğunu bu yüzden de ona anlattığını belirtmiştir.

Federasyonlara güven bu olaylarda en önemli unsurdur. K3 yaşadığı olayın federasyona raporlanmaması konusunda şunları söylemektedir:

"Federasyon yetkilileri destek veremezlerdi. Zaten federasyonda da böyle çok fazla olay oluğunu duymuştum. Uzaklaştırma alıyor hocalar sonra yine antrenörlük yapıyorlar."

Kişiler cinsellik ile ilgili konuşmanın ayıp olduğu düşüncesiyle bu konuda kendilerini geliştirmemekte ve cinsel sorunlarla karşılaşmaktadır. Bu sorunlardan bir tanesi de cinsel tacizdir. Türkiye'deki cinsel tacizin sıklığının nedeni olarak cinsel eğitimsizliği gören katılımcı, cinsel eğitim verildiği takdirde bu tür olayların azalacağı görüşündedir.

– K5-Kadın

K5 cinsel tacizde en büyük problemi yaşayan katılımcılardan birisidir. Bu olay K5'in başına 16 yaşındayken gelmiştir ve sonrasında hakkını hukuksal yollarla aramıştır.

"16 yaşında milli sporcuydum. Bazı sebeplerden dolayı milli takımdan kesildim. Milli takımdan kesildiğim süreçlerde bir abim bana mesaj attı. Dedi ki "Seni milli takıma alabilirim ama bunun bir karşılığı olması gerekiyor.". Gerek telefondan gerek sosyal medya üzerinden sürekli yazıyordu. Gördüğü her yerlerde samimi konuşmalar, "bana kız ayarlar mısın?" gibi sorular, "gece dışarı çıkıp gezelim" gibi mesajlar atıyordu.

Bu olay beni çok etkiledi. Avrupa ve Dünya şampiyonasına gitmek istemedim. Milli takıma gitmek istemedim. Her gittiğim yerde bir şekilde önüme engel koyuyordu. Milli takımlar kampına gittiğimde hocayla konuşup beni kamptan attırmaya çalışıyordu. En küçük örnek, 2015 senesinde mahkeme süreci devam ederken Avrupa şampiyonasında ülkemi temsil etmek için yarışmaya hazırlanıyordum. Sabahın 6'sında hocalarım odaya baskın yaparak beni otelden çıkartmaya çalıştı. Bir kız çocuğu olarak tek başına Ankara'ya giderek pasaport işlemlerini düzeltmem gerektiğini söylediler. Bunların hepsinin komplo olduğunu biliyordum. O yüzden ailemi aradım gerekeni söyledim. Sonra bu adamın yaptırdığını öğrendim ve bütün gün boyunca otelin önünde kalmak zorunda kaldım. Sonra aile içerisinde sürekli problemler yaşamaya başladım. Herkes bana kötü gözle bakmaya başladı. Çok değişik bir duyguydu. Spor hayatını etkiliyor. Okula gitmek istemiyordum. Spor yapmak istemiyordum. Beni hayata bağlayan ne varsa yok olmuş gibiydi. Psikolojik tedavi görmek zorunda kaldım. Çünkü yaşadıklarım ağır gelmeye başladı. Ne kadar "ben buradayım" desem de, sonuçta yayılmış bir taciz olayı var ve insanların gözü sürekli benim üzerimdeydi diye düşünüyordum. Ama öyle değilmiş. Hayat devam ediyor. Ben sporculuğumla, karakterimle yaşadığım şeye iyi bir gözle baktığım için bu olayı gururla anlatabiliyorum. Bunları anlatıyorum çünkü çekinecek bir şey yok. Hayatın acımasızlığı. Eğer insan suçluysa kaçar. Ben suçlu değilim. Ben ağır antidepresan kullanıyordum bu olaylardan sonra intihar etmeye kalkıştım. Birkaç sefer ailem sürekli intihar edebilirim düşüncesiyle başımda nöbetleşe uyuyorlardı, sırayla başımda duruyorlardı."

Cinsel taciz gibi toplumun büyük çoğunluğunun tepki gösterdiği durumlarla karşı karşıya kalındığında tacizci büyük bir tedirginlik yaşar. Fakat güç farklılıklarının olduğu

K5'in hikâyesindeki gibi olaylarda, etrafınızda size yardım edecek kimselerin bulunmaması oldukça muhtemeldir.

K5 önemli psikolojik problemler yaşadığını belirtmiş ve bundan kurtulmak için ağır antidepresanlar kullanmış, intihar girişimlerinde bulunmuştur. Bu anlarda ailesinden büyük destek görmüştür.

K5 yaptığı sporun tamamen erkek sporu olduğu inancındadır. Fakat bir kadın olarak Avrupa ve Dünya şampiyonalarına katılabilecek bir seviyeye gelmiştir. "Erkek sporu" olarak nitelendirdiği bu branşla ilgili şunları paylaşmaktadır:

"Zaten yaptığım spor erkek sporu olduğu için işim iki katı zorlaştı ama hiçbir şey insanın hedefinden daha önemli değil. Ailem hiçbir zaman karşı gelmedi sadece etrafta kendini bilmez insanlar ters karşıladı."

Sporcuların federasyon yetkililerinden beklentileri kendileri zor durumda kaldığında destek olmalarıdır. Fakat K5, federasyonun kendisine herhangi bir desteği olmadığını, aksine kendisini taciz eden kişinin güç sahibi olması nedeniyle engel olunduğunu belirtmiştir.

4.3. Kadından Erkeğe Cinsel Taciz

Raporlar ve literatür çalışmaları gösteriyor ki, cinsel taciz olaylarının en sık yaşanan yönelimi erkekten kadına doğru olandır. Fakat çok ender durumlarda kadından erkeğe doğru da bir yönelim olabilmektedir. Bunun nedeni olarak kadınların erkek sporcuların fiziki yapısından etkilenmesi olabilir.

Araştırmamızda en az rastlanan cinsel taciz türlerinden birisi kadından erkeğe yönelen cinsel taciz türüdür. Kadınlar önceki yıllardaki gibi tacize uğrayan kişiler değil, zaman zaman cinsel tacizi yapan kişiler olabilmektedir.

- K1-Erkek

"Uluslararası bir turnuva için Moğolistan'dan Ankara'ya milli sporcular geldi. Benim ilgilendiğim branş itibariyle o zamanlar ortamda bir kadın olması çok absürt karşılanırdı. Moğol kafilesi geldiğinde aralarında sadece bir tane kadın vardı. Eşleşmeler olacaktı. Sıradayken yanında duruyorum, ısınırken beraber ısınıyoruz. Derken herkes eşleşti ben ve o hariç ve onların antrenörü bizi eşleştirdi. Antrenman

başladığında aklımdaki her şey uçtu gitti. Karşımdakinin kadın olduğunu unutup güçlü bir şekilde antrenman yapmaya başladım. Onun da hoşuna gitmeye başladı bu durum. Ama niyetinin ne olduğunu sonradan anladım. Ben tekniği uygularken o bacak arasını bisepsime baskıladı. Koluma teknikle alakası olmayan bir teknik uyguluyordu. Orada bir ıslaklık gördüm. Bu terleme ile de olabilir ama emin değilim. Olay bu şekilde ayaktaki tekniklerle başladı. Ama bununla bitmedi. Bizim branşta bazı oyunlar yerde de yapılıyor. Ayaktaki mücadele bittikten sonra yerdeki mücadeleye geçtik. Yerde mücadele ederken eğer böyle bir art niyetin olsa çok rahat yaparsın. Ama ben antrenmanımı yapıp günü bitirmek istiyordum. Teknik gereği arkasından geçip sarılmam gerekiyordu. Ben de çekinerek dokunmamaya çalışıyordum. Ama bu ellerimden tutup kendi göğüslerine götürüyordu. Ben aşağıya kaçıyorum bu tutup bacak aramdan giriyor. Sonra hareket sırası buna geldi ben yattım alta. Bacak aramdan geliyor kündeye çekmek için bacaklarımın arasından girmeye çalışırken penisime dokundu. O dokununca ister istemez etkilendim. Bu yer antrenmanı da bittikten sonra hoca idmanı maça çevirdi. Artık ciddi bir şekilde maç yapacağız yani. Düdük çaldı ve maç başladı. Ben bütün gayriciddi tavrı antrenmanda bıraktım. Ciddi bir şekilde maç yapmak için uğraşmam gerekiyordu çünkü kadın da olsa rakibim başka ülkedendi ve bu milli mücadele sayılırdı. Bir de şu var ki bu bir kadın, yenilsem ne derler adama. Ne yüzle bakacağım insanların suratına, ne yüzle geleceğim antrenmana. Hırslı şekilde yere atıyorum acımadan! Birkaç defa yaptım oyunu, hiç fırsat vermeden. En son hoca artık son otuz saniye dedi, ben hızımı kaybetmeden devam ediyorum. Derken buna ben çift dalmak için alttan girdim. Bu bacaklarını kurtarmak için geriye doğru çekerken elleriyle belimden tutuyordu. Sonra bir anda bir şey oldu. O noktama dokundu. Tam kalçalarımın arasına. Hiç beklenmiyordum ki ne bileyim. Ben yapsam tamamdı belki ama bir kadın sporcu… Hiçbir anlam veremedim. Bir anda ellerini açtı ve son 20 saniye falan kala, sağ elinin zannediyorum ki orta parmağıydı çünkü kalındı biraz, geldi bana parmağı sapladı. Aynı düğmeme biri dokunmuş gibi elim ayağım boşaldı. Sanki biri bakireliğimi bozmuş gibi hissettim. Abi bu parmağı soktu çocukla oynar gibi beni parmağıyla çevirdi önüne koydu puan aldı nasıl utandım kendimce ne kimseye bir şey diyebildim ne de yaptığım ya da yapılan şeylerden bir şey anladım, kız beni bozdu. Sonrasında millet zannediyor ki ben zevk alarak yaptım antrenmanı. Herkes başka düşünüyor tabii. Tamam, istemeden de olsa o parmak zevkli miydi bilmiyorum. Bir şey yaşattı bana ama

o fazlaydı yani benim için. Sonra çıktık diğer gün antrenmana geldik, bu bana değişik değişik bakıyor. Ben kaçıyorum tabii antrenör bile dalga geçiyor benimle. "Geldi seninki" falan diye. Kafamın içinde psikolojik savaş veriyorum "bugün birini almam lazım, bu kızla yapmamam lazım" diye. Herkesten önce partner seçiyorum bununla eşleşmemek için. Bu da turnuvada ikinci oldu. Bununla da açıkçası gurur duydum."

Cinsel taciz olaylarına maruz kalan erkeklerin kadınlardan daha az raporlama yaptığı bilinmektedir. K1, yaşadığı olay sonrasında yanında yardım isteyeceği birileri olmasına rağmen yardım istememe nedenini, federasyona raporlama yapmamasını ve olayı hukuksal boyuta taşımama nedenlerini bu şekilde anlatmaktadır:

"Kalabalık bir antrenman ortamı vardı ama erkekliğimden ödün verip yardım isteyemezdim ki. Zaten masumca yapılan antrenmanda bir anda zannediyorum şeytana uyma söz konusu var, bir anda oldu ben de şaşkınlık yaşadım. Federasyon yetkililerine söylemedim bilselerdi illa ki destek verirlerdi ama inandırması zor olurdu. Çünkü bazı pozisyonlar gereği sporcuya yakın olmanız gerekiyor. Öyle sıradan bir olay gibi de karşılayabilirlerdi. Emniyete falan gitmedim Nasıl yapabilirdim? Adamların bana bakışı nasıl olurdu düşünsene!"

Cinsel taciz ile ilgili yapılan haberlerle ilgili görüşlerini belirten K1, bu olayın sadece belli bir zümreye ait olmadığını belirterek şu cevabı vermiştir:

"Eğer fırsat bulsalar her saniye yaparlar bu tacizi. Ama fırsatlar genelde bir süreç doğrultusunda ilerliyor ve şu anda yaşam koçları, bireysel antrenörler falan çoğaldı. Yaşam koçu bireysel antrenör falan dediğime bakma yalan hepsi. Seks için millet kendine birilerini tutuyor adını başka koyuyor. İşte bu süreç sonrasında da cinsel taciz olayları artıyor. Millet bunlardan görüyor onlar da yapıyor."

K1 yaptığı sporun cinsel tacize yol açacak herhangi bir özelliğinin olup olmadığı sorusu üzerine şunları söylemektedir:

"Yağlıda bu durum söz konusu onu düşünecek bir durumun yok ama minderde karşı cinsle bir karşılaşman söz konusuysa isterse o çelikle kaplasın kendini her türlü o yolu bulursun. Bir de şu var mesela, bunlar geldiler soyunma odasını kullanmıyorlar. Tribünde anadan üryan giyiniyorlar, soyunuyorlar. Biz ilk gördüğümüzde şok yaşamıştık. Bu yüzden onların bu rahatlığı bize bir parmağa mal oldu. Bu rahatlığı

Türkiye'de yapamazsın mesela. Bizim gelenek ve göreneklerimiz, spor kültürümüz buna müsaade etmez. Edep ve hayâ var ama elin oğlu yapıyor."

K1 yaşadığı olayların sonrasında herhangi bir hukuki arayışa girmemiştir. Bunun nedenlerinden birisi, kişi yaşadığı olayın duyulmasını istememiştir. Yapılan literatür çalışmalarında bir başka erkek tarafından cinsel tacize uğrayan erkeklerin taciz olaylarını şakayla karşıladığını ya da şiddetle tepki gösterdiğini söylemiştik. Ancak kadın tarafından cinsel tacize uğrandığı zaman erkeklerin tepkileri bu olayı örtbas etmeye yönelik olmaktadır.

4.4. Kadından Kadına Cinsel Taciz

Araştırmamıza katılım sağlayan sporculardan elde edilen verilere göre en az cinsel taciz yönelimlerinden birisi kadından kadına yapılan cinsel taciz türüdür.

- K7-Kadın

"Bizzat takımın en tecrübelisi tarafından uğradığım taciz hikâyesi bu. Yaz kampı için bir şehre gittik. Günde çift antrenman yapıyorduk. Sabah idmanı sonrası dinlenme ve masaj yaptırırdık genelde. Akşam da odalara çekilirdik. Ben o sabah antrenmanı sonrası hasta olduğum için yatmak istedim. Masözü de o yüzden istemedim. Kadın takım kaptanı olan kız yanıma geldi idman sonrasında. Hasta olduğumu bildiği için ilgilenmeye çalıştı benimle. İşte konuşmaya çalışıyor falan benimle ama hasta olduğum için yatmayı ve onu dinlememeyi daha uygun buldum. "Seni dinlemek istemiyorum abla. Müsaadenle uyuyacağım" dedim. Triplendi bana. "Sana yardım edende kabahat, ne halin varsa gör" dedi ve küfür etti. Sonra kapıyı çarpıp gitti. Çok umurumda değildi o an onun tepkisi. Sonraki gün kendimi daha iyi hissettim ama yine masaj yaptırmadım. Akşam idmanından sonra o küfür eden kız yanıma geldi. Odada 3 kişi kalıyorduk. Keyfim yerindeydi açıkçası. Kimseye kızıp, küsüp, trip atarak kin besleyen biri olmadım hiç. Ben telefonla oynuyordum o sıra. Face falan. Takım kaptanı olan kız geldi odaya, oda arkadaşımın yatağına oturdu. Biz oda arkadaşlarımızı genelde en yakın olduğumuz insanlara göre seçeriz. Neyse bu benim oda arkadaşımın yatağına oturup bana baktı. "Dün için kusura bakma. Tek derdi olan sen değilsin. Ben biraz fevri davrandım" dedi ve özür diledi. Benim umurumdışı aslında bunun bana yaptığı şey yine de geldi diledi. Takım kaptanı olduğu için hocamız da istemiş olabilir bilmiyorum tam

olarak. “Affettim seni demezsen odadan çıkmam” dedi gülerek. Ben de güldüm. “Bir masaj yaparsan düşünülür” diye cevap verdim. O da gülerek “küs kalalım daha iyi ya. Sen takım kaptanına masaj mı yaptıracaksın?” diye şaka yaptı. Sonra da “tamam tamam, yapayım ama bu konu dışarıda birinin kulağına giderse yine küfür ederim” dedi. Ben şortumu indirip hemen ters döndüm. Odada masaj yaptı bacaklarıma. Birkaç gündür masaj yaptırmadığım için çok keyif alıyordum bu masajdan. Bacaklarıma kalçalarıma sırtıma yaparken eliyle bacaklarımın arasını yokladı. Önce tepki vermedim ama tüylerim diken diken olmuştu. Resmen kasıklarımdan girecekti. Kıpkırmızı oldum. “Yeter” dedim “bu kadar.” Hayatımda hiçbir kız böyle bir niyetle ellemedi beni. Şu an bile tüylerim diken diken. Ben “o bilerek yapmamıştır” diye düşündüm bir süre. Bu olaydan sonra kulüpteki herkesin bana bakışları değişmiş gibi hissettim. Paranoyak gibiydim. Belki de benim hüsnü kuruntum ama bu yüzden sporu bıraktım zaten. Bu olaydan 3 gün sonra sabah kros antrenmanı yaptık. İdman bitince duş almak için otel tesislerine geldiğimizde odalara gittik. Ben duş alırken bu abla dediğim takım kaptanı kapıyı açtı. Aniden girdi ve şok oldum. Duş bitince dışarı çıktım. Bir baktım odada bekliyor. “Masaj ister misin?” diyerek güldü. Nazikçe reddettim. Ama bu sefer de bana “Seni biliyorum. Sen kadınlardan hoşlanan bir kahpesin. Ama sana erkek de tattıracağım. Bunu buraya yazıyorum.” dedi. O kadar ağırdı ki bu dedikleri, iftira attı resmen. Beni tehdit etti. Sonra dedi ki “eğer bu olayı birilerine söylersen senin adını yayarım. Kadınlarla oluyor. Erkekleri ayartıyor diye. Ya benimle olursun ya da bir daha takımda barınamazsın mahallende bile adın çıkar.” Şimdi bile ağlayacağım neredeyse, o an bir bıçak falan bulsam bugün katil olarak konuşuyorduk. Resmen öldürmek istedim onu o an. Kulüp başkanıyla arası çok iyi, hocayla iyi ona güvenerek tehdit ediyor. Kamp bittikten sonra tekrar hastalandım. Ailemin yanında kalıyordum ben. Kaslarım falan ağrıyordu o dönem. Bir süre daha spora devam ettim. Sonra bıraktım sporu.”

Bu olaydan bir süre sonra sporu bırakan K7, sadece ailevi destek gördüğünü, psikolojik sorunları böylelikle atlattığını belirtmiştir. Aynı zamanda herhangi bir hukuksal arayış içinde olmayan K7, televizyon ve gazetelerde çıkan haberlerin yanı sıra sosyal medyada çıkan haberlerin de hukuki süreçte etkili olduğunu, yapılacak haberlerin kişileri toplum baskısıyla baş başa bırakacağını belirtmiştir.

Sporda hangi davranışın cinsel taciz olarak tanımlanması gerektiği zamana ve mekâna bağlı olarak değişmektedir. Bunun nedeni her spor branşının kendisine göre kültürü

olması ve spor branşının yaşandığı sosyal ortamların farklı olmasından dolayıdır. Katılımcı 7 cinsel tacizi tanımlarken şunları söylemektedir:

“Bunu tanımlamak zor. Antrenman esnasında o kadar samimiydik ki arkadaşlarla. Milli takım kampında hatta dünya şampiyonasında bile. Onlarla beraber büyüdüm resmen. Şimdi antrenman esnasında bana biri dokunsa bunu asla cinsel taciz olarak adlandırmam. Bu dışarıdaki insanlar için aynı değil. Mesela dışarıdan sıradan biri kalçama dokunacak olsa gömerim oraya. Her şey cinsel taciz değildir. Ama aynı zamanda her şey cinsel tacizdir.”

Bu araştırmaya katılan sporcu toplumun dinamiklerini çok iyi bilen takım kaptanının tacizine uğramış ve teklifinin kabul edilmemesi nedeniyle bu dinamiklerin kullanılmasıyla tehdit ve tacize uğramıştır.

BÖLÜM 5. DEĞERLENDİRME, SONUÇ ve ÖNERİLER

Cinsel taciz toplumu etkileyen en önemli sorunlardan birisidir. İşte tam da bu nedenden dolayı cinsellik ve cinsel tacizin arasındaki bağları anlamak gerekmektedir.

Cinsellik ve cinsel taciz algısı birbiriyle iç içe geçmiş birer olgudur. Cinsel tacizi anlayabilmek için toplumların cinsellik biçimlerinin hangi gelişmelerden geçtiğini bilmek gerekmektedir. Cinsellikle ilgili yaşanan gelişmelerin neler olduğu ve sonrasında insanların cinsellikle ilgili kazandığı görüşlerin toplumlar tarafından nasıl algılandığı cinsel tacizin tanımında önemli rol oynamaktadır. Günümüz dünyasında cinsel tacizin herkes tarafından kabul edilebilir bir tanımının yapılamamasının altında yatan en önemli etkenlerden birisi de toplumlar tarafından cinsellik biçimlerinin farklılık göstermesi olabilir. Hangi davranış gönüllü, hangi davranış gönülsüz bunu belirlemek için bütün toplumlarda cinsellik biçimlerinin bilinmesi gereklidir.

Özellikle son yıllarda toplumsal cinsiyetin erkek ve kadına verdiği rolleri yıkmakla ilgili verilen mücadele, feminizm desteklerinin ve buna bağlı olarak feminizm çeşitliliğinin artış göstermesi toplumların bazı kesimlerinin cinselliği özgürce yaşaması üzerinde etkili olmuştur.

Cinsellik doğal bir dürtüdür ve her toplumun kendine özgü cinsellik kültürü vardır. İslam olarak ele aldığımızda cinsellik evliyken yapılması gereken ve evliyken yapıldığında sevap boyutu olan bir aktiviteyken, bekâr bir şekilde yapıldığında zina olarak değer kazanan bir olgudur. Japon mitlerinde ise cinsellik milyonlarca yıl önce üremek ve aşk yaşamak için dünyaya gönderilen iki insanın yaşadığı bir etkinlik olarak görülüyordu.

Feminizmin ilk kurulduğu yıllarda ana hedef kadınların erkeklerle aynı derecede siyasi hak ve özgürlük, erkek egemen toplumların baskısı altında kalmamak, kamu kurum ve kuruluşlarda en az erkekler kadar istihdam edilmekti. Feminizmin bu görüşleri

geliştiğinde muhafazakar görüşler de kadınların erkeklerle aynı oranda işe katılımının cinsel tacizlere neden olacağını öne sürmüştür.

Feminist destekçilerin planladığı amaçların bazıları tamamen hedefe ulaşmış, kadınlar iş ve sosyal yaşamda önceki yüzyıllara göre daha çok bulunmaya başlamıştır. Bunun en güzel örneklerinden birisi de sporda olimpik branşlara kadın katılımlarının artmasıyla olimpiyat oyunlarında kadınlar için branşların eklenmesidir. Kadınların elit spora katılımı ile feminizmin kadın istihdamına yönelik istekleri gerçekleşmiş ancak muhafazakar toplumun görüşlerinden birisi olan 'cinsel suçların artış göstermesi' olayı da gerçekleşmiştir.

Feministler kadınların elit spora katılımı konusunda iki ayrı gruba ayrılmıştır. Bunlardan ilki elit sporun erkeklerin işi olduğunu ve erkek gibi görüntüye sahip olmamak için elit spora katılımın gerekmediğini savunurken, bir diğer feminist görüş ise kadınların eğer elit spora katılıyorlarsa en az erkekler kadar kazanç sağlaması gerektiği konusu üzerine durur.

Bu çalışmada elit olarak spor yapan sporcuların cinsel taciz hikâyelerini araştırdık. Ulusal ve uluslararası alanda sporda cinsel taciz literatürleri incelendi ve çıkan sonuca göre sporda cinsel tacizin var olduğu tespit edilmiştir. Biz de "Elit sporda cinsel taciz" tez çalışmasına başlarken sporda cinsel tacizin varlığını kabul ederek başladık. Cinsel taciz öncesi, sırası ve sonrası olaylarını yorumlayabilmek için toplumsal cinsiyet, feminizm, cinsellik ve kültür, sapkınlık, anomali gibi teorilerden yararlandık. Sporda cinsel taciz olaylarının neden ve hangi durumlarda meydana geldiğini açıklarken bu bilgiler ışığında taramalar yaptık. Sekiz elit sporcuyu teorilerle kıyaslamaya alarak bu sekiz sporcunun anlatımlarıyla kuramların nasıl örtüştüğünü inceledik.

Ülkemizde elit sporda cinsel tacizi araştıran çok fazla çalışma bulunmamaktadır. Hâlbuki cinsel taciz son dönemlerde artış gösteren toplumsal bir gerçektir. Önceki çalışmalarda verilen belli sayısal değerler cinsel tacizin korkunç boyutunu anlatmaya yeterli değildir. Sorumlu kişilerin elinde bulundurduğu gücü kendi cinsel isteklerini karşılamak için kullanmaya çalışması, bunu kullanırken de uyguladığı yöntemler net olarak bilinmelidir. Kimin kime ne kadar ne yaptığı kadar, kimin kime ya da kimlere nasıl yaptığı da önemlidir. Spor toplumsal dinamikleri büyük ölçüde etkileyen bir olgu olduğundan dolayı, gelecekte toplumsal sorunlara yer vermemek adına elit spordaki

cinsel tacizin öncesi, sırası ve sonrasındaki olayların bilinmesi gerekliliği vardır (Hartill, 2013).

Araştırmamıza katılan katılımcılardan tacizle ilgili yaşadıkları incelendiğinde şu sonuçlar çıkmaktadır:

Sporcular kimi psikolojik sorunlar yaşamışlardır. Bu sorunların boyutları kişiden kişiye değişmektedir. Örneğin K5 yaşadığı olay sonrasında intihar girişimlerinde bulunmuştur. Başka bir erkek tarafından tacize uğrayan K4 ise, taciz sonrasında yaşadığı psikolojik sorun nedeniyle ertesi gün yapacağı maçı kaybetmiştir. Cinsel tacize uğrayan herkesin psikolojik sorunlar yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır. Nitekim literatürde cinsel tacize maruz kalmanın genel sonuçları arasında sosyal utangaçlık, duygusal telaş, psikolojik korkular, özsaygı kaybı, aile ve arkadaşlardan çekinme (Brackenridge vd. 2008) gibi hususların altı çizilmektedir.

Araştırma ikinci alt problemi olan sorusu "Tacize uğrayan kişi sosyal çevresinin haberdar olduğu durumlarda hangi sorunları yaşarlar?" incelendiğinde katılımcıların sosyal çevresiyle arasındaki bağların değiştiği gözlenmiştir. Özellikle K4, K6, K7 ve K8 kendi hemcinsleri tarafından tacize uğradıkları için eşcinsel damgası yememek adına bu sorunu sosyal çevrelerine duyurmaktan kaçınmışlardır. Sporda cinsel taciz araştırmaların genelde kadınlar ve küçük kızlar üzerine odaklandığını düşünen Paren ve Bannon sporda meydana gelen taciz olaylarının erkeklere de zarar verdiğini ortaya koymuştur. Erkeklere yönelik cinsel taciz olaylarının kamuya yansımama nedeni toplumun homofobiye olan bakış açısı (Parent ve Bannon, 2012) olduğunu düşünmektedirler. Diğer katılımcılardan K1 bu olayın ardından uzun bir zaman geçtikten sonra sosyal çevresi ile paylaşmış ancak takımındaki erkek arkadaşları tarafından dalga geçilmesine engel olamamıştır. Bu da yakın çevresine güven sorunu yaşamasına neden olmuştur. K2 olayı arkadaşlarıyla paylaşmış ve destek görmüştür fakat sosyal çevreye eskisi kadar güvenmediğini söylemiştir. K5'in intihar girişimleri nedeniyle sosyal çevresi kendisine tam destek vermiştir. K3'ün olayları sosyal çevresi ile paylaşması kendisine herhangi bir yarar sağlamamıştır. Çünkü antrenörün elinde tuttuğu güç nedeniyle sporcuya zarar vermesinden korktukları için herhangi bir girişimde bulunamamış ve bu yüzden kendisini güçsüz hissetmiştir.

Vertommen (vd.) Hollandalı Olimpik sporcularla yaptığı çalışmada, çalışmaya katılan sporcuların yüzde 21'nin cinsel tacize uğradığı kişiyi tanıdığını belirtmiştir (Vertommen vd. 2013). Suistimal edenler antrenörler, eğitmenler, ebeveyn yardımcıları, otobüs sürücüleri, diğer sporcular veya sporcuya erişimi olan herkes olabilir. Şu ana kadar yapılan araştırmalar, sadece antrenörler hakkında bilgi sahibi olduğumuz için antrenörleri istismarcı olarak tanıttı (Brackendrige, 1997). Bizim araştırmamıza katılan katılımcılar arasından da K2, K3 antrenörleri tarafından cinsel tacize uğramış, K5 ise yöneticisi tarafından cinsel tacize uğradığını beyan etmiştir.

Katılımcılar yaşadıkları cinsel taciz sonrasında aileleriyle olan ilişkileri incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda K1, K3, K4, K6, K7 ve K8'in bu durumu ailelerine bildirmedikleri ortaya çıkmıştır. K2 ve K5 yaşadıklarını cinsel tacizi ailelerine bildirmiş ve onlardan destek bulmuş ve ailevi sorunlar yaşamamışlardır.

'Cinsel tacize uğrayan sporcular yargıya güvenirler mi?' sorusuna katılımcılar arasında yalnızca K5 hukuksal mücadele verdiğini söylemiştir. Hem milli takım kampından gönderilen, hem de hakkı olduğunu iddia ettiği şampiyonaya katılamayan K5, bu süreçte hukuksal bir arayış içerisine girmiş ve davayı da kazanmıştır. K1 bir kadın tarafından cinsel tacize uğramanın yargı tarafından komik bulunacağı düşüncesiyle olayı hukuksal boyuta taşımamıştır. K2 olayı yargıya taşımamış ancak taşıması durumunda kendisi için olumlu sonuç doğuracağını belirterek yargıya güvenini dile getirmiştir. K3 olayların duyulmaması gerektiği inancıyla hareket etmiş ve yargıya gitmemiştir. K4 sorunları kendi yöntemleri ile çözmeye çalışmanın daha verimli sonuçlar doğuracağı inancıyla sessiz kalmıştır. K6, K7 ve K8 ise yargıya gitmediklerini belirtmişlerdir. Bu cevaplardan yola çıkarak sporcular arasında yargıya güvenin olduğu ancak buna rağmen hukuksal bir hak aramanın içine girmedikleri görülmüştür.

Yapılan literatür çalışmasında daha önce cinsel tacize uğrayıp açıklama yapan sporcularda şu temel cümlelerin duyulduğu görülmüştür:

- "Sporla uğraşan herkes bir şekilde cinsel tacize kesin uğramıştır"
- "Beni taciz edeni şikâyet edebileceğim makamları veya kişileri düşündüm. Ancak bu kişi (Beni taciz eden) üst makamlara benden daha çok lazımdı ve sonuç alamayacağımı düşündüm"

- “Çünkü o en iyi eğitimi veren koç ve birçok şampiyon çıkararak ülkeyi gururlandırdı.”
- “Benden daha çok tanınan birisi. Tacize uğramış birkaç kişiyi daha bulup toplu halde hareket etmeden sonuç alamam.”

Cinsel tacize uğrayan kişi genelde sessizliği tercih etmektedir. Çünkü sporculuk kariyerini sonlandırmak ya da sosyal çevresi tarafından lekelenmek istememektedir (Brackenridge, 1997).

Araştırma problematiği kısmının ilk bölümünde yer alan ‘a-Cinsel tacize uğrayan sporcular hangi sorunları yaşarlar?’ sorusu sorulmuş ve bu problematiğin 4 alt başlığının cevapları şu cevaplar verilmiştir:

- Stres, kaygı, ortamdan uzaklaşma gibi performansı direk etkileyecek sorunlar yaşamışlardır.
- Sporcuların sosyal çevresine olan bakışları değişmiştir. Sporcular çevresine daha az güvenir hale gelmişlerdir.
- Cinsel tacize uğrayan bireyler ailevi sorunlar yaşamamışlardır (Sporculardan bazıları geleneksel görüşlere sahip olduğu için ailelerinin bu olayı duymasının daha büyük üzüntü ve şiddet doğuracağını düşünmüştür. Bu da sporcunun içine kapanık bir dönem yaşamasına neden olmuştur.)
- Cinsel suçların cezaları net olsa da sporcular, eğer kulüpteki yönetici ve antrenörün tacizine uğradıysa hukuksal açıdan bir girişimin faydalı olmayacağını düşünmüş çünkü antrenör ve yöneticinin kendilerinden daha güçlü olduğunu söylemişlerdir.

Araştırma sonuçlarının ilk bölümü, araştırma sorularının A bölümünde bulunan özel sorulara cevap aranan yerdir. İkinci yani B bölümü ise daha genel sorulara cevapların arandığı problematiğin bölümüdür.

Eğitim düzeyi ve medeni durumlarla ilgili sorulara verilen cevaplar incelendiğinde, sporculardan yalnızca K2 ve K3 cinsel tacize uğradığı kişilerin eğitim ve medeni durumlarını bildiğini belirtmişlerdir. Diğer katılımcılar tacize uğradığı kişilerin eğitim ve medeni durumu hakkında bilgi sahibi değildir. Bu yüzden de eğitim ve medeni

durumlarla ilgili sonuçları araştırmamızın geneline yansıtacak kadar veriler elde edilememiştir.

Cinsel tacizcilerin eğitim durumlarının düşük olması beklenmektedir. Ancak eğitim seviyesi yüksek insanlarda da cinsel yönelimlerin farklı olması söz konusu olabilir. Kişi modernleştikçe fikirler bireyselleşir. Her milletten farklı insanlarla karşılaşma ihtimali artar. Bu nedenle de kişi başkalarından da cinselliğin farklı boyutlarını öğrenir ve öğrendiği cinsellik yönelimini sporcuya karşı uygulayabilir.

Araştırmanın ikinci bölümündeki ana sorumuz olan 'b-Cinsel tacize neden olan etmenler nelerdir?' sorusuna verilen cevaplar neticesinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- Cinsel tacizin yaşanmasında etkisi olduğu varsayılan eğitim ve medeni durum konusunda araştırmamıza genelleme yapabilecek yeterli verilere ulaşılamamıştır.
- Toplulukların farklı kesimlerinden bireylerin içerisinde yer aldığı sporda, cinsel tacizin net tanımı yapılamamaktadır.

Araştırma soruları dışında katılımcıların verdiği cevaplardan çıkan diğer sonuçlar ise şu şekildedir: Cinsel taciz olayları; erkekten kadına, erkekten erkeğe, kadından erkeğe ve kadından kadına yapılmaktadır. Bu eylemleri gerçekleştirenler ister erkek ister kadın olsun elinde bir güç bulunduran kişilerdir. Güçlüden güçsüze belirli bir hiyerarşi ile gerçekleşen cinsel taciz olaylarında bahsettiğimiz 'güç' sadece fiziksel olarak sahip olunan değil, bununla beraber elinde yaptırımı bulunduran kişilerin kullandığı 'güç'tür. Cinsel taciz ya da cinsel saldırı 'bireylerin kendini kontrol edemediği için olur' görüşü gerçek dışıdır. Tacizciler gücünü gösterme, kontrol altında tutma gibi nedenlerden dolayı da cinsel tacize yönelebilmektedirler. Bu araştırmaya katılan sporculardan elde edilen sonuçlar ve yapılan literatür incelemeleri birbiriyle paralellik göstermiş ve güç sahiplerinin bu olayları kimselere anlatmamaları, aksi takdirde isimlerini ifşa etmekle tehdit ettikleri sonucuna varılmıştır. Bu davranışlar tehditler sonrasında sporcuların büyük kısmı toplumlardaki yerlerinin zedelenmemesi, aile ve akrabalık ilişkilerinde sorun yaşamamak için sessiz kalmayı tercih etmişlerse de araştırmaya katılanların çok az bir kısmı haklarını aramışlardır.

Elit sporda cinsel taciz araştırmamız sürecinde mağdurlardan, psikologlardan, hukukçulardan ve antrenörlerden aldığımız bilgiler doğrultusunda öneriler iki farklı başlık altında verilmiştir. Bu başlıklardan ilki cinsel taciz olaylarının mağduru olmamak için müştekilerin (şikâyetçi) nelere dikkat etmesi, diğeri ise cinsel taciz olaylarını azaltmak için hangi noktaların göz önünde bulundurulması gerektiğiyle ilgilidir. 'Öneriler' ifadesinin hekimlerin yazdığı reçeteler gibi algılanmaması gerektiğini belirtmek gerekir. Büyük toplumsal sorunlara çözümler sunmak kolay bir şey değildir. Sosyal bilimlerde birincil hedefimiz, olan biteni anlama ve anlamlandırmaya çalışmaktır. Toplumsal dünyaya dair problemlerde her anlayış bir yöneliş, başka bir ifadeyle çözüm önerisidir (Amman, 2012; s. 43).

- Mağdurlara Öneriler

  - Sporcuların (mağdurlar) dikkat etmesi gereken konulardan birisi haklarını bilmeleridir. Bu yüzden yaşadıkları olay sonrasında haklarını aramayı asla bırakmamalılardır.
  - Cinsel taciz olayına maruz kalan kişi olayları hemen anlatmayabilir. Olay anından bir gün sonra, bir hafta sonra, belki de yıllar sonra anlatmak kişiyi daha iyi hissettirebilir. Olaylar ne kadar geç anlatılırsa o kadar farklılık kazanır. Mağdurların olayı en kısa sürede anlatması hukuksal sürece daha fazla fayda sağlar.
  - Mağdurların olayları saklamasında birçok neden olabilir. Tacize uğradığı kişiden korkmak ve toplum tarafından suçlanma korkusu bunların başlıca nedenleri olarak söylenebilir. Bu konuda psikolojik ve hukuki destek mağdurlara yardımcı olabilmektedir.
  - Topluluklar erkek sporcuyu maço ve sert mizaca yakıştırıp bir kalıp oluşturabilir. Bu yüzden de erkek sporcunun tacize uğramasından sonra toplumdaki maço ve sert erkek mizacının kaybolması gibi bir şey söz konusu olabilir. Bu da sporcuyu etkileyebilir. Erkek sporcular kimin ne söylediğine değil kendi düşüncesiyle hukuk kuralları içerisinde hakkını aramalıdır. Sporcular yasal haklarını eğer reşitlerse hiç kimseye söylemeden yürütebilirler. Bununla ilgili bir avukattan destek alabilirler.

-Yöneticiler ve Antrenörlere, Aile ve İzleyicilere Öneriler

- Antrenörlerin mümkün olduğunca az temasa yer vermesi gerekmektedir ya da dokunmadan önce izin alması gerekmektedir.
- Dokunarak yapılan kutlamaların olduğu branşlar kendi içerisinde birtakım kültür barındırır. Bu kültürlere sahip olmayan izleyicilerin dokunmaları farklı şekillerde yorumlanır ve o spor branşındaki sporcular tarafından taciz olarak algılanabilir. Bu yorumların azaltılması için izleyicilerin birçok branşı kültürleri ile bilmesi gerekmektedir.
- Spor tesislerinin yatırımları artarak devam etmektedir. Ancak bu tesislerin yapıldığı yerler zaman zaman ulaşımı ve iletişimi zor olan yerler olabilmektedir. Tesisleşmelerdeki bu zorluklar cinsel tacizi yapanlar için bir fırsat doğurur. Tesislerin coğrafi ve fiziki yapıları ulaşımı kolay olan yerler olmalıdır.
- Soyunma odaları özel alanlardır. Kadın ve erkek sporcuların antrenman öncesi ve sonrası için kullandıkları bu alanlara, soyunma ve giyinme esnasında tesis görevlilerinin girmeleri tamamen engellenmelidir.
- Elit spor yapan sporcuların spora katılımı çok küçük yaşlarda başlamaktadır. Bu yüzden sporun ilk yıllarında ebeveynleri ile ulaşım sağlamaktadır. Ancak ebeveynler sporcunun hangi kalitede, hangi şartlarda antrenman yaptığını ve antrenörlerin yaklaşımlarının nasıl olduğu hakkında bilgi sahibi olamamaktadır. Spor yöneticileri olarak ebeveynlerin bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Yöneticilerin cinsel taciz komisyonu kurarak spora pasif katılım sağlayan ebeveynleri bilinçlendirecek seminerler düzenlenmesi gerekmektedir.
- Cinsel tacize uğrayan sporcularda birçok psikolojik sorun görülebilir. İçe kapanıklık, saldırganlık ve öfke bunlardan sadece birkaçını oluşturur. Ebeveynler çocuklarının durumlarını gözetlemeli ve böyle durumlarla karşılaştığında onlarla konuşmalıdır.

KAYNAKLAR

Amman, M. T. (2012). *Toplumsal Boyutlarıyla Cinsiyet II*. İstanbul Ensar Yayınları s.53-62

Amman M. T. (2012). *Toplumsal Boyutlarıyla Cinsiyet*. İstanbul Ensar Yayınları s.13-55

Amman, M. T. (2009). *Kadın ve Spor*. Morpa Yayınları s:58

Artuk, E. M. (2006). Cinsel Taciz Suçu (Tck. M.105). *Çalışma ve Toplum,* s. 29, 44

Ay, Y.A. (2017). *Müstehcenlik Suçu*. Yüksek Lisans Tezi, Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Mersin

Aydın, E. (2010). *Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Algısı: Hacettepe Üniversitesi Mühendislik ve Edebiyat Fakültesi Örneği*. Yüksek Lisans Tezi Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı, Ankara

Ayten, A. & Evrim, A. (2014). LGBT Bireylerde Dinî İnanç, Din ve Tanrı Tasavvuru, Dinî ve Manevî Başa Çıkma Süreci. *Din bilimleri Journal vol. 14, s. 7, 31*

Bal, E. (2011). *Lisanslı Bayan Sporcuların Cinsel İstismar ve Taciz Durumlarının İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Anabilim Dalı, Kayseri

Bal, H. (2013). *Suç Sosyolojisi*. Fakülte Kitapevi Yayınları-Isparta,

Balta, E. (2013). Toplumsal Cinsiyet ve Cinsiyet Ayrımcılığı Bağlamında Zeynep Cemali'nin Eserlerinin İncelenmesi

Başaran, B. (2016). *Radikal Demokrasi Kuramı Bağlamında Toplumsal Cinsiyet Meselesi Judith Butler'ın Kuramsal Yaklaşımının Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Siyaset Ve Sosyal Bilimler Bilim Dalı, Bursa

Becker, H. (2013). *Outsiders: Studies in the Sociology of Deviance*. Heretik Yayıncılık, Ankara

Beer, C. (2009). Democracy and Gender Equality Studies in Comparative *International Development,* vol. 44, s. 212, 227

Bem Lipsitz, S. (1983). Gender Schema Theory And İts İmplications For Child Development: Raising Gender Aschematic Society. *Signs,: Journal of Woman in Culture and Society* vol. 8, s. 598, 616.

Bhasın, K. (2003). *Toplumsal Cinsiyet "Bize Yüklenen Roller."* Çev.: Kader A., Kadınlarla Dayanışma Vakfı Yayınları

Bilton, T. ; Jones, P. & Lawson, T. (2002). *Introductory Sociology*, 4. Edition, London

Black, C. M. ; Basile, K.; Breiding, J. M.; Smith, G. S.; Walters, L. M.; Merrick, T. M; Chen, J. & Mark, R. S. (2011). *The National Intimate Partner and Sexual Violence Survey (NISVS): 2010 summary report.* Retrieved from the Centers for Disease Control and Prevention, National Center for Injury Prevention and Control. Sayfa18.

Bozkurt, V. (2010). *Değişen Dünyada Sosyoloji*. Ekin Basım Yayın Dağıtım

Brackendrige, C. (1997). He Owned Me Basically. Women's Experience of Sexual Abuse in Sport. *International Review for the Sociology of Sport*, vol. 32, s.115, 130.

Brackenridge, C. & Fasting K. (2004). The Grooming Process in Sport: Narratives of sexual harassment and abuse. *Sport, Education and Society*, vol. 22 s. 732, 743.

Brackenridge, C., Bishopp D., Tapp J., Moussali S. (2008). The characteristics of sexual abuse in sport: A multidimensional scaling analysis of events described in media reports. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, vol. 6, s. 385, 406.

Bulut, F. (2006). *Adölesan Kızların Cinsellikle İlgili Konularda Anneleriyle Olan İletişimlerini Değerlendirmeleri*. Yüksek Lisans Tezi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü / Hemşirelik Anabilim Dalı, Sivas

Burger, J. (2006). *Kişilik*. Çev.: Erguvan İ. Kaknüs Yayınları

Butler, J. (2014). *Cinsiyet Belası: Feminizm ve Kimliğin Altüst Edilmesi*. Çev.: Başak Ertür Metis Yayıncılık Ltd.

Can, C. (2002). *Toplumsal İnsanın Evrensel Doğası ve Cinsel Suçlar*, Siyasal Kitabevi, Ankara

Catharine A. M. (1983). Feminism, Marxism, Method, and the State: Toward Feminist Jurisprudence. *The University of Chicago Press*, vol. 8, s. 635, 658

Celia B. O. (2015). *Harassment and Abuse in Sport: What Research Tells Us*. Vienna Publish

Coackley, J. (2004). *Sports In Society*. University of Colarado, Colarado Springs 8. Baskı

Coşmuş, S. (2008). *Feminist Söylem Açısından Televizyon Reklamlarında Sunulan Kadın İmgesi.* Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı, Ankara

Coward, R. (1995). *Şu Hain Kalplerimiz: Kadınlar Erkeklere Neden Teslim Oldu?* : Çev.: Asuma E. Ayrıntı Yayınları,

Cüceloğlu, D. (2016). *İnsan ve Davranışı*. Remzi Kitapevi

Çabuklu, Y. (2006). *Bedenin Farklı Halleri*. Kanat Kitap

Çardak, M. (2012). *Toplumsal Bir Hareket ve Aydınlanmanın Ürünü Olarak Liberal Feminizm.* Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Siyaset ve Sosyal Bilimler Bilim Dalı, Ankara

Çiğdem, R. (2016). İslam'ın Cinsel Hayata Yaklaşımı. *Hukuku Araştırma Dergisi* vol. 28, s. 117, 135

Dağdelen, G. (2017). *Ankara İlinde Denetimli Serbestlik Yükümlülerinde Suç Tekrarı.* Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Ankara

Dever, A. (2017). *Spor Sosyolojisi: Tarihsel ve Güncel Boyutlarıyla Spor ve Toplum*. İstanbul Başlık Yayınları

Donovan, J. (2005). *Feminist Teori*. İstanbul İletişim Yayınları

Dökmen, Y. Z. (2010). *Toplumsal Cinsiyet Sosyal Psikolojik Açıklamalar.* Remzi Kitabevi

Duyan, V. & Gelbal, S. (2004). Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutum (LGYT) Ölçeği: Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması, *Türk HIV Aids Dergisi* vol. 7 s.106, 112

Fagot, I. B. & Mary, D. L. (1989). The young child's gender schema: environmental input, internal organization. *Child Development*, vol 60, s.663, 672.

Fasting, K.; Chroni, S.; Hervik, S. E. , Knorre, N. (2011). Sexual Harassment In Sport Toward Females In Three European Countries. *International Review for the Sociology of Sport* vol. 46 s. 76, 89

Faust, B. (1986). *Kadınlar Seks ve Pornografi*. Çev.: Bagatur E, Mert Yayıncılık

Fedjin, N. & Hanegby, R. (2001). Gender And Cultural Bias İn Perceptions Of Sexual Harassment In Sport, *International Review for the Sociology* vol. 36 s.459, 478

Ferdaush, J. R. & Mustafizur, K. R. (2001). *Gender Inequality in Bangladesh.* Unnayan Onneshan-The Innovators

Filiz, N. (2013). *Sporda Yabancılaşma*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul

Finkelhor, D. ; Hotaling, G. ; Lewis, I. A.; Smith, C.. (1990). *Sexual Abuse In A National Survey Of Adult Men And Women: Prevalence, Characteristics And Risk Factors.* Child Abuse & Neglect, vol. 14 s.19, 28

Folbre, N. (1983). Of Patriarchy Born: The Political Economy Of Fertility Decisions. *Feminist Studies*, vol. 9 s.26, 84.

Freud, S. (2006). *Sevgi ve Cinsellik Üzerine*. Çev.: Kanat, A. İlya Yayınları

Freud, S. (2009). *Cinsellik Üzerine*. Çev.: Öndeş, A, Say Yayınları

Gerçek, L. (2011). Yargıtay Kararlarıyla Cinsel Taciz Suçu. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,* vol. 60 s.47, 82

Giddens, A. (2014a). *Mahremiyetin Dönüşü, Modern Toplumlarda Cinsellik Aşk ve Erotizm*. Çev.: Şahin, İ. Ayrıntı Yayınları

Giddens, A. (2017). *Sosyoloji*. Ankara: Ayraç Yayınevi

Giddens, A.(2014). *Sosyoloji: Başlangıç Okumaları*. Say Yayınları-Ankara

Graham, B. & Lorne M. W. (1985). Sexual And Asexual Reproduction İn A Natural Population Of Hydra Pseudoligactis. *Canadian Journal of Zoology*, vol. 63 s.851, 856

Guittar, A. N. (2013). The Meaning Of Coming Out: From Self-Affirmation To Full Disclosure. *Qualitative Sociology Review,* vol. 9, s. 168, 187.

Harrison, K. & Boyd, T. (2018). *Understanding Political Ideas and Movements*. Manchester University Press

Hartill, M. (2013). Concealment of Child Sexual Abuse in Sport. *Quest*, vol.65 s.241, 254

Işık, M. (2018). *Sosyal Medya Kullanıcılarında Nesneleştirme, Toplumsal Cinsiyet Algısı ve Kişilik Faktörleri Arasındaki Değişkenlerin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Ana Bilim Dalı, İstanbul

İçli, G. T. (1993). *Türkiye'de Suçlular Sosyal Kültürel ve Ekonomik Özellikleri*, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayını

İçli, G. T. (2013). *Kadın Suçluluğu*. Seçkin Yayıncılık Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi, Ankara

İmançer, D. (2002). Feminizm ve Yeni Yönelimler. *Doğu Batı Düşünce Dergisi* vol. 19 s. 17

İngün, Ö. (2005). *Feminizmin İslamla İlişkisi "İslami Feminizm."* Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu yönetimi Anabilim Dalı, Bursa

Kanak, M. (2011). *0-10 Yaş Çocuk Cinsel İstismarının Sanal Medyadaki Yansıması*. Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Ana Bilim Dalı Okul Öncesi Öğretmenliği Programı, Malatya

Kapur, R. (2018). *Effects of Gender Inequality upon Community*. University of Delhi

Kari F. & Celia B. (2009). Coaches, Sexual Harassment and Education. *Sport, Education, and Society* vol. 14. s.21, 35

Khajeh, H. B. (2013). *İran'da Yaşayan Halaç Türklerinin Sosyo-Kültürel Yapısı.* Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı

Kıranatlıoğlu, M. (2016). *Sami Dinlerde Cinsellik*. Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı Dinler Tarihi Bilim Dalı, Kayseri

Kırby, S. & Greaves, L. (1996). *Foul Play: Sexual Abuse And Harassment In Sport*. En Pre-Olympic Scientific, Dallas, USA.

Kilpatrick G. D., Saunders E. B. & Smith W. D. (2003). Youth Victimization: Prevalence and Implications. *National Institute of Justice Research in Brief*, vol.4 s.1, 14

Kimberly, L., Joanne A. & David L. (2009). False Reports: Moving Beyond the Issue to Successfully Investigate and Prosecute Non-Stranger Sexual Assault. *Journal The Voice* vol. 3, s.4

Kishor, S. & Gupta, K. (2009). *Gender Equality and Women's Empowerment in India*, National Family Health Survey (NFHS-3), India, 2005-06. Mumbai: International Institute for Population Sciences; Calverton, Maryland, USA: ICF Macro

Kulick D. ve Cameron D. (2003). *Language and Sexuality*. Cambridge University Press

Kumpasoğlu, G. B. & Hasdemir, D. (2015), *İki Dünya Arasında Sıkışmak: LGBT Bireylerde Cinsel Yönelim/Cinsiyet Kimliği ve Dini İnanç Çatışması*

Kürek, E. (2012). *Cinsel Kimlik Gelişiminde Din Eğitiminin Rolü*. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, Samsun

http://www.bbc.com/turkce/spor-42321119 (Ulaşım: 12.04.2018 (b) saat: 12.53)

https://www.bbc.com/turkce/spor-38266567 (Ulaşım: 12.04.2018 (c) saat: 14.01)

https://www.ntv.com.tr/spor/chelseaden-cinsel-tacize-sus-payi,DbzXD5JtR0KcZ7xnsoFaaQ (Ulaşım 12.04.2018 (a) saat: 14.35)

https://www.ntv.com.tr/galeri/spor/olimpiyat-sampiyonundan-taciz-aciklamasi,JUmPoiVn2k6lsb3-w1fZWg/mq3jPgq8BU-Wuu5tgVSXrQ

(Ulaşım 16.04.2018 (b) saat: 11.03)

http://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-42900273 (Ulaşım 15.05.2018 (a) saat: 13.48)

https://tr.sputniknews.com/spor/201803021032467526-abdli-tacizci-doktor-nassar-cinsel-istismar-erkek-sporcu/ (Ulaşım: 17.04.2018 saat: 19:06)

https://www.haber16.com/unlu-spikerden-itiraf-taciz-edildigim-icin-istifa-ettim/26997/ (Ulaşım: 18.04.2018 saat: 15.04).

https://www.haberturk.com/cinsel-tacize-omur-boyu-men-1877364-spor,

(Ulaşım: 31.03.2019 Saat: 14.37).

Lackey, D. (1990). Sexual Harassment in Sports. *Physical Educator,* vol.47 s.22, 26

Lala, A. (2010). *Dini-Sosyal Hareketlerin Sosyolojik Tahlilinde İşlevselci Yaklaşım.* Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı Din Sosyolojisi Bilim Dalı, Bursa

Leahy, T., Pretty, G. & Tenenbaum, G. (2002), Prevalence Of Sexual Abuse In Sport In Australia. *Journal of Sexual Aggression* vol. 8, s.16, 36

Leoff, C. (1994). *Blöfçünün Rehberi Feminizm*. Çev.: Ayan N, Afa Yayıncılık, İstanbul

Marg, M. (1998). Harassment and Abuse in Sport and Recreation. *Cahperd Newslatter*, vol. 64 s.4, 13

Mark A. Y. (2004). Homosexuality, Ethics and Identity Synthesis. *Christian Bioethics*, vol.10 s. 239, 257.

Marshall, G. (1999). *Sosyoloji Sözlüğü*. Çev.: Akınbay Osman, Kömürcü Derya Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları

Meaney S. K., Dornier A. L. & Owens S. M. (2002). Sex-Role Stereotypıng For Selected Sport And Physıcal Actıvıtıes Across Age Groups. *University Texas Tech, Perceptual and Motor Skills*, vol 94, s.743, 749

National Coalition to Prevent Child Sexual Abuse and Exploitation. (2010). National Plan to Prevent the Sexual Abuse and Exploitation of Children Press

Noyan, İ. (2016). *Elit Kadın Sporcular ve Kadın Akademisyenler İle Spor Yapmayan Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rol Özelliklerinin Karşılaştırılması.* Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara

Özen, G.; Emir, E. & Koca, A. (2016). Türkiye'de Sporcuların Cinsel Taciz Algıları ve Deneyimleri. *Spor Bilimleri Dergisi Hacettepe Journal of Sport Sciences*, vol. 29, s. 157,177

Özkalp, E. (1993). *Sosyolojiye Giriş*. Anadolu Üniversitesi Eğitim, Sağlık ve Bilimsel Araştırmalar Vakfı Yayınları

Öztürk, E. (2003). *Türk Kadının Feminizme Bakış Açısı*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri, Erzurum

Padgug, A. R.(1979). Sexual Matters: On Conceptualizing Sexuality In History. *Radical History Review* vol.20, s.3, 23

Pallitto, C. C., O'Campo, P. (2005). Community level effects of gender inequality on intimate partner violence and unintended pregnancy in Colombia: Testing the feminist perspective. *Social Science & Medicine*, vol. 60, s.2205, 2216

Parent S. & Bannon J. (2013). Sexual abuse in sport: What about boys? Children and Youth Services Review. *Department of Physical Education, Pavillon de l'Éducation physique et des sports* vol. 34, s. 354, 359

Parrinder, G. (1996). *Sexual Morality in the World's Religious*. Çev.: NİRAN E., İstanbul Say Yayınları

Ritzer, G. (2013). *Modern Sosyoloji Kuramları*. Çev.: Himmet Hülür, De-Ki Basım Yayım-Ankara

Robert J. H. (1983). Sex Role Development. *Journal of Research and Development in Education*, vol. 16, s.60, 65.

Ronald S. K. & Robert W. L. (2017). Changing Sex/Gender Roles and Sport. *Stanford Law & Policy Review* vol. 28, s.215

Rosario, M., Hunter, J., Maguen, S. & Gwadz, M. (2002), The Coming-Out Process and Its Adaptational And Health-Related Associations Among Gay, Lesbian, And Bisexual Youths: Stipulation And Exploration of A Model. *American Journal Of Community Psychology*, vol. 29, s.133, 160.

Russell, L. B. & Trigg, Y. K. (2004). Tolerance of Sexual Harassment: An Examination of Gender Differences, Ambivalent Sexism, Social Dominance and Gender Roles. *Sex Roles*, vol. 50 s.565, 573

Saliya, A. D. (2013). *Judith Butler ve Post-Modern Feminizm*. Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe Anabilim Dalı Sistematik Felsefe Ve Mantık Bilim Dalı, Bursa

Scarborough, W. & Risman, J., B. (2018). Gender Inequality. *Journay: The Cambridge Handbook of Social Problems*, vol: 1 s: 339, 362

Sevük, Y. H. (2015). 6545 Sayılı Kanun İle Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlarda Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi. *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, vol. 3 s. 119, 145

Sezgin, S. (2014). *Türkiye'de Feminist Söylem ve İslami Feminizm*. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Trabzon

Silah, M. (2005). *Sosyal Psikoloji Davranış Bilimleri*. Seçkin Kitapevi

Storr, A. (1992). *Cinsel Sapmalar*. Çev.: Bek K., Yılmaz Yayınları

Şayak, M. A. (2011). *Popüler Feminizm İçinde Duygu Asena'nın Yeri*. Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı, Muğla

Şenel, A. (1997). *İlkel Topluluktan Uygar Topluma Geçiş Aşamasında Ekonomik toplumsal Düşünsel Yapıların Etkileşimi*. Bilim ve Sanat Yayınları

Şentürk, G. (2006). *Ortaöğretim Kurumlarına Devam Eden Öğrenciler İle Bu Kurumda Çalışan Öğretmenler ve Yöneticilerin Cinsellikle İlgili Yanlış İnanışla Bilgi ve İnanışlarının Belirlenmesi ve Bir Uygulama*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı, İstanbul

Şişman, S. (2010). *Cinsel Saldırı Suçu*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı, Konya

T.C. Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü. (2009), *Üreme Sağlığına Giriş*, Ankara

Tarhan, N. (2010). *Toplum Psikolojisi-Sosyal Şizofreniden Toplumsal Empatiye*. Timaş Yayınları.

Touraine, A. (2007*). Kadınların Dünyası*. Çev.: Moralı M., Kırmızı Yayınları

Tuna, S. (2004). *Eşcinselliğe Sosyolojik Bir Yaklaşım*. Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyoloji Anabilim Dalı / Uygulamalı Sosyoloji Bilim Dalı, Sivas

Tura, M. S. (2005). *Freud'dan Lacan'a Psikanaliz*. Kanat Kitap Yayınları s.15

Turhan, M. (2009). *Cinsel Sosyalizasyon Süreci ve Din*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İlahiyat Anabilim Dalı Din Sosyolojisi Bilim Dalı, İstanbul

Türker, D. (2009). *Basın İlanlarında Kadın İmgesi ve Cinsellik*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Grafik Anasanat Dalı, İzmir

Türkoğlu, E. (2015). *Uluslararası İlişkiler Kuramında Feminizm.* Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı Uluslararası İlişkiler Bilim Dalı, Konya

Umut, Ş. (2011). Türkiye'deki Gençlerin Cinsel Yönelimlere İlişkin Sosyal Temsilleri. *Türk Psikoloji Yazıları* vol. 14 s. 88, 99

Vertommen T., Schipper V. HMJ. N., Hartill J. M. & Eede F. (2013). Sexual harassment and abuse in sport: The NOC*NSF helpline. *International Review for the Sociology of Sport*, vol. 50, s. 822, 839

Watkins, S., Rueda, M. & Rodriguez M. (1996). *Femizim: Yeni Başlayanlar İçin*. Çev.: Arıkan Ö., Doğan Yayın Holding

White, E. R.; Thornhill S. & Hampson E. (2007). A biosocial model of entrepreneurship: thecombined effects of nurture and natüre. *Journal of Organizational Behavior*, vol. 28 s. 451, 466

Wiener, R., Linda, H., Russell, B., Mannen, K. & Gasper, C. (1997). Perceptions of sexual harassment: The effects of gender, legal standard, and ambivalent sexism. *Law and Human Behavior*, vol. 21 s. 72, 93

Yalçın, O. (2010). *Çevre Koruma Fikrine Radikal Yaklaşımlar; Derin Ekoloji, Sosyal Ekoloji ve Ekofeminizm*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü / Kamu Yönetimi Anabilim Dalı / Kentleşme ve Çevre Sorunları Bilim Dalı, Ankara

Yaprak, P. & Amman M. T. (2017). Sporda Kadınlar ve Sorunları. *Türkiye Kick Boks Federasyonu Spor Bilimleri Dergisi*, vol.1 s. 39, 49

Yeşiltepe, G. (2015). *Lezbiyen Gey Biseksüel Trans (Lgbt) Bireyler ve Hasta Hakları.* Tıpta Uzmanlık Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı, İzmir

Yıldız, Ö. (2009). *Sporda Cinsel Taciz ve İstismarın Belirlenmesine Yönelik Bir Pilot Çalısma*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü Sosyal Bilimler Anabilim Dalı, İstanbul

Yücel, S., Korkmaz, M., Karataş, Ö., Hergüner, G., Yaman, Ç. & Çatıkkaş, F. (2014). Determination Of Sexual Harassment And Abuse Women Athletes Face In Sports: A Case Study. *South Asian Journal of Experimental Biology*, vol. 4, s. 133, 140

Yvette T. & Karen C. (2018). Queer Religious Youth In Faith and Community Schools. *Educational Review*, vol. 71, s. 382, 396

Zengin, E. (2012). *Sexual Harassment Among Turkısh Female Athletes: The Role Of Ambıvalent Sexısm*. Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Bölümü Ankara

EKLER

Ek A: Mülakat Formu

1. Başınıza gelen olayı anlatır mısınız?
2. Bu olay anında yanınızda yardım isteyeceğiniz birileri var mıydı?
3. Ne zaman yaşadınız bu olayı?
4. Ne zamandan beri cinsel tacize uğruyorsunuz?
5. Tacize uğradığınız yer neresiydi?
6. Farklı kişiler tarafından tacize uğradınız mı?
7. Olayların cinsel taciz olduğunu neye göre kararlaştırıyorsunuz?
8. Sizin dışınızda tacize uğrayan tanıdıklarınız var mı?
9. Bu kişi başkalarını da taciz etti mi?
10. Bu kişi size zarar verdi mi?
11. Emniyete ya da savcılığa şikâyette bulundunuz mu?
12. Sizi taciz eden kişinin medeni durumu neydi?
13. Spor yaparken giydikleriniz tacize neden olacak şeyler mi?
14. Başka spor branşlarında da cinsel taciz var mıdır?
15. Ülkemizde cinsel taciz olaylarının sıklığı hakkında ne düşünüyorsunuz?
16. Nasıl bir cinsel kimliğe sahipsin?
17. Cinsel tacizin kadın ya da erkekler arasında bir ayrımı var mı?
18. Cinsel taciz için yapılan haberler tacizi yapanları rahatsız eder mi?
19. Sizin olayınızdan sonra kulüp ya da federasyon yetkilileri destek verdi mi?
20. Sizin yaptığınız sporun cinsel tacize yol açacak bir özelliği var mı?
21. Aileniz bu olanları yapılırken görse nasıl karşılardı?
22. Bu olayı arkadaşlarınıza ya da ailenize anlattınız mı?
23. Aileniz ve arkadaşlarınızla ilişkileriniz nasıl ilerledi?
24. Çevrenizdekilerden destek beklediniz mi?
25. Çevrendeki insanların bu sporu yapmana karşı bakışı nasıl?
26. Tacize uğradıktan sonra insanlara karşı güveniniz değişti mi?
27. Sizi taciz edenin eğitim durumu nedir?
28. Bu olaylar sonrasında kendinizi suçlu hissettiniz mi?
29. Yaşadığınız olaydan sonra insanlara bakışınız değişti mi?
30. Bu olayları unutmak için bir çaban oldu mu?

ÖZGEÇMİŞ

Mustafa Narin [redacted] 2012 yılında Sakarya Üniversitesi'nde başladığı lisans eğitimini 2016 yılında bitirdi. 2016 senesinde Spor Yöneticiliği yüksek lisans programına kabul edilen Mustafa Narin 2019 Nisan ayında Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Spor Yöneticiliği bölümünde Araştırma görevlisi olmuştur. İspanyolca ve İngilizce bilmektedir.